

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

8

динара

БРОЈ

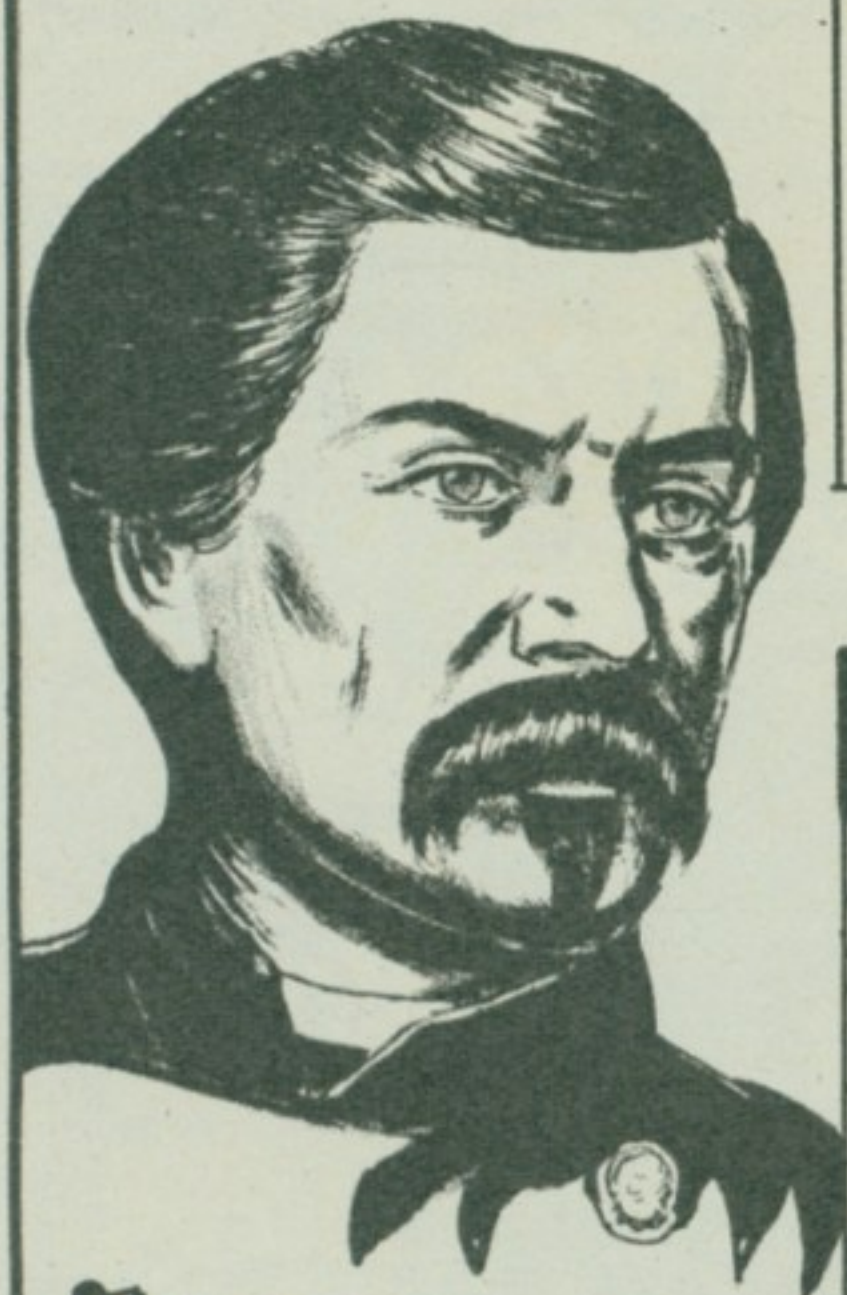
1417

23.2.1979. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XL



Ripley

Веровати или не!



ГЕНЕРАЛ ЏОРџ МЕККЛЕЛАНД

ЉУТ ШТО ЈЕ СВАКОГ ДАНА МОРАО ДА ПОДНОСИ РАПОРТ АБРАХАМУ ЛИНКОЛНУ, ЈЕДНОМ МУ ЈЕ ЈАВИО ДА ЈЕ ЗАРОБИО 6 КРАВА И ПИТАО ГА ШТА ДА УЧИНИ С њИМА - „ПОМУЗИТЕ ИХ“, ОДГОВОРИО ЈЕ ЛИНКОЛН.



ПРВА РОДОЉУБИВА ПЕСМА

ОБЈАВЉЕНА У АМЕРИЦИ БИЛА ЈЕ „ПЕСМА СЛОБОДЕ“ ЏОНА ДИКЕНСОНА КОЈА ЈЕ ПЕВАНА НА ЈЕДНУ ПОПУЛАРНУ ЕНГЛЕСКУ МЕЛОДИЈУ.



ОБУКАРСКЕ РАДНИЦЕ

ИЗ ЛИН (МАСАЧУСЕТС) БИЛЕ СУ ПРВЕ ЖЕНЕ КОЈЕ СУ ШТРАЖКОВАЛЕ У СЈЕДИЊЕНИМ АМЕРИЧКИМ ДРЖАВАМА. ОНЕ СУ, ТАКОЂЕ, ОСНОВАЛЕ ПРВИ СИНДИКАТ ЖЕНА У АМЕРИЦИ. (1860.)



СКОТ ЛЕВИ

ИЗ БРУКЛИНА БАЦИО ЈЕ У АТЛАНТИК БОЈУ С ПИСМОМ И ПОСЛЕ 6 МЕСЕЦИ ДОБИО ОДГОВОР ИЗ МЕЛЕБРИЈА, У ФРАНЦУСКОЈ.



КАМЕНА ГОСПА

У КАЊОНУ САКЕР КРИК (САД) ВАЈАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ.



ДАН ЦВЕТНОГ КРАЉА

СЛАВИ СЕ СВАКОГ МАЈА У КАСЛОНУ, У ЕНГЛЕСКОЈ. „КРАЉ“ ТОГА ДАНА ПРОЈАШЕ КРОЗ ГРАД ПОКРИВЕН ЗЕЛЕНИЛОМ И ЦВЕЌЕМ ТАКО ДА МУ СЕ ВИДЕ САМО НОГЕ.

© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● пуж назван пегави морски зец, који живи од обала јужне Флориде до Западноиндијских



острва, подсећа на зеца јер на задњем делу главе има пар ухоликих органа за које се сматра да су чуло укуса. Овај пуж често достиже дужину од 38,10 сантиметара и тежину од готово седам килограма. Ако се узнемири, избацује облак пурпурне течности.

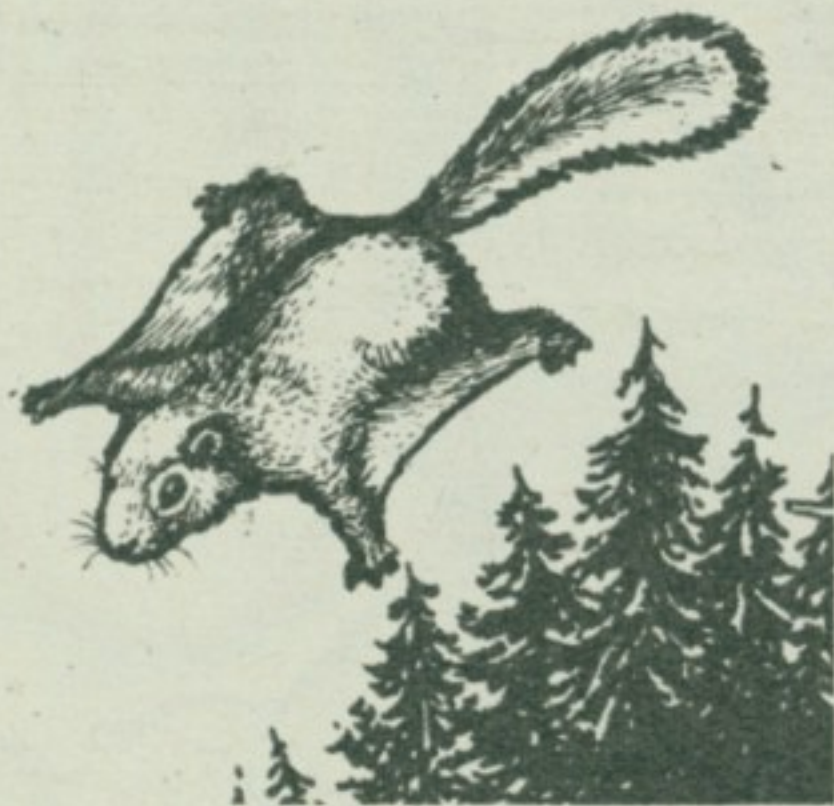


● у Великој Британији изграђен је сићушни телевизор који има екран величине поштанске марке. Ради на батерије или на струју.



● једна група венецуеланских научника испитивала је живот Индијанаца који до сада нису долазили у контакт са цивилизацијом. Између осталог, приметили су да ови Индијанци имају одређене прописе којих се чврсто придржавају. Тако, на пример, ловцима је дозвољено да лове само једанпут у истој области. Такође је огра-

ничена употреба барабаска, који се справља од разног биља и када се баци у воду ошамути рибу која тако постаје лак плен.



● постоји десетак врста летелих веверица које живе у шумама Северне Америке, јужно од Скандинавије као и у Азији јужно од Хималаја. Оне између предњих и задњих удова

имају разапете чупаве кожне опне и уз помоћ ветра могу да лете са дрвета на дрво.



● у нашој земљи постоје две реке које носе име Ракитница. Једна је десна притока Неретве, дугачка 33 километра, која протиче кроз дубок и непри-

ступачан кањон научно испитан тек 1956. године. Друга се налази у Словенији, понорница је у Рибничком пољу, југоисточно од Љубљанске котлине.



● после дугогодишњих истраживања совјетски научници су добили нову врсту бора са златним иглицама. До сада су добијене врсте са плавим, тиркизним и сребрним иглицама.

● пливачи-рониоци добили су још једно помоћно средство: пераја за руке која је почела да израђује једна америчка фирма. Пераја за руке штеде снагу пливача и омогућују му већу брзину.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК



ЈУБИЛЕЈ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“

БИЛЮ ЈЕ 34988 КУМ

Четрдесети рођендан, као и сваки јубилеј, пред много радости и поноса, доноси и танани укус сете, јер бележи како време брзо одмиче. Истина, четири деценије у људском веку није много, па је сета мања, а у животу једног листа дубока је старост достојна поштовања, па је радост слава већа. Поготову када је то недељни лист, са посебном наменом и именом — „Забавник“.

Може се израчунати колико би тешка била књига састављена од свих досад штампаних „Забавника“, колико би пута трака његове хартије обавила Земљину куглу око екватора, колико је написа и слика до-нео, али никаква статистика ни рачуница не могу одмерити колико је радости, задовољства, поуке, знања, забаве, одмора и разбистриге, овај ведри лист пружио милионима својих читалаца од првог броја до данас.

ЗАЧЕЋЕ

Са мало слободе и маште, могло би се рећи да се прво битна мисао о зачетку „Забавника“ јавила оног дана када је у „Политици“ први пут објављен стрип о Микију Маусу, дакле 20. јануара 1935. године. Само који месец касније, 12. априла, придружио му се и Паја Патак. Та два Дизнијева јунака, који су читаоци одмах веома добро примили, подстакли су редакцију „Политике“ да нешто касније размисли о једном новом листу. Зато они заслу-

жују да се придруже овом јубилеју.

Мики је у „Политици“ наступио у такозваној сили симфонији, која је носила назив „Два лењивца“. Њега и остале јунаке симфоније крстио је познати, дугогодишњи, сад већ покојни новинар „Политике“ Душан Тимотијевић. Он је препевао текст и чак уписивао и слова у стрип. Остале симфоније препевали су тадашњи директор „Политике“ покојни Владислав Рибникар, затим Блажа Вукадиновић (умро после рата), истакнути новинар листа, познати дечји песник Чика Андра и други.

Из тог времена потиче и Микијева велика „политичка пустоловина“ у бившој Југославији. У стрипу „Мики и његов двојник“, државни цензор, који је одобравао странице „Политике“, открио је неке сличности са оним што је чаршија говорила: да Павле Карађорђевић смера да преузме престо малолетном краљу Петру — па је из листа избацио неколико „опасних“ наставака стрипа. Дизни је за то брзо сазнао, па је „Политици“ упутио телеграм у коме с благом иронијом изражава жаљење што је лист због његовог стрипа имао неприлике.

Стрип „Микијев двојник“ у целини је објављен у „Забавнику“ 1953. године.

Паја Патак није никада имао своје „серије“ ни у „Политици“ ни у „Забавнику“. Та симпатична, праскава прзница, која чешће настрада него што другим подвали, тај тајанствени момак који има три сестрића, а нема сестру, коме Па-

Ваш лист напунио је четрдесет година. По томе више није млад, али по ономе што доноси на својим страницама, док год траје неће и не сме остарити.



ИЗДАЊА ЗА МЛАДЕ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ СВАКЕ НЕДЕЉЕ ПРЕКО ПОЛА МИЛИОНА

„Све оне који воле Микија, Шилу, Пају, Булдоге, Белку, Хромог Дабу, Плутону, Микијеве сестриће, „Политикин забавник“ је 14. октобра 1974. обрадовао новим листом — „МИКИЈЕВИМ ЗАБАВНИКОМ“ који отада излази сваког понедељка у укупном тиражу од 76 хиљада примерака. Сем стрипова Волта Дизнија, неколико страница одвојено је за бајке из целог света, забавне игре, загонетке и Дизнијева „Чуда природе“. Први латинични број овог листа изишао је 19. септембра 1977. године, а 2. јануара 1978. кренуло је и словеначко издање.



„Забавник“ је 14. јануара 1976. године обрадовао љубитеље стрипа првим бројем „ДЕНИСА“, листа који поред стрипа „Денис“, познатог аутора Хенрија Мичела, доноси ратне, авантуристичке и научнофантастичне стрипове домаћих и страних аутора. Има 68 страница, штампа се у црно-белој и колор техници, латиничом. Излази сваке среде у тиражу од 48 хиљада примерака.

О животу младих, њиховим проблемима, раду, забави и свему што занима младе — политици, науци, школи, музици, спорту, моди, филму... пише „Забавников“ лист „ЗДРАВЉЕ“ који се појавио у продаји 17. маја 1976. Излази сваког другог понедељка у тиражу од 86 хиљада примерака и развија сарадњу са читаоцима — прихвата њихове савете, предлоге и радове.

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ — ћирилично, латинично и словеначко издање — излази у укупном тиражу од 340 хиљада примерака. Тако је ООУР ИЗДАЊА ЗА МЛАДЕ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ данас права индустрија која сваке недеље излази пред читаоце са 550 хиљада примерака.

та није ни жена, ни мајка његових сестрића, а ипак са њом запада у праве брачне ситуације, морао се задовољити само епизодним „каишевима“. Па ипак, он је веома често успевао да разведри оне који су тог јутра устали „на леву ногу“.

Дакле, читаоци су Микија и Пају брзо заволели и, зато, једног дана...

РОЂЕЊЕ И ДУГО ЋУТАЊЕ

Била је јесен 1938. Мисао о посебном листу са стриповима и другим занимљивим штивом била је сазрела у редакцији „Политике“ — о првом листу који ће та кућа издавати, поред дневних новина!

Последњег дана те 1938. објављен је у „Политици“ конкурс којим су читаоци

ОБА

позвани да сами предложе име за нови лист. Стигло је 34 998 одговора! Једна пети-на садржала је исти пред-лог „Политикин забавник“. И тако би!

Први број „Политикиног забавника“ појавио се 28. фебруара 1939. године, на формату „Политике“. Штам-пан је на 12 страница, у бо-ји, а излазио је два пута недељно, уторком и петком.

Посебну редакцију није имао. Уређивали су га и у њему сарађивали новинари и илустратори „Политике“. Поред стрипова, углавном Дизнијевих, лист је доносио напise из националне и оп-ште историје, географије, књижевности, науке, техни-нике, затим биографије славних људи, разне заним-љивости и друго. Свима ко-ји га се сећају, тај „Забав-ник“ био је мио лист, за то време нешто ново, освежа-вајуће, што се са задовољ-ством ишчекивало.

(Дозволите да вам већ се-ди писац ових редова ода да се од првог броја отимао о „Забавник“ са својим бра-том, и да и данас — не само из сентименталних разлога — гледа да га бар прелиста пре свога сина).

Први „Политикин забав-ник“ није био дугог века. Управо када је заиста по-чео да осваја читаоце и у оно доба достигао велики тираж од 41 000 примерака, Други светски рат запалио је и нашу земљу. Послед-њи број „Забавника“ изи-шао је 4. априла 1941. године, а онда је настало ћутање дуго 11 година.

ОЖИВЉАВАЊЕ

„Забавнику“ је било су-ђено да и по други пут буде први лист, поред „Политике“, који ће издавати та данас велика новинска ку-ћа.

Пред сам крај 1951. годи-не, тадашњи директор, Владислав Рибникар, поз-вао је неколико новинара „Политике“ да поново по-крене „Забавник“.

И нови „Политикин за-бавник“ појавио се у про-даји 5. јануара 1952. године, у истом формату и истој техници штампања као пре рата. Оживљени „Забав-ник“ задржао је стари на-чин обраћања читаоцима — писати о свему занимљиво и приступачно — али је до-био и нови садржај: него-вати традиције народноос-лободилачке борбе и васпи-тавати младе на примерима јунака из последњег рата, обнове и свакодневног жи-вота у новом, социјалистич-ком друштву.

Од те 1952. године, „За-бавник“ се много изменио, постао технички и садржај-но лепши и зрелији, бога-тији и савременији, прив-лачнији и још омиљенији. За његов раст и успех за-служни су сви они који су били, прошли, тек дошли, или се задржали од почет-ка у његовој редакцији. Али, без сумње, главни на-пор да се „Забавник“ раз-вије и достигне данашњи ниво, понели су они који су га водили.

Први уредник „Забавни-ка“ био је познати репортер „Политике“ и књижевник, покојни Коста Степановић. Расан новинар, изванредан познавалац језика, са много слуха за све лепо, он је мо-рао да обави пионирски по-сао у новом листу. Бридак, а мален растом, сав живац, прилежан на послу, он је по неколико пута читао прве рукописе и два пута толико их враћао сарадни-цима на дораду.

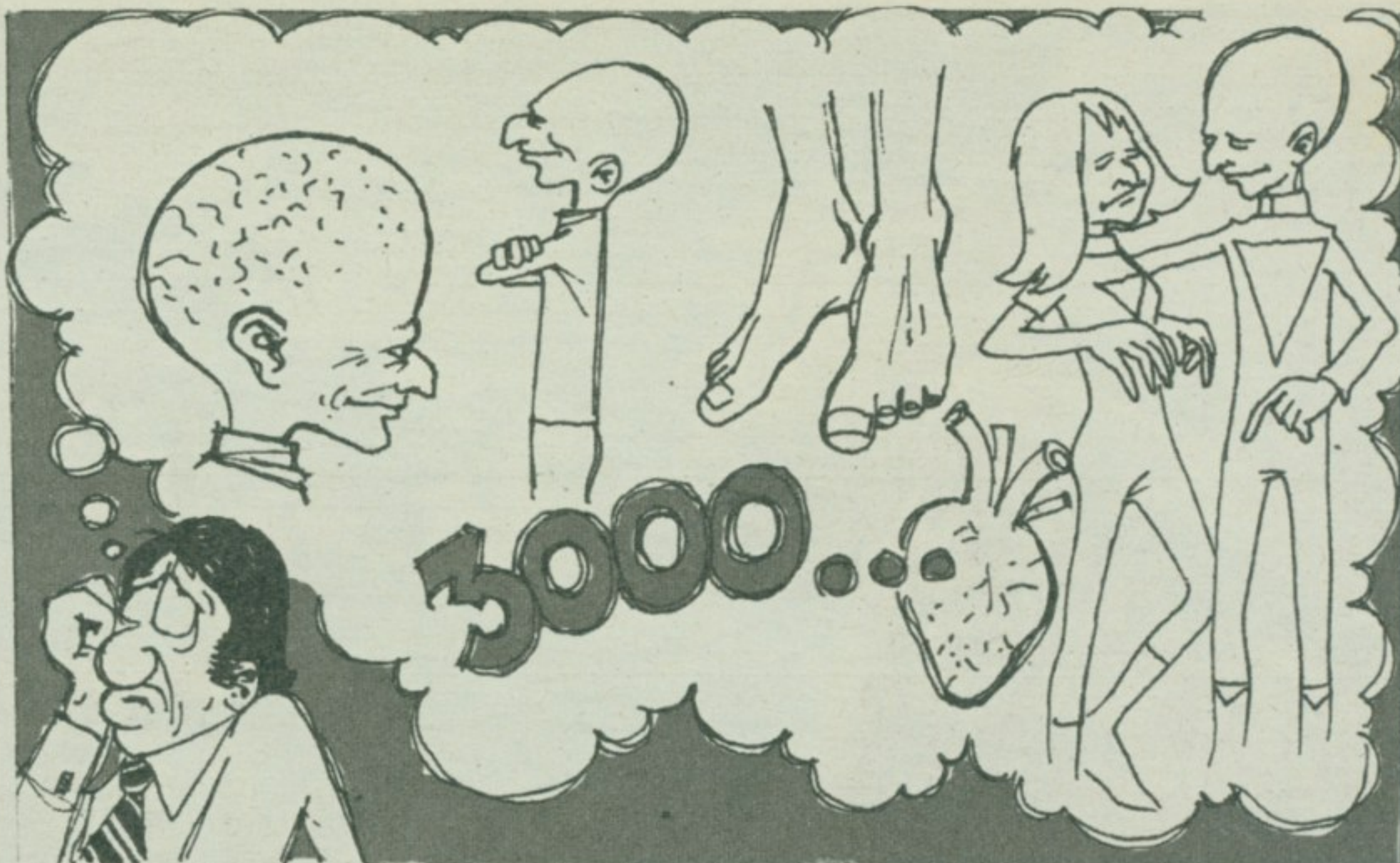
После њега кормило „За-бавника“ преузео је Богдан Поповић, такође стари и искусни новинар „Полити-ке“. Изузетно широког об-разовања, великог стрпље-ња у опхођењу с људима, неуморан као прегалац и сам писац читавих томова у „Забавнику“, он је остао познат и по узречици: „Знам ја то!“ — коју би из-рекао сваком кад му донесе ма који рукопис.

Трећи уредник „Забав-ника“ био је Никола Лекић, такође опробано перо „По-литике“, пре тога и главни уредник „Илустроване“. За њега би се могло рећи да је увек три пута посумњао у сопствени закључак пре него што би га сам прих-ватио. Уз то, умео је свој невиђени радни полет тако да пренесе на околину, да никоме поред њега није би-ло тешко да „гине“ на по-слу.

Од свих осталих трудбе-ника који су оставили свој видан траг у „Забавнику“, поменимо само још једног, данас пензионера — Мио-драга Петканића, цртача. Његова сигурна рука испи-сала је милионе савршених слова у стрипове „Полити-киног забавника“ и на хи-љаде текстова. Неће бити претерано ако се каже да таквих слова као што их је он уписивао, досад није би-ло у стриповима. То је чо-век који је изузетно мало говорио да би могао што више да уради.

Од 1. јануара 1968, „За-бавник“ почиње да излази у новом, данашњем форма-ту и колор-техници. Већ после три године, 30. апри-ла 1971, добија латинично издање, а 14. септембра 1973. излази на словенач-ком језику, у сарадњи са ЧГП „Дело“, из Љубљане. Док су издања ћирилицом и латиницом идентична, сло-веначко садржи известан број текстова нарочито при-премљених за читаоце из Словеније.

Павле Токин



КРОЗ 1000 ГОДИНА ГЛАВАТИ ИДУ У БУДУЋНОСТ

ЦРВЕНОКОСИХ НЕЋЕ БИТИ, УМЊАЦИ ЋЕ ПОТПУНО НЕСТАТИ, КАО И МАЛИ ПРСТ НА НОЗИ, ЖЕНЕ ЋЕ БИТИ МУШКОБАЊАСТЕ, ДОК ЋЕ МУШКАРЦИ ПОСТАТИ ЖЕНСТВЕНИЈИ.

Давни човекови пре-ци нису живели то-лико дуго као ми данас, али су зато били знатно снажнији, гипкији и здравији — општи је закључак антрополога. Кроз дуги низ година по-једине особине тог пра-претка су се изгубиле, док су се друге, пак, задржа-ле. Међутим, како ћемо изгледати 3000. године, на пример, када се зна да се животни услови неумољи-во и свакодневно мењају, на штету човековог орга-низма, наравно, а мишићи све више атрофирају, јер их замењује савремена технологија?

Као и сваки живи ор-ганизам, и тело човека се мења следећи законе ево-луције, а зависно од мо-гућности прилагођавања, као и наследних чинила-ца.

Тако се дошло до за-кључка да код беле расе коса све више наста-је, а изгубиће се сав-свим, кажу, онај шиљак обрастао власима на сре-дини чела, који се још може приметити код не-ких особа.

За хиљаду година црве-нокоших људи уопште не-ће бити, а тај „недоста-так“ жене ће надокнађи-вати искључиво боје-њем. Сем тога, плавокоших ће бити много мање: њих ће потиснути црномања-сти.

Данашњи човек још се држи погрбљено: човек будућности биће потпуно усправан! А током време-на сасвим ће нестати и рудиментисани остаци ре-та на доњем делу кичме,

која ће тако имати неко-лико пршљенова мање

Човеков начин мишље-ња, током еволуције, стал-но се усавршава, запре-мина мозга се повећава, а са њом и обим лобање. А-ли се зато рамени појас непрестано сужава: све је мање плећатих људи и оних са развијеним ми-шицама. Међутим, насуп-рот повећању костију чела и темена, вилице и зуби ће у будућности бити знатно мањи. Умњаци ће, на пример, потпуно неста-ти, док ће се дужина оч-њака потпуно изједначи-ти са осталим зубима.

Затупасти и „грчки но-севи“ такође ће нестати, а преовладаваће грбави и повијени. Мишић који приликом дисања шири ноздрве (код животиња омогућава њушкање), пот-пуно ће атрофирати, а ве-ома ће се развити мишић смеха, јер означава висок степен еволуције, пошто је изражавање позитив-них емоција растезањем уста искључиво привиле-гија људи. Значи, човек будућности имаће и више бора на лицу.

И цео апарат за варење ће се доста изменити, за-хваљујући храни која ће бити мање обилна, али за-то веома калорична. Тако ће дебело црево постати знатно краће, а слепо ће потпуно нестати, јер тај рудимент, ма колико мали и безначајан, данас пред-ставља узрок многих упа-ла и зараза, као и хитних операција.

Већ данас је примећено да мали прст на нози по-стаје све краћи, док палац све више расте, постаје

дужи и јачи. А руке и но-ге у будућности биће мно-го тање, мада ће имати хармоничну и сразмерну дужину. Опадање физич-ке снаге човек ће надо-кнадити окретношћу и ритмичним покретима.

У будућности, разлике између мушкараца и же-на неће бити толико вид-љиве. Јер, ОНЕ ће поста-ти мушкобањасте, а ОНИ женственији.

Људи ће живети и знат-но дуже. Неће бити смрт-них случајева изазваних заразама и инфекцијама, а наследне болести ће се готово потпуно искорени-ти, захваљујући генетици и „прављењу“ људи пре-ма идеалним моделима.

Телепатија, видовитост и усмеравање воље на ве-лике удаљености, данас су особине појединаца, али у далекој будућности људ-ски дух биће веома осет-љив на такве физичко-психичке вибрације, док ће изузетна развијеност његовог централног нерв-ног система моћи да ре-гиструје многе електромаг-нетне таласе који долазе из других мозга, али и из електронских предај-ника.

Сем тога, и језик ће се „профинити“, па ће говор бити богатији, комбинаци-је речи мелодичније и свако ће моћи да изрази сва своја душевна стања и осећања.

Хоће ли време потврди-ти или демантовати ове претпоставке зависи и од тога да ли ће се животни услови мењати тако као што научници предвиђају.

Б. Ј. 5

КАКО ЈЕ СТВАРА

МОНТЕСУ

П рича о Мексику почиње легендом. Једнога дана — тако су одувек предсказивали свештеници индијанског племена Астека — овај народ наићи ће на земљу пуну кактуса и у њој угледати огромног орла са змијом отровницом у кљуну. На том месту основаће свој град. И заиста, једног јутра, док је племе пролазило крај језера Тецкуко, Астеци су у близини угледали орла раширених крила која су хватала прве одсјаје излазећег сунца. У кљуну велике грабљивице беспомоћно се увијала ухваћена змија.

Тако су Астеци 1325. године подигли град који назваше Теночтитлан. Иако је подигнут на мочварном тлу, до краја 15. века град је израстао у величанствену престоницу са каналима уместо улица.

У 14. веку Астеци су створили цивилизацију која, својим остацима, и данас задивљује. Њени творци знали су за сликовну азбуку, познавали астрономију и имали сопствени календар, подизали величанствене грађевине, али је, напоређо с тим, негован и изузетно јак култ смрти и приношења људских жртава.

Овом моћном царству било је суђено да поклекне пред свега — 300 људи. Године 1519. у луци Вера Круз искрцао се шпански конквистадор Фернандо Кортес. Ватрено оружје дошљака учиниће крај астешкој цивилизацији.

Кортес је кренуо ка унутрашњости земље, покоравајући уз пут разна племена, све док најзад 1519. није стигао и до престонице. На капији града чекао га је Монтесума II, последњи владар независног старог Мексика.

МИН ПАД

Иако га је астешки владар дочекао мирољубиво, Кортес није имао намеру да мења свој план — освајање и покорвање моћног царства. Потпомогнут шесторицом својих људи, Кортес је упао у дворца и заробио Монтесуму. Са астешким владарем у заточеништву, за- владао је целим Мексиком.



Сила од свега 600 војника држала је тако у покорности цело царство, али је у једном тренутку ипак изгледало да ће спољна опасност пољу- љати темеље нове власти. Вест о Кортесовом освајању стигла је до шпанских власти које, твр- дећи да је погазио њена наређења, шаљу трупе да ухапсе непослушног конквистадора. Излазак Кортесових трупа из града Астеци су гледали са олакшањем.

Њихова радост није дуго трајала. Један од Кортесових војника у његовом одсуству погрешно је протумачио ри- туалну игру Астека и, ми- слећи да се ради о побуну, наредио да се на домороце отвори паљба из топова.



Следећег дана народ се уи- стину побунио. Такво стање затекао је Кортес када је по- сле победе над шпанским снагама стигао у град. Оја- чане, шпанске снаге могле су сада успешније да се су- протставе побуњеницима.

Чак ни Монтесума више није могао да умири свој народ. Када се појавио на крову своје па- лате народ га је дочекао погрдним повицима и засео камењем. Један од њих погодио га је у главу и неколико дана касније владар, коме његов народ није хтео да опрости покорвање непријатељу, умро је у заточеништву.



ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

СПАС СА НЕБА

Дуго, заиста, ништа нисам схватио. У почетку ми се чинило да сам нешто слично већ једном видео на фотографији у неким новинама: као, један човек виси горе високо у ваздуху, окачен о танко уже, а гомила радозналаца испод њега све то посматра и ишчекује најгоре. Не знам шта се после с њим десило, нисам могао да се присетим текста који је све то описивао, јер ме је ошинуо јак бол у левом чланку на нози. Вероватно је морало да прође неколико секунди, па да до моје свести допре бол, а са њим и сазнање о страховитој ситуацији у којој сам се налазио. Висио сам стрмоглавце над понором од 30 метара, док ми је лева нога била упетљана у челично уже, закачено једним крајем за мост. Сваког тренутка могао сам да се суновратим.

А доле, испод себе, видео сам гомилу изbezумљених људи који су исто то ишчекивали, немоћни да ми помогну или довикну речи охрабрења.

Није треснуо о земљу

Тог 3. септембра 1975. године, заједно са још неколико радника, на мост Лајон Гејт, у Ванкуверу,

стигао је и двадесет двогодишњи Гордон Барнхолден, звани Горди, снажан младић атлетске грађе. Ту је требало да припреми већ дотрајалу и зарђалу металну ограду и на њој замене неколико великих металних стубова.

До подне се посао нормално одвијао. Боб Хардинг, четрдесет четворогодишњи радник који се налазио на крану, подизао је велике металне греде одоздо са земље, а затим их предавао људима који су били на мосту. Челичне греде, тешке неколико стотина килограма, спуштале су, најпре, једним крајем, да би око њих могло да се

обавија челично уже које их је обезбеђивало да не падну. Тек после тога Хардинг је поново подизао греде и преносио их до места на огради где је требало да стоје.

У једном тренутку млади, и још неискусни радник Горди стао је у котур од савијеног металног ужета, чији је један крај био причвршћен за потпорни стуб на мосту, а други се налазио доле, на земљи. Изненада, када се томе нико није надао, греда која је, такође, била везана истим ужетом, полетела је с моста. Не слутећи до тада никакву опасност, Горди је у магновењу схватио да га је нешто снажно стисло око леве ноге: у тренутку када је тешка челична греда полетела наниже, затегла је котур од металног ужета у чијој се средини налазило младићево стопало. Горди се незадрживо суновратио.

Али, није треснуо о земљу, јер греда која је стигла до ње затегла је уже, а оно је око Гордијеве ноге направило чврсту омчу. Младић је остао да виси изнад амбиса, превисе уплашен, немоћан било шта да учини, чак и да виче упомоћ!

Учиниће нешто!

Боб Хардинг је први схватио шта се догодило. Нагло је себи повукао ручицу и зауставио дизалицу крана. А онда је приљубио лице уз стакло. Јасно је видео Гордија како виси на ужету, док му је лице било згрчено у болну гримасу. Шта сада да урадимо? Како да му помогнем?

— Упомоћ — чуо је како младић урла. — Спасите ме! Учините нешто.

Добро је знао да Горди неће моћи да издржи. Сваког тренутка грч у његовој нози могао је да попусти, тада ће му се стопало исправити и метално уже ће склизнути са чланка. А у тој пози, главе окренуте наниже, Горди није могао ништа да учини. Зато је требало нешто смислити! Брзо ... одмах!

Валтер Стрит, звани Вали, знао је исто то. Ако одмах не помогне свом другу, он ће изгубити сву снагу, а сем тога ускоро ће се и онесвестити, јер му се крв незадрживо слива у главу.

Управо тада, док је смишљао шта да уради, зачуо је како га Боб Хардинг зове:

— Вали, дођи брзо! Имам идеју!

Не часећи, Вали се низ лестовице од канапа, готово сјурио доле до крана.

— Једино ти можеш то да урадиш јер си снажан и млад — почео је Хардинг без околишења. — Попни се на куку крана. А ја ћу покушати да те пребацим до Гордија. Важи!

Да се попнем на куку крана? И то необезбеђен! Па то је немогуће! — размишљао је Вали само тренутак о ономе шта треба да уради. А погом се без речи попео на кабину крана, вешто узварао уз његов дугачак крак, до самог врха, тамо где се налазила метална кука. Опкорачио је и чврсто стиснуо рукама уже изнад ње. Затим је зачуо како котур на врху крана почиње да пуцкета: Боб Хардинг је одмотавао челично уже на којем се сада клатио Вали.

Не збој новца

Горди га није приметио, јер му је био окренут леђима. Вали је чуо како тихо јечи, док му се тело непрестано грчило. А видео је и да с последњом снагом покушава да не испружи стопало.

— Горди, издржи још мало — тихо му је рекао Вали.

На те речи, које није очекивао, Горди је полако окренуо главу према Валију. Капилари у његовим очима били су попуцали, напукли и помодрили образи спустили су му се готово до доњих капака, а горња усна откривала му је раскрвављене десни јер је младић од бола прегризао језик.

Боб Хардинг је вешто управљао краном, сантиметар по сантиметар Вали се приближавао Гордију. Напокон га је и додирнуо. Али, тек сада је предстојао најтежи део посла.

Хардинг је за око пола метра отпустио уже, тако да је Вали могао да потури руке испод Гордијевог тела. А затим га је чврсто привукао себи. Тек када је осетио да су се Гордијеве руке згрчиле око његовог врата, Вали је одмотао челично уже које је стезало ногу његовог друга. А онда је дао знак Бобу Хардингу да их спусти на земљу.

За овај подвиг Валтер Стрит је добио 1000 долара од канадског Комитета за доделу одштете радницима, и још толико из Карнегијеве фондације за награђивање најбољих радника. Али, млади радник се побунио због тога.

— Нисам то урадио због новца — рекао је. — Свако би урадио исто што и ја!

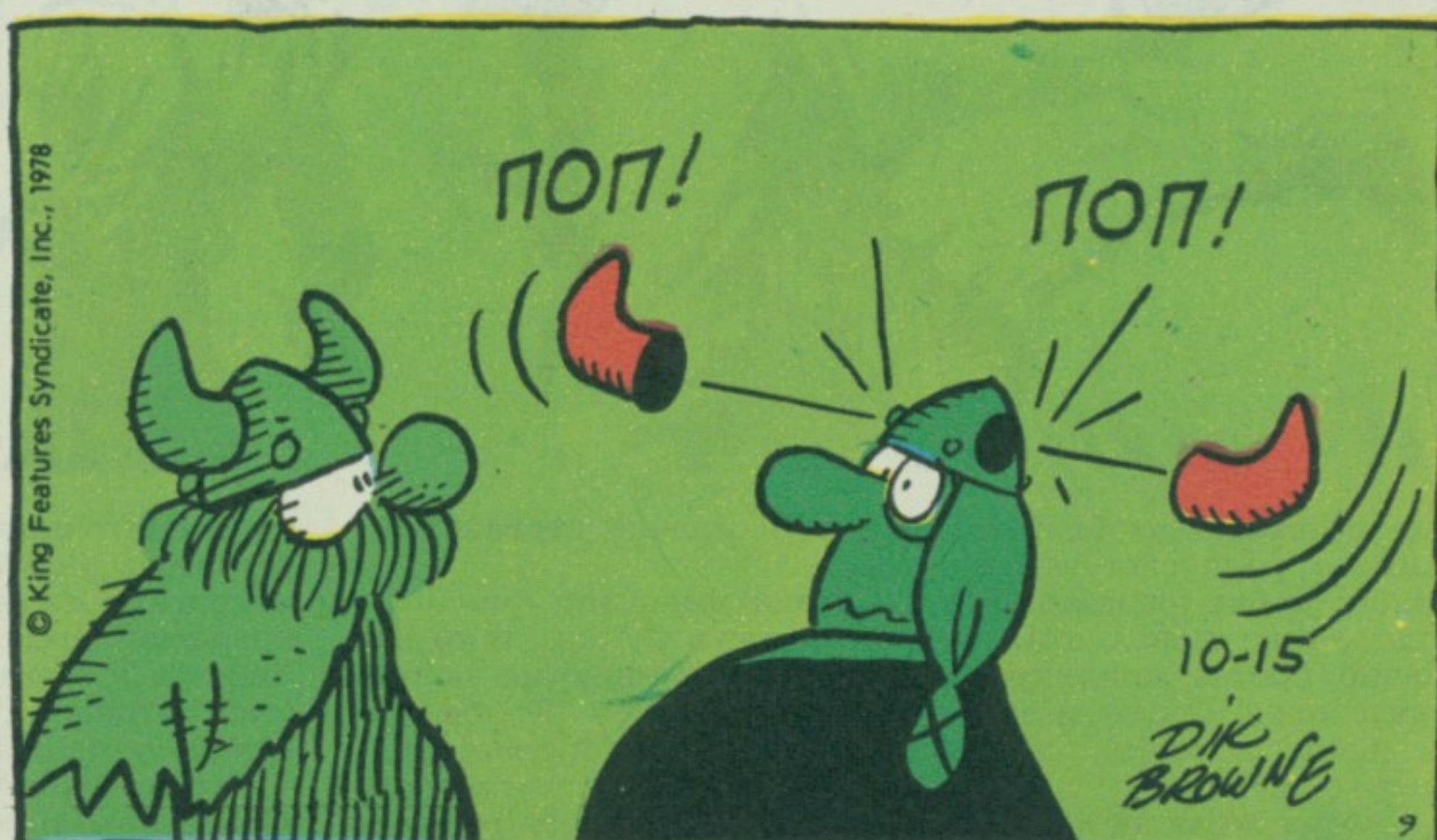
Ипак је на крају примио обе награде и покљонио их својој вереници — да би могла да се упише на ветеринарски факултет.

Б. Ј.



DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ





КОБНИ ДИЈАМАНТ

ПОРЕД 1500 ПУТНИКА, НАЈЛЕПШИ БРОД СВЕТА »ТИТАНИК« ОДВУКАО ЈЕ НА ДНО МОРА И ЈЕДАН НЕОБИЧАН КАМЕН ЗВАН »НАДА«.

Једног јесењег дана 1660. године министар финансија „Краља Сунца“ Никола Фуке примио је у свом раскошном дворцу Во-ле-Виконт, који је и данас туристичка атракција Француске, честољубивог суверена Луја XIV.

Никола Фуке је био изузетан разметљивац и у свакој прилици се трудио да покаже колико је богат. Желео је да импресионира и свог суверена, па му је приредио дочек раван неком призору из времена Харун ал Рашида из „1001 ноћи“.

На свечаној вечери Фуке је просто блистао од драгуља и бисера којима је била украшена његова одећа, али је „Краља Сунца“ просто омађијао један прекрасан, велики дијамант плавичастог сјаја на министровим прудима.

Краљев финансијски саветник и фаворит промучурног кардинала Мазарена Жан Батист Колбер приме-

ловажи, сире! Погледајте само тај плави дијамант „Таверње“! Окирио се њиме само да би Вашем Величанству показао како је богатији и моћнији од вас, без обзира на то што га је купио вашим новцем!

Луј XIV се окрете кардиналу Мазарену који му је стајао уз други бок:

— Је ли то што каже Колбер истина? Одакле Фукеу тај камен?

— За тај камен је, сире, истраживач и географ Таверње 1642. дао у Индији све своје богатство и дао му своје име. Фукеу га је продао по двадесетострукој цени, већој од оне коју краљевски двор потрошио за пет година. На крају крајева, сире, Фуке је ваш министар финансија, а нико га још није упитао одакле му толико богатство!

Ташти Луј XIV скратио је посету дворцу Во-ле-Виконт. Наредио је Колберу да о пословима Николе Фукеа поведе истрагу. Амбициозни Колбер је уз помоћ лукавог кардинала Мазарена тај посао завршио тако темељито да је Никола Фуке остатак живота провео у

зација свог сина морао да прода дворце, имања, колекције слика и порцулана.

И пре ових догађаја чули су се гласови да је дијамант „Таверње“ донео несрећу свим својим индијским власницима, а после смрти двојице познатих Француза у злу коб плавог драгуља мало ко је сумњао.

ПЛАВИ СЈАЈ КОЈИ УБИЈА

„Краљ Сунце“ је дијамант „Таверње“ поклатио својој метреси, лепој интриганткињи мадам де Монтеспан. Пуних једанаест година је госпођа Монтеспан суверено владала сувереном Француске коме је изродила седморо деце, а онда је 1679. млада, исто тако лука-

била лака. Умро је од „смерне болести“ луеса и његов леш је коњска запрега у најбржем касу, да не би зпозлио у оно време не баш преосетљиве носеве грађана, пренела до гробља. Причало се да је болешћу заразио плави дијамант „Таверње“.

Више од пола столећа плави драгуљ је чамео у мраку дворске ризнице, а онда је пуним сјајем заблестао на врату Марије Антоанете, најшармантније и најлакомисленије краљице Француске. Ресио је њен врат све док није избила велика револуција. Луј XVI и Марија Антоанета побегли су из престонице. У Варену их је стигла потера санкилота који су из поруба краљичине хаљине извукли плави дијамант. Краљица и краљ су завршили под сечивом тилотине.

који се бавио мрачним пословима. Фалс је „Таверње“ пребрусио и смањио му величину на 44,25 карата како га нико не би могао препознати.

Смањени дијамант плавичастог сјаја изгледа да је само повећао своју злокобну моћ. Његово блистање завртело је разум Фалсовом сину који га је украо и побегао из очеве дома. Јувелир се у очајању убио, а његов син, мучен прижом савести и кајањем, одао се пићу и после извесног времена и сам дигао руку на себе.

ДВОРСКИ СКАНДАЛИ

Један од саучесника несрећног Фалсовог сина докопао се дијаманта и продао га у Лондону окорелом лихвару Елијасону. Зеленаш је дијаманту плавичастог сјаја дао име „Француски азур“ и продао га суверену војводства Брауншвајг. „Таверње“ је променио величину и име, али не злокобне судбине својих власника. Војвода од Брауншвајга је био збачен с престола и прогнан из земље. Од свега што је имао успео је да у Енглеску пренесе само плави дијамант из Индије. „Француски азур“ продао је регенту Енглеске, будућем Џорџу IV, таштом и разметљивом дендију који је у дијаманту видео само један значајан поен у борби против свог конкурента у елеганцији Џорџа Брумела.

„Француски азур“ само је повећао огромне дугове расипног регента. Да би их некако намирио, будући Џорџ IV се оженио пребогатом, али лакомисленом раскалашном Каролином од Брауншвајга која је од свих уживања највише волела бучне скандале.

Од свог ступања на престо Џорџ IV је био врло непопуларан: због женидбе с Каролином и „Француског азура“. За време крунисања Џорџа IV Каролини је због скандалозног начина живота био забрањен улазак у Вестминстерску опатију. Кад се тек крунисани краљ појавио на излазу из опатије, тетурало се од превелике количине испијеног вина, а на грудима му је злокобним плавичастим сјајем блистао „Француски азур“. То крунисање сасвим му је срушило ауторитет и он је полако, али сигурно тонуо у имбецилност, најављујући да ће, као и његов отац



тио је завидљиви блесак у очима француског краља. Колбер је био амбициозан и врло лукав човек који је одавно вребао прилику да смрси конце Фукеу и заузме његов положај, па је шапнуо суверену:

— Фуке жели да вас ома-

ђелији мрачне тврђаве Пинерол.

Нови министар финансија „Краља Сунца“, и то врло добар министар, постао је Жан Батист Колбер. У то време је у највећој беди умро и трули богаташ Таверње који је због малвер-

ва васпитачица њене деце Франсоаз Монтенон, успела интригама да је истисне из краљевог срца, изгура из Версаја и натера у самостан, а плави „Таверње“ се вратио у дворску ризницу.

„Краљ Сунце“ је доживео 75 година, али му смрт није

„Таверње“ је постао „народно добро“. Лежао је у државној каси све док га неки непознати санкилот није украо и тајно пребацио у Амстердам.

Плави дијамант из Индије доспео је у руке вештог драгуљара Вилема Фалса

НТ

Џорџ III који је умро луд, бедно окончати живот.

После смрти Џорџа IV презадужена краљевска кућа продала је на аукцији „француски азури“ сер Хенрију Хоупу за 100 000 ливри.

Нови власник је некадашњем „Таврењеу“ дао ново име, и то своје, „Дијамант Хоуп“. Реч „хоуп“ на енглеском значи — „нада“.

ПОСЛЕДЊЕ ПУТОВАЊЕ

Прве године овог века „Наду“ је купио богати руски принц Катински који је живео у Паризу и покљонио га својој љубавници, младој, лепој, превртљивој кокети. Катински је био болесно љубоморан, а љубавница му је пружала многе разлоге да га његова болест букне до бесног лудила. У једном таквом тренутку руски принц је љупку неверницу изрешетао револверским хиџама у тренутку кад се појавила на сцени.

Историја кобног дијаманта прича да су и следећи власници умрли од злочинских руку, лудила, самоубиства, саобраћајних несрећа. Неко време био је власништво злогласног „Црвеног султана“ Абдул Хамида, који је патио од маније гоњења, па тонуо у све веће окружности да би га на крају свргли младотурци и прогнали у Солун где је умро потпуно духовно поремећен.

„Нада“ је доспела у руке богатог шпанског трговца Хабида који се ругао празноверицама, али је дубоко веровао у лопове, па је, пре него што је кренуо на трговачко путовање у Малезију, поверио кобно драгуљ „Шпанској банци“. Брод „Ле Сејен“ којим је путовао, прогутали су, заједно с Хабидом, орански таласи пред Сингапуром.

Последњи власник „Наде“ био је амерички милионер Мак Лин. Американац је био толико очаран плавичастим сјајем дијаманта из Индије да се ни тренутка није од њега одвајао, али се, као практичан бизнисмен, обезбедио баснословно високим осигурањем.

Мак Лин се у Енглеској укрцао на најлепши брод света „Титаник“. Четрнаестог априла 1912. „Титаник“ се сударио с огромним леденим брегом и потонуо одвукавши на дно океана 1500 путника и међу њима Мак Лина и дијамант који је носио незаслужено име „Нада“.

А. Р.

ЕКСПЕРИМЕНТИ



СРЦЕ од ПЛАСТИКЕ

КОБНИХ ПОСЛЕДИЦА ИНФАРКТА ВИШЕ НЕ БИ БИЛО КАДА БИ, УМЕСТО ОРГАНА КОЈИ СЕ НАЈВИШЕ »ТРОШИ«, У ТЕЛУ ЧОВЕКА КУЦАО МЕХАНИЗАМ КОЈИ ЈЕ ВЕЋ КОНСТРУИСАН.

На великој фарми, удаљеној око 35 километара од Вашингтона, једно црно-бело теле сваког дана, заједно са својим „другарима“, истрчава из штале, одлази на испашу, а затим, скакућући весело, тумара по њанама. Ништа необично да ово теле није само једно од десетак сличних експерименталних животиња са вештачким срцем уграђеним у тело, компликованим механизмом који у потпуности замењује функцију природне „пумпе живота“.

Још 1964. године америчка влада је приступила овим истраживањима, чији је покровитељ Национални институт за срце и плућа, а остваривач програма је др Ловел Хармисон. Међутим, и после петнаест година експериментисања овај научник се и даље суочава са бројним проблемима око израде вештачког срца.

ДОВОЉНО МАЛО, ДОВОЉНО СНАЖНО

Наиме, капацитет такве пумпе мора се сасвим прецизно прилагодити променљивим потребама тела, зависно од физичких и

психичких напора, тако да крв брже тече за време изузетног напрезања организма, а спорије у току спавања или одмора. У противном, крвни судови ће се трајно проширити, доћи ће до њиховог пуцања, а плућне алвеоле ће се преко мере пунити кисеоником што ће повећати размену материја и енергије између ћелија, па ће се организам брзо и потпуно исцрпити.

Како се већ показало, такво вештачко срце би се састојало из бројних и веома ситних прецизних делова: извора енергије постављеног на површини тела (тако би био доступан у случају потребе да се хитно замени), затим предајника електричних импулса и пријемника уграђених у грудни кош, електронских регулатора протока крви који би аутоматски деловали на захтев организма да се ћелијама смањи или повећа прилив кисеоника и хране, као и саме пумпе која би ефикасно замењивала функције по две срчане преткоморе и коморе. При том би вештачко срце морало да буде довољно мало да би стало у грудну шупљину и да својим радом не ремети ширење и

скуплање плућа и довољно снажно да би било отпорно на ударце, а материјал од којег је изграђено треба да одговара биохемијском саставу живих ћелија, да би се спречило његово одбацивање...

Наравно, веома је тешко задовољити све те природне захтеве и законе, поготово што сви делови вештачког срца треба да су најквалитетније израђени, не смеју да се квари, или пак — зарђају. Научници су се зато сложили у једном: вештачко срце треба да буде направљено од племенитих метала, јер најбоље проводе електричне импулсе, или од једне врсте пластике.

тичне материје чији је састав држи у тајности. Уместо батерије, најбољи извор енергије требало би да буде неки радиоизотоп.

ЗА СВЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ

Вештачко срце мораће, ипак, још доста да причека да би почело да се производи серијски и према одређеним стандардима. Наиме, показало се да се крв греша приликом проласка кроз вештачку пумпу, а и да јој се при том снижава температура. Зато, изгледа да је једно од решења уграђивање пацијентових ћелија у зидове вештачког срца, којима би оно у потпуности било обложено. Експерименти вршени на животињама показали су да је могуће хируршким путем одстранити танак слој ћелија са унутрашње стране крвних судова, из ноге, на пример, и потом их поставити на унутрашњи зид вештачког срца: оне би ту, у лабораторијским условима, расле и размножавале се, а када би се створио слој живих ћелија, прави омотач који би облагао читаву унутрашњост, тек тада би се овај механизам уградио у тело човека. На тај начин би се омогућило да додирна површина између пумпе и крви буде идентична унутрашњој површини артерија, вена и капилара.

Како се претпоставља, овакво вештачко срце могло би да се израђује у разним величинама и за потребе хитног уграђивања. Тако би, на пример, вештачко срце за децу било знатно мање него код одраслог човека, али би после неколико година морало да се замени новим конструисаним органом.

Ипак, са овим изумом трансплатација, пресађивање срца из једног организма у други, не би трајно била одбачена, јер би у доба пубертета срце узето од друге особе касније расло заједно са дететом.

Б. Ј.

МИНИ-КВИЗ

- 1 Шта означава „златно покриће“?
- 2 Змајева крв је...
- 3 Шта су у старом Риму означавале иде?
- 4 Ихтиолити су...
- 5 Шта је то јадац?

ОДГОВОРИ:

1. Златно покриће је злато које се наноси на површину предмета да би се заштитио од корозије и да би се побољшало изглед. 2. Змајева крв је крв која се налази у змајевима. 3. Иде је римски брод. 4. Ихтиолити су фосилне остаци риба. 5. Јадац је врста дрвета.

ПРВИ
КОРАЦИ
ПО
МЕСЕЦУ

БЕЗ ГОРЕ

НЕСХВАТЉИВО ЗАКАШЊЕЊЕ

— Срце целог света као да је стало када је 16. јула 1969. године у 14 часова и 32 минута, са седам стотина хиљади тих делова секунда закашњења — што је време несхватљиво за нас, али су га инструменти регистровали у ракетној бази Кејп Кенеди — започео историјски догађај. Уз заглушујућу буку својих пет мотора на пламеном стубу, циновска тростепена ракета „Сатурн V“ понела је у капсули „Аполо 11“ свој жи-ви терет ка Месецу.

Док је Земља пловила црним пространством свемира сталном путањом око Сунца, пре једне деценије, на њеном лепом и тихом ноћном пратиоцу Месецу, отпочео је „догађај свих времена“...

Дана 21. јула 1969. године у 3 часа и 56 минута по југословенском времену испунио се исконски сан човечанства: први човек, астронаут Нил Армстронг, спустио је полако и опрезно ногу са последњег степенина летелице за „алунирање“ и у Мору тишине ступио на површину Месеца.

„Ово је мали корак за човека, али велики за човечанство“ биле су прве речи које је изговорио на том сивом, хладном и пустом месту.

Мало касније изишао је и његов пратилац Едвин Олдрин, а 528 милиона становника матичне планете Земље, који су дршћући од узбуђења пратили на својим телевизијским екранима тај први сниман „у ниво“ са другог небеског тела, са одушевљењем је поздравило тријумф човеновог генија.

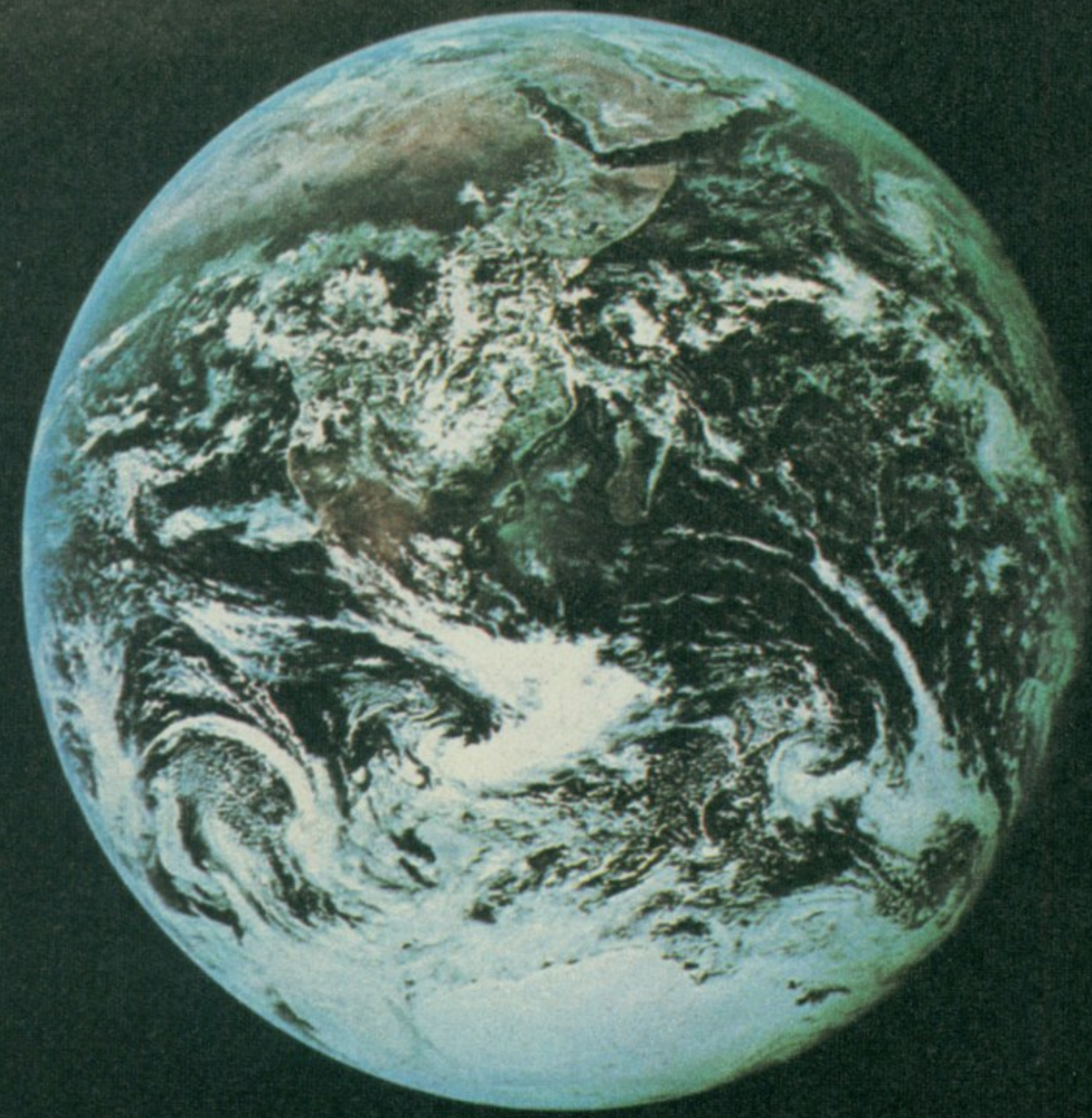
Свет и историја нанве смо до тада познавали престали су да постоје, јер човек је закорачио на звездама где ће једног дана, можда не тано блиског, али ни тано далеког, да бије последњу, одлучујућу битку за свој опстанак.

Д. Гршић

МЕСЕЧЕ, ДОБРО ЈУТРО! — После четвородневног пута од Земље до Месеца, астронаути Нил Армстронг и Едвин Олдрин спустили су Месечев модул у Море тишине. Док је трећи члан посаде Мајкл Колинс у командној капсули кружио око Месеца, 21. јула 1969. године, у праско-зорје Месечевог јутра, отворила су се врата на Месечевом модулу и Нил Армстронг је закорачио у неизвесност.



ТРОЈКА ЈУРИ КРОЗ ВАСИОНУ — Ушавши у орбиту око Земље, „Аполо“ је одбацио последњи степен ракете Сатурн V, а капсула у којој се налазила храбра тројка спојила се са Месечевим модулом. Док се матична планета Земља, која је у црнлу свемира наликовала плавој оази, све више удаљавала, „Аполо-11“ је брзином већом од 38000 километара на час кренуо ка свом циљу, Месецу.



И БЕЗ ДОЛЕ

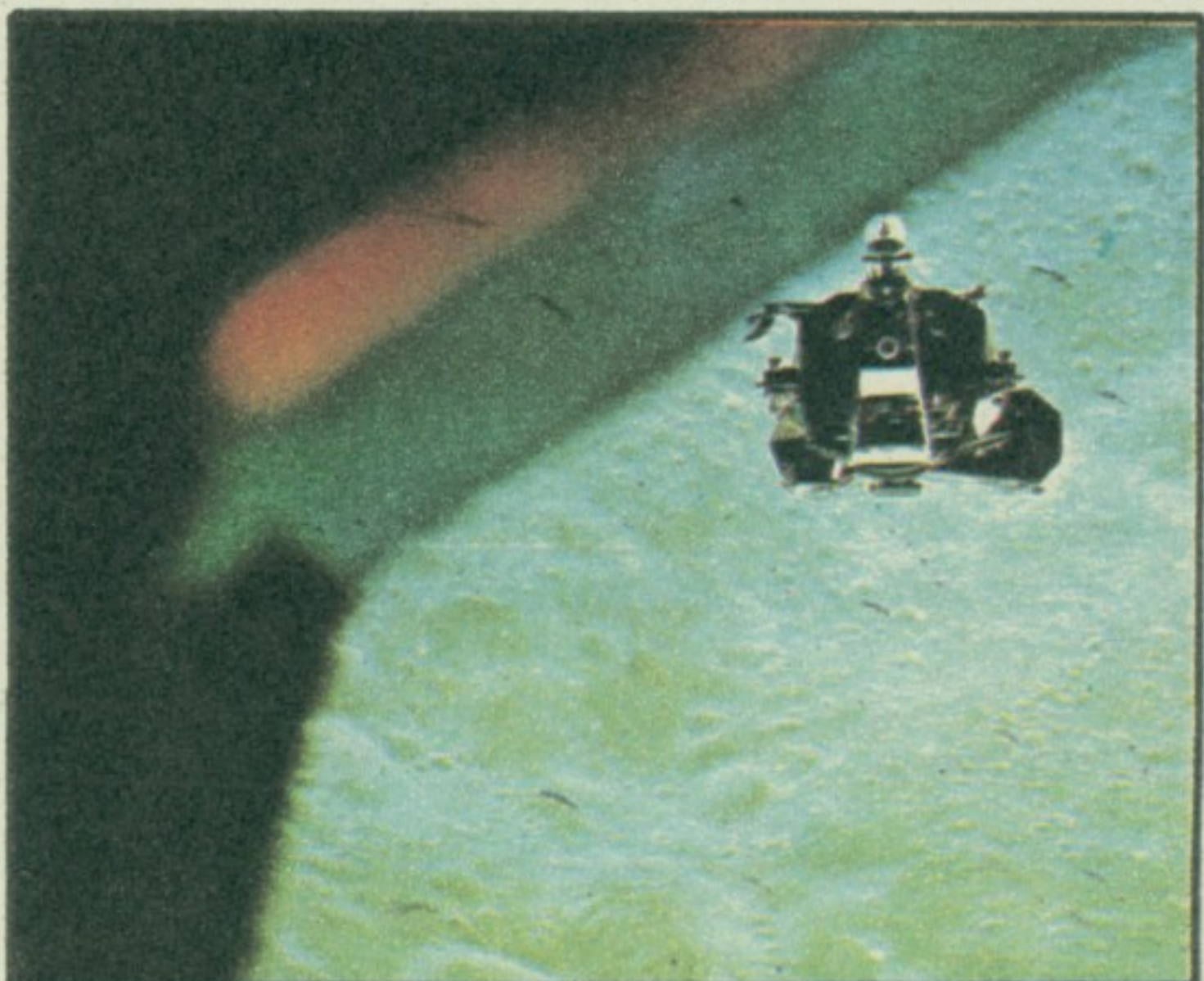


СВЕМИРСКИ БАЛЕТ — Док се планета Земља уздизала изнад Месечевог обзора, човек је, у миру, у име целог човечанства, први пут у историји света закорачио површином другог свемирског тела. После првих, опрезних корака, мада у тешком и незграпном свемирском оделу, Армстронг је, захваљујући смањеној Месчевој гравитацији (Месец има само шестину Земљине привлачне снаге) почео да прави дуге и лаке скокове. Прва човекова шетња по Месецу била је натик на фантастичан, свемирски балет.

МИЛИОН И ПО ПЛУС ТРИ — Нил Армстронг, Мајкл Колинс и Елвин Олдрин, тројица емисара Земље, први пут у њеној историји походили су друго небеско тело. Ова одабрана тројка крунисала је вишегодишњи рад милион и по научника, техничара и радника. Био је то најзначајнији тријумф технике, електронике, компјутера и технологије нашег века.



КАМЕЊЕ ОДАЈЕ ТАЈНЕ — Док је цео свет поздрављао велику човекову победу, на Месецу за астронауте је почео први радни дан. Требало је сакупити узорке тла и поставити инструменте који ће и након њиховог одласка слати научницима на Земљи податке о Месецу. Вековима мистичан, Земљин пратилац почео је да одаје своје тајне: да је настао пре 4 милијарде година, да је састав његовог тла сличан Земљиним, али је у хемијски другом односу, да је некада био ужарен и да је, можда, центар његове масе, који се налази на страни ближеј Земљи, још увек у ужареном стању...



ЈЕДАН НА ЗЕМЉУ, ЈЕДАН НА СУНЦЕ — Први човеков боравак на Месецу, који је трајао 21 час и 36 минута, био је завршен 21. јула 1969. године у 18 часова и 54 минута по југословенском времену, астронаути су затворили врата летелице за „алунирање“ и уз грмљавину снажног ракетног мотора почело је драматично успињање ка Месчевој орбити. Тамо их је чекао командни модул који их је, после сложеног маневра спајања, понео ка родној планети, а празан Месечев модул био је упућен у правцу Сунца, где је изгорео.

ЗА УСПОМЕНУ И ДУГО СЕЋАЊЕ — Грандиозан подухват свих времена је приведен крају. Човек је био и вратио се са другог небеског тела. Као успомена на овај догађај, на Месчевој површини прекривеној космичком прашином која се миленијумима таложила, остали су трагови првих људи, јасни и неизбрисиви. Ветар их не може замести, јер тамо ветра нема.



ТРИ И ПО ВЕКА МИСТЕРИЈЕ

ГДЕ ЈЕ ЗЕМЉА

ПАПАГАЈА?

На северу лежи Европа: сувише далеко за један брод без намирница; на истоку је Африка — недостижна за изгладнелу посаду. Свуда околу „Наде“ дебело море, ужарено од сунца. Четири месеца лутања по непознатим водама већ је јединствен пример у поморству и Помијеу од Гонвила, француском морепловцу, било је јасно да је крај близу... Све се мора завршити трагично, умреће на океану, опечени од сунца и сасушени као харинге.

Ипак... брод носи име „Нада“ — зар да их изневери? Ко зна, можда ту негде, надхват, лежи неко ново копно, као оно што га је деценију и нешто пре њих открио Колумбо?

Тако су размишљали, стрепели, прижељкивали и надали се Помије и његови морнари док им је брод лутао непознатим морем. Али, чудо се догодило! Када је неко 6. јануара 1504. године повикао: „Копно!“ — то није била приказа у грозничавим очима, него одиста нека велика обала. Постајала је све стварнија како се „Нада“ са изнемоглим људима, већ налик на скелете, примицала.

НАЈВЕЋЕ ИЗЕНАЂЕЊЕ

Оно што је невелика посада Помијеове пироге затекла на том копну, било је налик на најнестварнији сан. Већ на првом кораку били су уверени да се баш њима остварило оно за чим су трагали толики поморци њиховог времена у којем је — то не треба заборавити — глобус и те како био прекривен белим мрљама. Оне су означавале непозната или неиспитана места. Сада је „Нада“, ето, била укотвљена баш на месту такве једне беле мрље... а она је личила на „земаљски рај“!

Та непозната обала сва је бујала у зеленилу. Било је ту разноврсног дрвећа крцатог слатким и сочним плодовима, а оно што је Помијеа и његове морнаре највише задивило — било је мноштво птица. Имале су перје раскошних боја и цврктале су — бар за онемоћале морнаре овако неочекивано спасене — најдивније песме које су икада чули. По тим птицама ће Помије од Гонвила ово копно назвати живописним именом Земља папагаја. И не знајући, он је тиме отворио једну од највећих мистерија у историји француског поморства. Јер — дуго се после није знало где би се на карти тадашњег

света та дивна земља могла уцртати!

Највеће изненађење за француске морнаре у Земљи папагаја тек је предстојало. Наишли су на племе неких лепих људи преплауле коже, одевених у птичије перје. Они су најпре са чуђењем мотрили на дошљаке какве, било је јасно, раније никада нису видели. Онда су раширили руке у знак добродошлице, примили их у своје село, обасули разноврсним даровима. Ако до тада и нису помишљали да су пронашли земаљски рај, од тога часа сва Помијеова посада била је у то уверена.

Поглавица овог љубазног народа звао се Ароска: то су Французи схватили чим су, после извесног времена, били у стању да се помало и споразумевају са домаћинима. Причали су им и о свом завичају, о Европи. А. Ароска је за тај далеки свет показао тако огромно интересовање, да је понудио Помијеу да поведе са собом једног његовог сина, Езомерика, како би он упознао земљу и обичаје белаца. Требало је да Езомерик остане у Француској две године, па да га после тога Помије врати кући. Међутим, судбина је хтела друкчије!

ПИРАТИ СВЕ ПОТОПИЛИ!

Французи су остали у Земљи папагаја целих седам месеци. Поправили су „Наду“ и добро се опоравили пре него што су се поново укрцали и покушали да се врате. Јула 1504. године, пошто су брод добро натоварили црвеним дрветом, перјем и крзном — скупоценом робом за европски укус — Французи су заједрили према пучини.

Ароска и његов народ испратили су их са сузама у очима, толико је седмomesечно пријатељство између француских морнара и њихових гостољубивих домаћина постало чврсто.

Повратак у Европу трајао је безмало двоструко дуже него одлазак у Земљу папагаја, око 11 месеци. Међутим, „Наду“ је пратила несрећа за несрећом. На једном острву где је пристала после вишемесечне пловидбе, њену посаду напали су домороци и присилили је да побегне главом без обзира. Затим, било је неколико снажних олуја, па

САСВИМ СЛУЧАЈНО, ПОМИЈЕ ОД ГОНВИЛА ОТКРИО ЈЕ 1504. ГОДИНЕ НЕПОЗНАТО КОПНО. ОНО ЋЕ ПОСЛЕ ПОСТАТИ ВЕЛИКА ЗАГОНЕТНА У ИСТОРИЈИ ФРАНЦУСКОГ ПОМОРСТВА!

ипак, све су то Помијеови морнари пребродили — осим најстрашнијег доживљаја на том бурном путовању, борбе са пиратима.

Напала су их два брода негде на Атлантском океану. Неколико Помијеових морнара је страдало, а сав терет је потопљен! Што је било најгоре, море је прогутало и бродске дневнике, као и све карте на којима је Помије од Гонвила бележио курс свог брода и географске коте где је пристајао. Тако је нестала и тек означена Земља папагаја. Капетан и остатак посаде стигли су у Француску децембра 1504. године.

Међутим, како је време

ректни потомак — Езомерика!

СУДБОНОСНА СЛУЧАЈНОСТ

Овај пра-пра-праунук по главичиног сина, који је допловио у Француску и ту заувек остао, желео је по сваку цену да разреши тајну о својој отаџбини, па је зато написао књигу у којој је изнео све појединости о путовању „Наде“. Само, где се налази Земља папагаја могао је једино да нагађа — што се види и из наслова.

Књига је поново расплам сала интересовање. Али, све



пролазило, интересовање за тај „рај“, о којем се много причало у Француској, све је више расло. Век и по после велике Помијеове авантуре, један париски књижевник издао је „Мемоаре са успостављања хришћанске мисије у свету званом Аустралија, Мериционалија, Антарктик и другом“. Иза овог гломазног наслова крила се прича о откривању Земље папагаја, а аутор књиге био је каноник катедрале у Лизијеу... ди-

је остало само на претпоставкама. Мислило се да би Земља папагаја могла бити Мадагаскар, или Аустралија (да не узимамо у обзир чак и тако фантастичне идеје да је она на Антарктику!). Каноник је умро не сазнавши своје порекло.

Тајна је ипак расветљена и то пуком случајношћу. Њено решење налазило се усред Париза, у архиву Француске морнарице. Конзерватор Пјер Маргри нешто је претурао по старим

досијеима године 1867. и наишао на писмо из 1783. са потписом „барон од Гонвила“. Одмах је подскочио: Гонвил би могао бити потомак капетана „Наде“!

Маргри се није преварио. У писму је барон излагао појединости о путовању свог далеког претка у Земљу папагаја; садржај је одговарао сажетом садржају каноникових књига. Било је очигледно да су се Помијеов и Езомериков потомак користили истим извором који би, ако би се пажљиво испитао, можда пружио коначан одговор на толико постављано питање где се налази Земља папагаја. Али, како доћи до тог извора?

Случајност је у целом овом чудесном догађају који је, ето, трајао већ више од три столећа, још једном одиграла пресудну улогу. Две године после Маргријевог открића, конзерватор француског Арсенала Пол Лакруа, пронашао је кључни папир: изјаву самог капетана Помијеа од Гонвила, од 19. јануара 1505. године, пред Адмиралитетом у Руану, о откривању Земље папагаја!

У изјави је лепо стајало да је „Нада“ пристала уз обалу Индије, јужније од места на којем се искрцао Америго Веспучи.

Индија је у Помијеово време још била назив за Америку. Сада су етнологи

могли и да потврде, према опису људи Ароскиног племена, да је Помије наишао на Индијанце Карихос који су живели на територији данашњег Бразила, тачније, на ушћу реке Сао Франсиско до Сул.

Тако је Помије од Гонвила први француски морепловац који је стигао на обале Новог света.

М. К.

БАЈРОНОВА
ПОЕМА СЛОБОДИ

ШИЈОНСКИ СУЖАЊ

Зидине Шијонској замка на Женевском језеру и данас чувају усјомену на свој зашвореника — Бонивара — коме је енглески романџичар ђосџеџио своју чубену ђоему.

Године 1530. савојски војвода Шарл III могао је да одахне бар што се једнох државног проблема тиче. Супротстављање старешине опатије Сен Виктор у Женеви — Франсоа Бонивара — владавини савојске владарске куће, окончано је. Бонивар је изгубио опатију и право да икада поново угледа светло дана. Казна за упорно одбијање да се покори власти коју није признавао гласила је — доживотно заточеништво у мемљивој тамници Шијонског замка.

„Шест дугих година корачао сам тим немилосрдним затвором. Горе-доле, горе-доле, све док моја уморна стопала не утабаше путељак у каменом поду“.

Ове речи иговорио је Бонивар 1536. године када је идеја за коју се борио — не зависност Женеве — коначно остварена. Савојска владарска кућа изгубила је власт над градом, а Бонивар је, као најпознатија жртва војводске тираније, ослобођен. Његово херојство опевао је, скоро три века касније, енглески песник Бајрон, у својој, по мишљењу многих критичара, најбољој причи у стиху „Шијонском сужњу“.

Да Бајрон није само писао о слободи говори и његов живот. Још у најранијој младости заузео је бунтовнички став према владајућој класи из које је сам потицао. Када је 27. фебруара 1812. године први пут искористио право своје лор-

довске титуле — право иступања у Горњем дому енглеског парламента — тај свој први говор посвећује одбрани побуњених радника у Нотингему и општој критици владе.

Неприхватање друштвених норми и приватни живот који је саблажњавао његове савременике, натерали су га на добровољно изгнанство из домовине коју напушта 1816. године, да се више никада у њу не врати. Ни у земљи у којој се најдуже задржао, Италији, Џорџ Гордон Ноел Бајрон не престаје да се бори за идеју слободе — помаже карбонаре, борце за ослобођење и уједињење Италије, и друге ослободилачке покрете.

Када је у Грчкој избио устанак против турске власти, Бајрон, понесен слободарском идејом устаника, одлучује да им се придружи. Пошто је претходно распродао највећи део свог имања и претворио га у оружје и опрему за борце, одлази у Грчку и јануара 1824. године придружује се кнезу Маврокордату и његовим људима. Маларија и лоши услови нису му допустили да се дуго бори за своје идеје. Непуна три месеца пре свог тридесет и шестог рођендана, априла 1824. године, Бајрон је подлегао грозници.

Писац „Шијонског сужња“ доказао је да за идеју слободе, којој је спевао химну уме и да умре,

М. И.

Достојанствену лепоту замка који већ седам векова стоји на обали Женевског језера, време нао да није дотакло. Његове величанствене дворане ненада су биле седиште савојских кнезова, а мемљиви подруми — страшне тамнице за све који су се супротстављали моћи ондашњих власника замка.

РЕДАКЦИЈА
У ОЧИМА
НАШЕГ
ЦРТАЧА

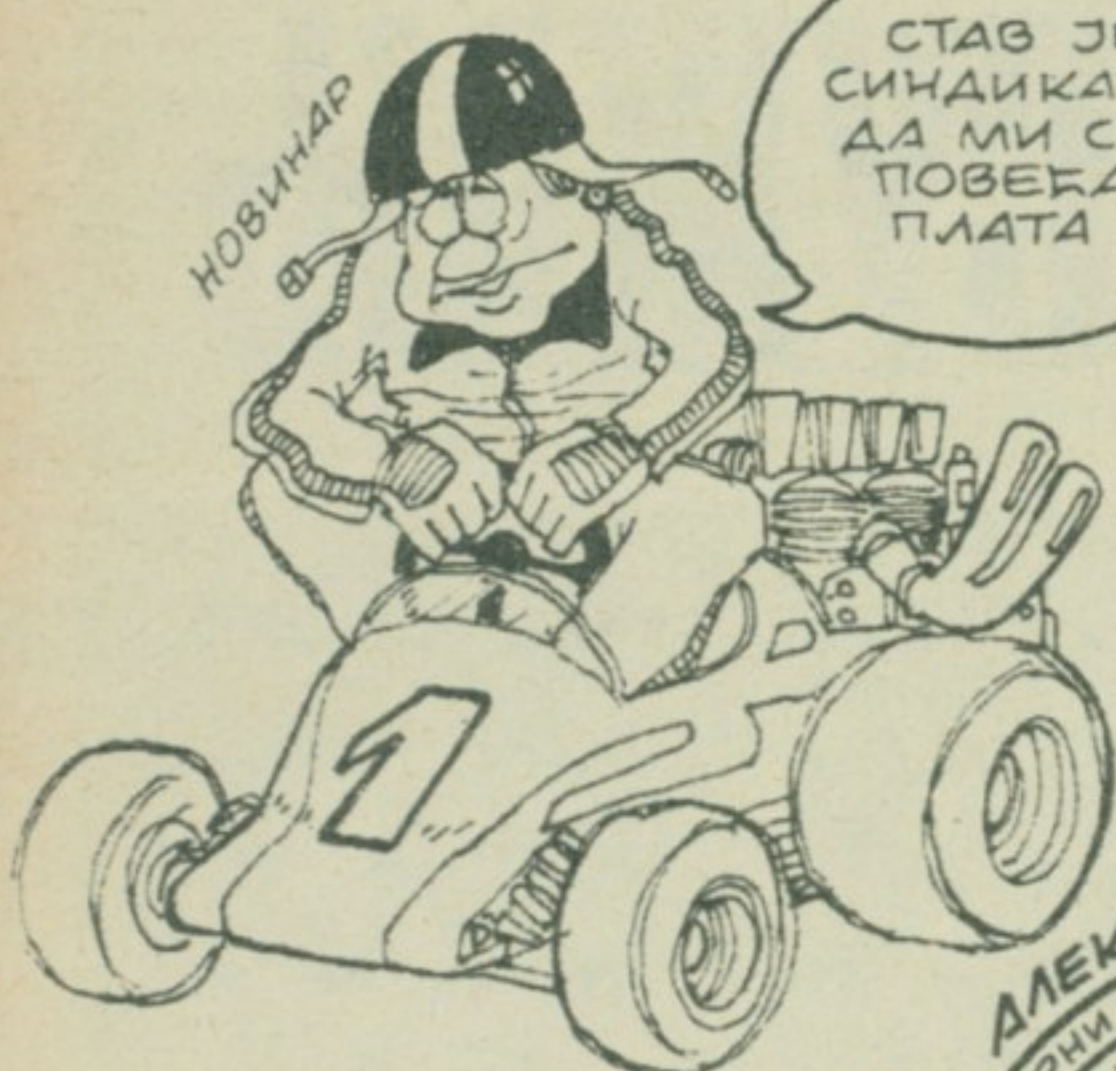
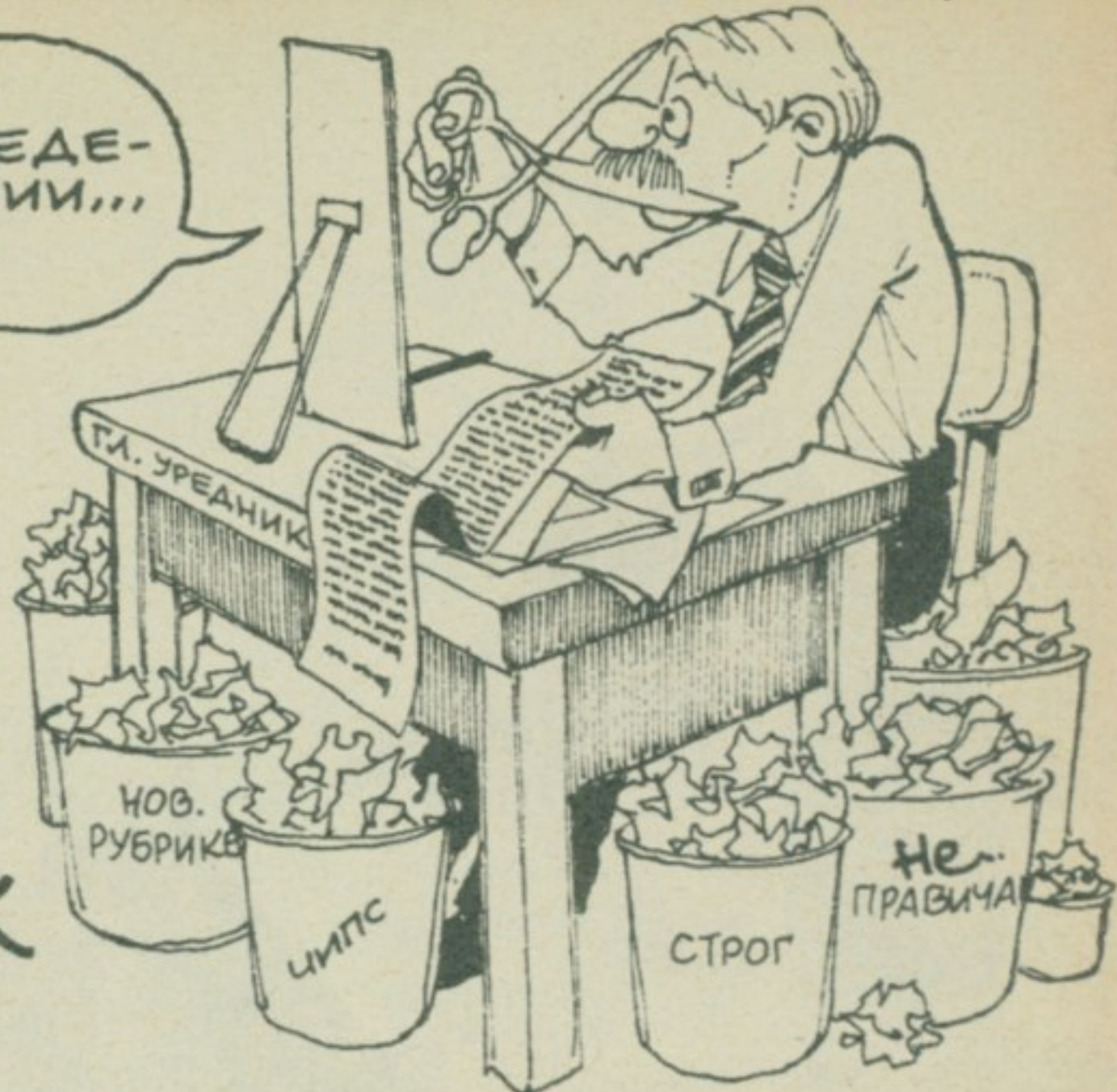
КО ПРАВИ

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

СВАКИ ПЕТАК ИЗУЗЕЗЕТАК

ЖИКА СТОЈАНОВИЌ

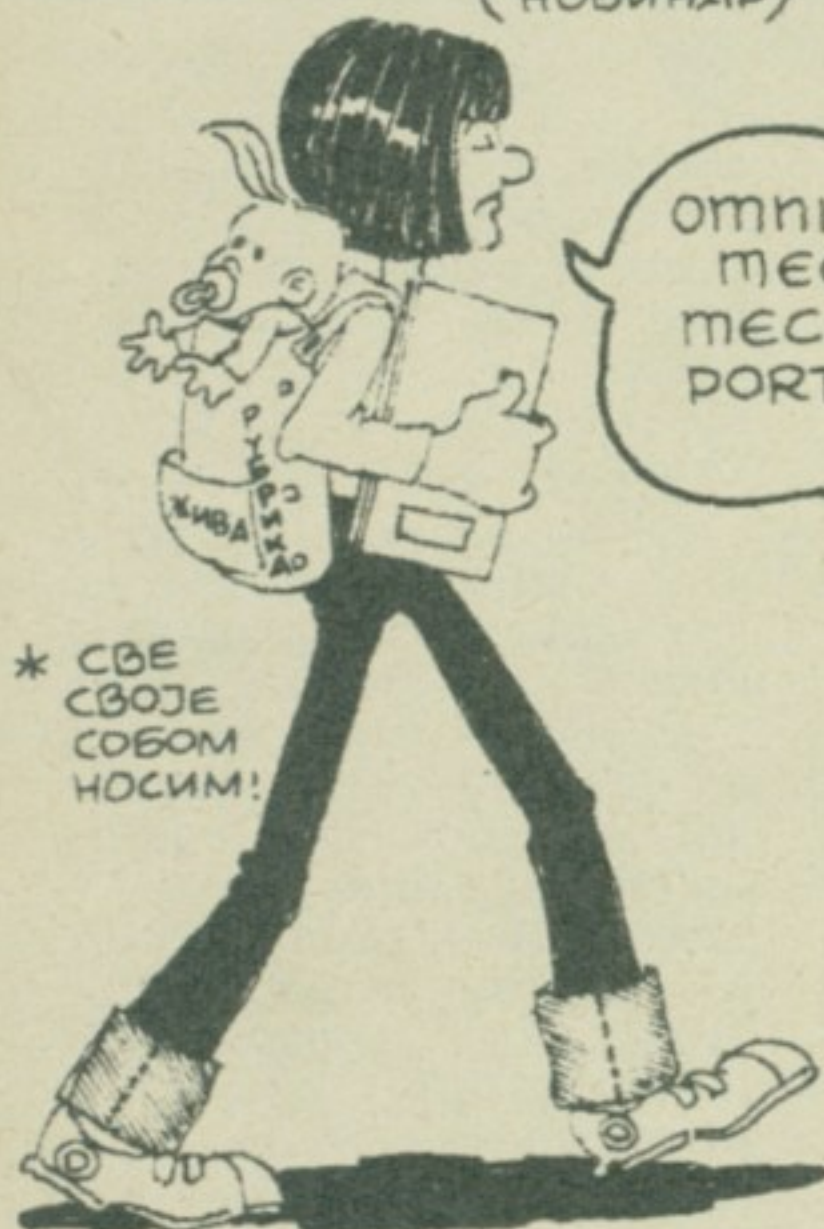
СЛЕДЕ-
ЋИИИ...



МИЛЕНКО ТОДОРОВИЌ
(ПРЕДСЕДНИК СИНДИКАТА)

СТАВ ЈЕ
СИНДИКАТА
ДА МИ СЕ
ПОВЕЋА
ПЛАТА!

ОЛГА ВУКАДИНОВИЌ
(НОВИНАР)



omnia
mea
mecum
porto!*

* СВЕ
СВОЈЕ
СОБОМ
НОСИМ!

ЗА МАЛЕНУ
ПЛАТУ
МАЛЕНИ
ПУТ...



ИВАЊИЦА



ИВАН
ЛОНЧАР
(НОВИНАР)

БРАНКА ЈЕРЕМИЌ



СА
ГЛЕДИШТА
САВРЕМЕНЕ
ГЕНЕТИКЕ,
МИНИ - КВИЗ
ЈЕ
МАКСИ!

(ПРОМАСЕНИ БИОЛОГ)



МИНА ИЛИЌ

"ПРИЧЕ О 1001
ПРЕВОДУ"

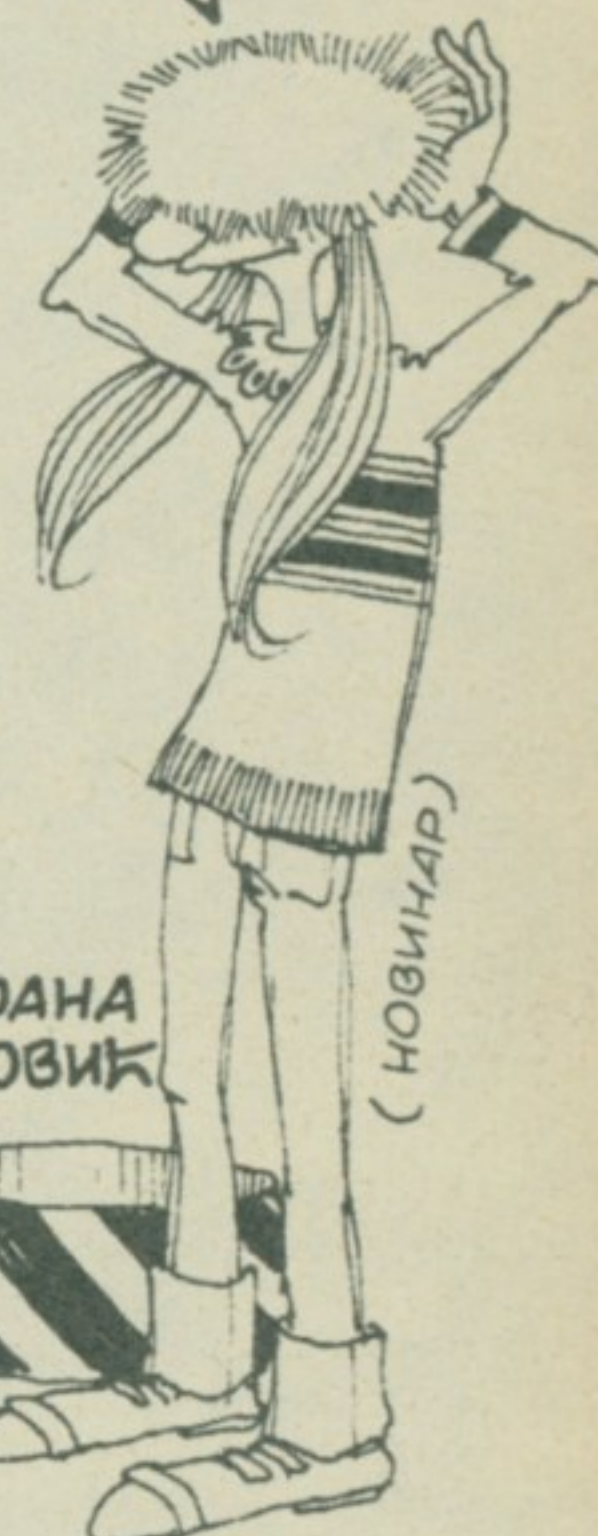
НА
ФРАНЦУСКОМ
ТО СЕ
КАЖЕ:
madam
rompadur
tužur!



Ја сам
ЛЕКТОР,
ТО МИ ЈЕ
СЕКТОР...

ПЕТАР
МИЛАНОВИЌ
(ЋИРИЛО)

НЕДЕЉКА
СТАШИЌ
(МЕТОДИЈЕ)



МИРЈАНА
КРСТУЛОВИЌ

(НОВИНАР)



КРИНКА
ВИТОРОВИЌ

(УРЕДНИК
СТРИПА)



НИШТА БЕЗ
ФОТО-
СТРИПА!

СВЕТЛАНА ИВАНОВИЌ
(КОМПОЗИТОР ХИТ-СТРАНЕ)



КАКО ЛИ СЕ
НА ЕСКИМСКОМ
КАЖЕ -
ЖЕГА?!

ПРЕВОДИЛАЦ

ВЕСНА
МИНИЌ

ХММ?!
УСПРАВНО!
А 'ТЕО БИХ
ДА МИ СВЕ
БУДЕ ВО-
ДОРАВ-
НО!



ТЕХНИКИ
УРЕДНИК
БУДУЋЕГ
ЛИСТА

ВОЈА СТАМЕНОВИЌ

ВЛАДА ГОРБУНОВ

ТЕКСТ
БЕ ДА
СТРАДА,
ЦРТЕЖ
МОРА ДА
ВЛАДА!

БЕЗ
ТЕХНИЧ-
КОГ ЗНА-
ЊА,
НЕМА
ИЗДА-
ЊА!

СОЊА ЈАШОВИЌ

СВЕ
ЗНАМ!
СВЕ
ЗНАМ!

ПРИЗНАЈЕМ
ДА САМ
ГЕНИЈЕ,
АЛИ САМО ДО
14 ЧАСОВА
00 МИНУТА!

ЗОРАН ПЕТКАНИЌ

ИЛУСТРАТОР

ИЗМИСЛИКУ
ЈА СТРИП БЕЗ
ТЕКСТА!

ВЛАДИМИР ДОРОШЕВ
(ИЛУСТРАТОР)

ЗАЈЕДНО
БЕМО МИ У
ПЕНЗИЈУ!

НА ДНУ
СТРАНЕ
ЛЕЖИ
КИТ...

РАЗКО
САВИЌ
(ТЕХНИЧКИ
САРАДНИК)

ИЛУСТРАТОР
НЕНАД МИРКОВИЌ

ЛОВИМ
ШТУКУ,
УЛОВИМ
НАСЛОВНУ
СТРАНУ!

ВИТОМИР НЕДЕЉКОВИЌ

ТЕХНИЧКИ
САРАДНИК

ДУБОМИР ПАТРОНОГИЌ
(ФОТОРЕПОРТЕР
НА ОДСУСТВУ)

ДА ТИ
НЕШТО
ОБЈАСНИМ...
ШТО ЈЕ
ОВАЈ ЦРВЕНО,
ИЗАКИ БЕ КОД
НАС
ЗЕЛЕНО!

ДАНКО ПОЛИЌ
ТЕХНИЧКИ
САРАДНИК

ЛЕПОТА ЈЕ
ПОЛА ЗАДРАВА!
А ХОНОРАЦИ-
МА ХЛАДНА
ТРАЖНА!

ОЛГА СТАМЕНИЌ

ТЕХН.
СЕКРЕТАР

МИЛОШ ТОМИЌ

ТЕХ. САРАДНИК

ФЛАШ ГОРДОН

ХАЛО,
ПАРИЗ!
ХАЛО...?
АХА, САН ФРА-
НСИКО! УРЕД-
НИЧЕ!
УРЕДНИ-
ЧЕЕЕ...

ДОК СЕ
ВИ ЗАБАВ-
ЉАТЕ, ЈА
ПРАВИМ
НОВИ
ЛИСТ!

ТЕШКО
35 КГ

ДА ЛИ ОВАЈ
СЕНАВИЧ ДА
ОТКУЏАМ У
ТРИ ПРИ-
МЕРКА?

НУРЏИХАНА ЂОЗИЌ

(СРЕЂУЈЕ
РУБРИКЕ И
ЧИТАОЦЕ)

УРЕДНИК

ТЕШКА
30 КГ

ЗОРИЦА ФИЛИПОВИЌ
(КУРИР)

ДАРИНКА ТОДОРОВИЌ
(ТЕТА ДИЈЕТА)

ЈОВАНКА ВОЈВОДИЌ
(СЕКРЕТАР ООУР-А)

БИМ И БУМ



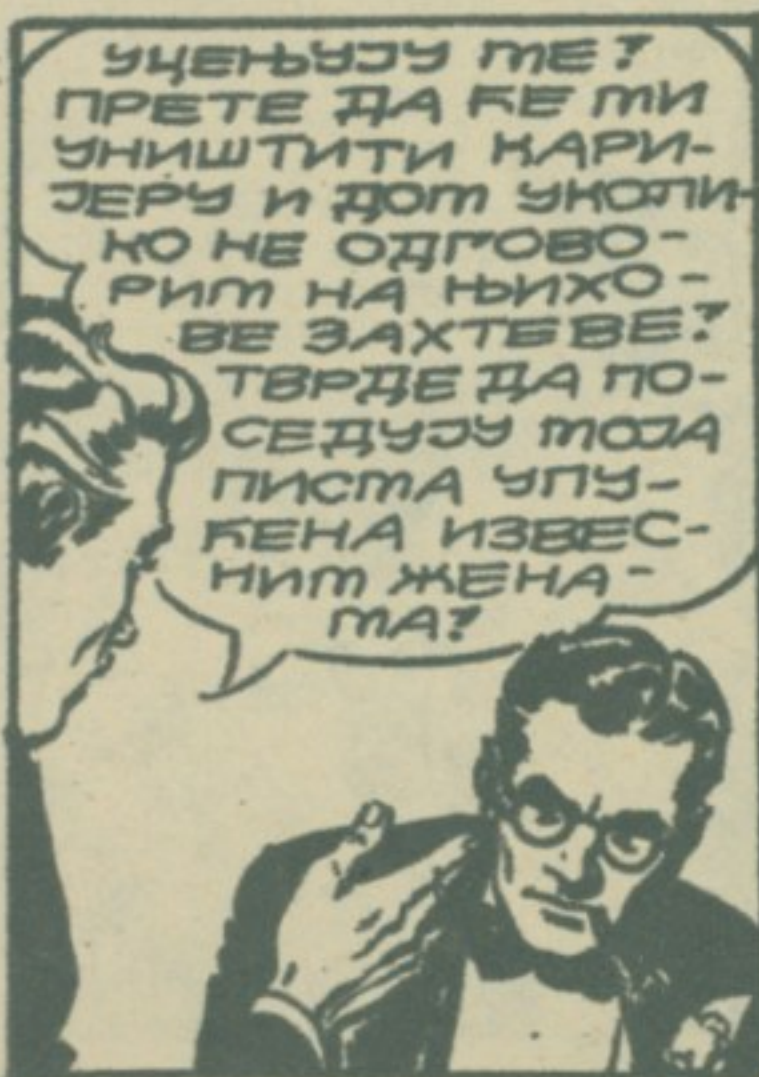
BAVALU

стрип



РИП
КИРБИ:

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



РИП
КИРБИ:

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



РИП
КИРБИ:

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



РИП
КИРБИ:

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



РИП КИРБИ: БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



РИЛ КИРБИ: БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



**РИП
КИРБИ:**

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



**РИП
КИРБИ:**

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



РИЛ
КИРБИ:

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



**РИП
КИРБИ:**

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



**РИП
КИРБИ:**

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



РИП КИРБИ: БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



РИП
КИРБИ:

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



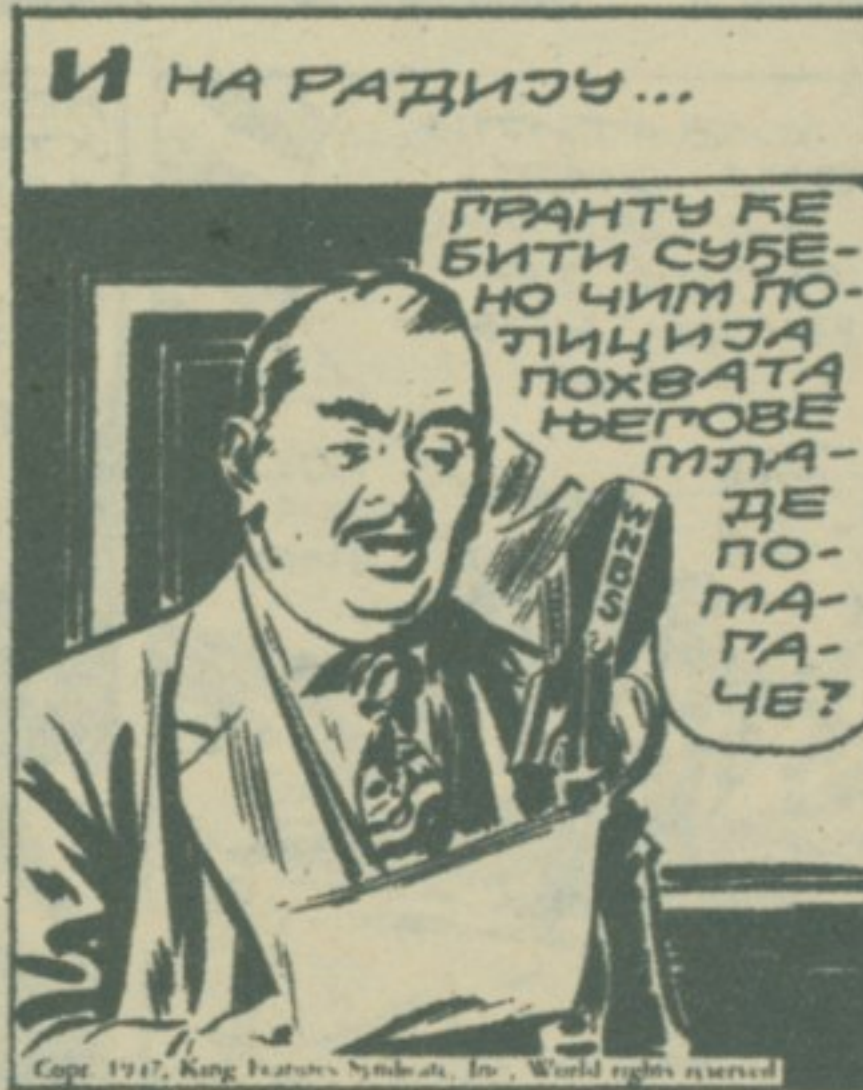
**РИП
КИРБИ:**

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



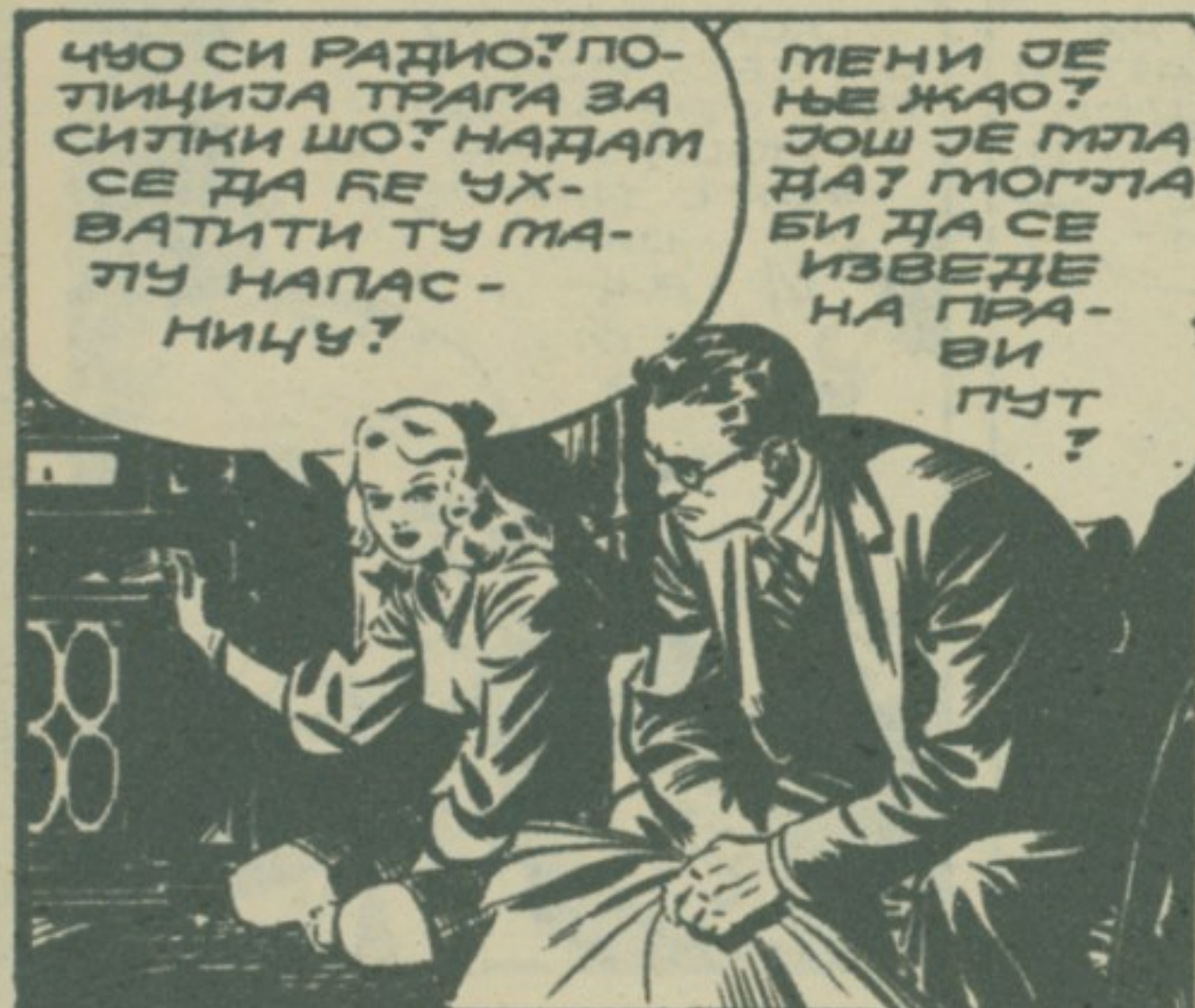
**РИП
КИРБИ:**

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



**РИП
КИРБИ:**

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



ЧУО СИ РАДИО? ПО-
ЛИЦИЈА ТРАГА ЗА
СИЛКИ ШО? НАДАМ
СЕ ДА ЋЕ УХ-
ВАТИТИ ТУ МА-
ЛУ НАПАС-
НИЦУ?

МЕНИ ЈЕ
ЊЕ ЖАО?
ЈОШ ЈЕ ПЛА-
НАТ МОГЛА
БИ ДА СЕ
ИЗВЕДЕ
НА ПРА-
ВИ
ПУТ?



ЈЕДНА ДЕВОЈЧИЦА ПУ-
ТАЛА ЈЕ ГРАДОМ ТОГ
ДАНА...

Copyright 1947, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved



СТИГЛА ЈЕ ДО
МОСТА И ЗАГЛЕ-
ДАЛА СЕ У МУТ-
НУ, ХЛАДНУ
ВОДУ...



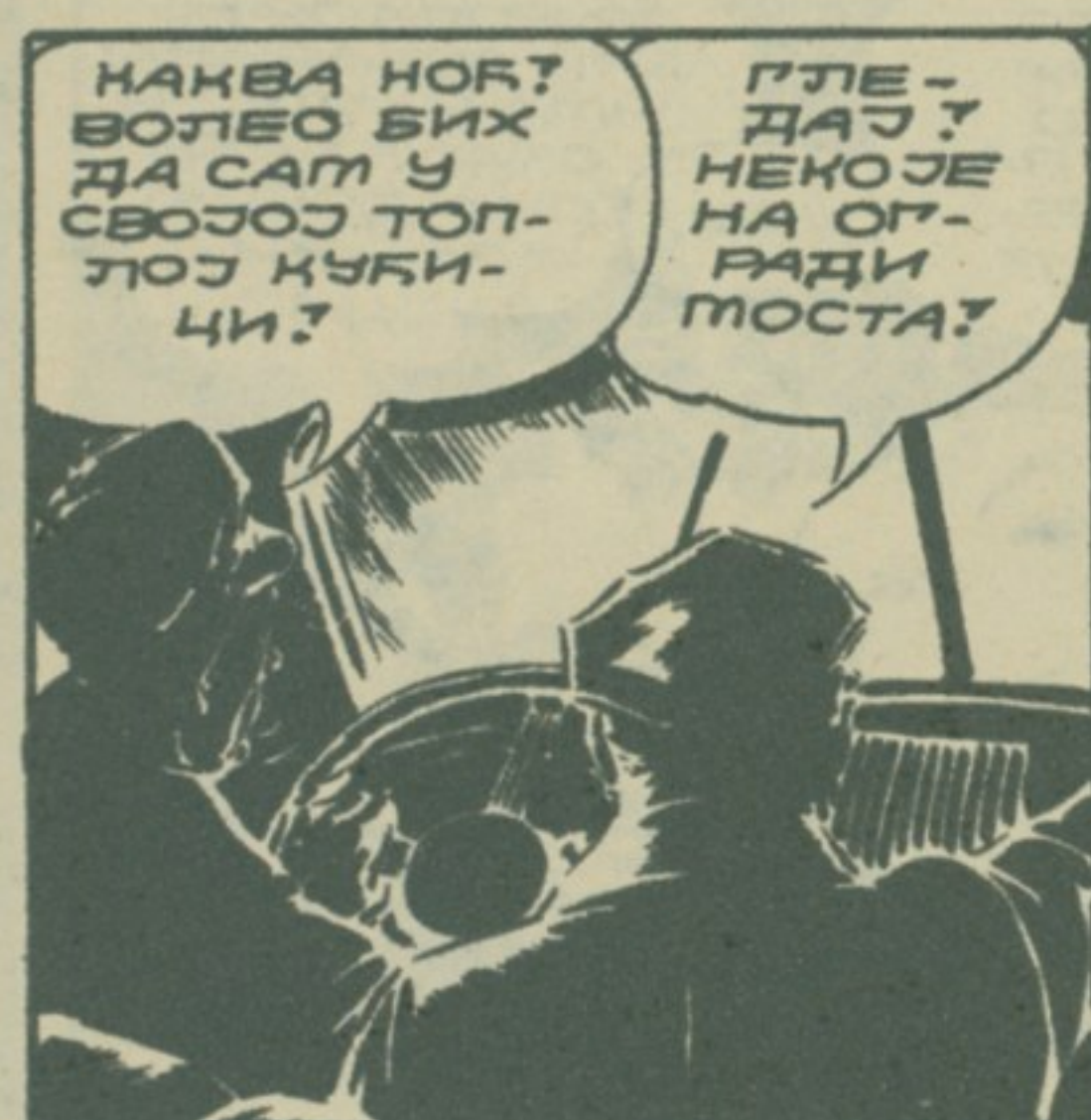
УХВАТИЛИ СУ
ШКОРПИЈУ, А УБРЗО
ЋЕ И МЕНЕ, КАО
ЊЕГОВУ САУЧЕС-
НИЦУ?



ЗАШТО НИ-
САМ ПОСЛУ-
ШАЛА КИР-
БИЈА? САД ЈЕ
НАСНО ЗА
КАЖАЊЕ?



МЕНИ ВИШЕ НЕМА
МО ДА ПОМОГНЕ?
НЕМАМ ЗБОГ
ЧЕГА ДА
ЖИВИМ?



НАКВА НОР?
ВОЛЕО БИХ
ДА САМ У
СВОЈОЈ ТОП-
ЛОЈ КУБИ-
ЦИ?

ГЛЕ-
ДАЈ? НЕКОЈЕ
НА ОП-
РАДИ
МОСТА?



СТАНИ?
НЕ
БУДИ
ЛУДА?



ИПЕН-
СИ,
ПОМО-
ЗИ
МИ?

ПУСТИ-
ТЕ МЕ?
ХОЋУ
ДА УМ-
РЕМ?



УХВАТИЛИ
СТО СИЛ-
КИ ШО? ЖЕ-
ЛИ ДА ТЕ
ВИДИ, КИР-
БИ?

ДО-
ЛА-
ЗИМ?



НЕ ВЕРУЈЕМ ДА ЈЕ
ХТЕЛА ДА ИЗВРШИ
САМОУБИСТВО?
ЖЕЛИ ДА СЕ
САЖАЛИТЕ
НАД ЊОМ?

КАКО
МОЖЕШ
БИТИ
ТАКО
ОКРУТ-
НА?



НИСАМ ОКРУТНА,
АТИ МИ ЈЕ ДОСТА
ЖЕНА КОЈИМА ПО-
МАЖЕШ, А ОНЕ СЕ
ОНДА ВРТЕ ОКО
ТЕБЕ?



И ЗАШТО
УВЕК ИМА-
МО ВИШЕ
САЖАЉЕЊА
ПРЕМА ЖЕ-
НАМА ПРЕС-
ТУПНИЦИ-
МА?

ПА,
ЗАР
ОНЕ
НИСУ
НЕЖНИ-
ЈИ ПОЛ?

Copyright 1947, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

РИП
КИРБИ:

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



РИП
КИРБИ:

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



РИП
КИРБИ:

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



РИП
КИРБИ:

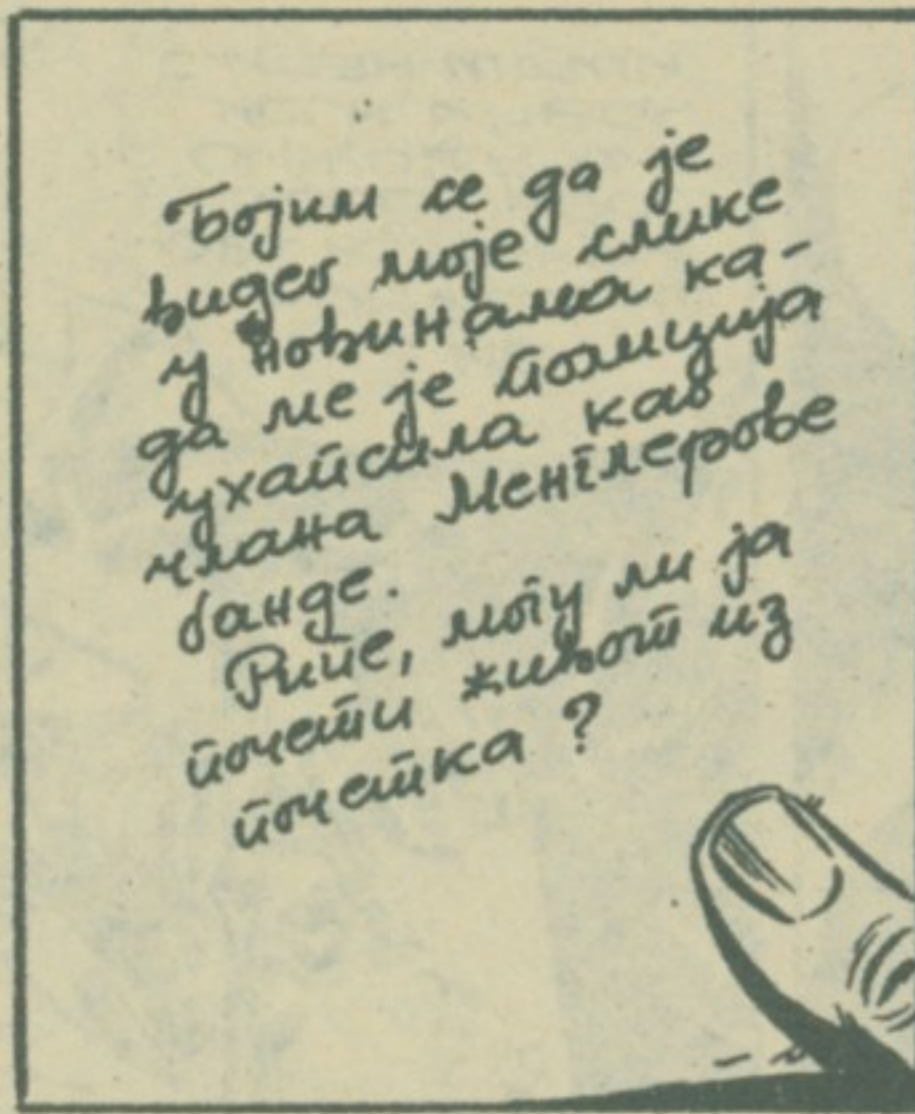
БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



ПОШТА,
КИР-
БИ?

СИГУР-
НО СВЕ
САМИ
РА-
ЧУНИ?

Нашо се до-
годило данас у
ноћу што ме је
боља забрину-
ло.
Један младик
ли је грешко
ишодио да ме
је негде мећ би-
дос. Предајачи-
ла сам се као
ишакица Мед-
лун али му
као ишакица ни-
сам позна-
ла.



Бојим се да је
видео моје слике
у ноћини ка-
да ме је божица
ухајисла као
члана Менелсрове
банде.
Рине, моју ли ја
ишодио из
ишодио?



ПИШЕ МИ ПЕРИ
ЛИН? ДОБРО
ЈЕ? ШАЋЕ И
ТЕБИ ПОЗДРА-
ВЕ?

БАШ
ЈЕ
ЋУ-
БАЗ-
НА?



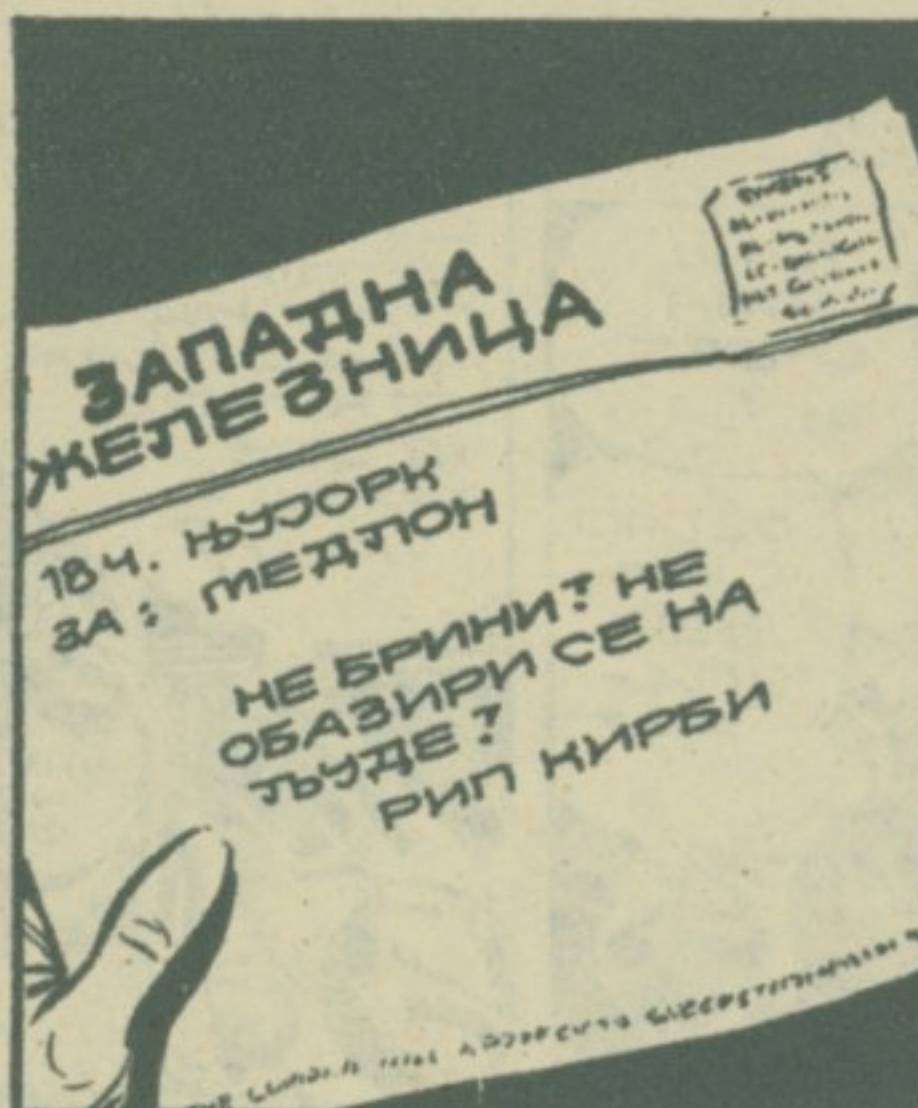
ВОЗ СЕ ПРИБЛИ-
ЖАВАО ЛОС АНЂЕ-
ЛЕСУ...

БАШ САМ ДЕТИ-
НАСТА? ЗА СВА-
КУ СИТНИЦУ ОБРА-
ЋАМ СЕ РИПУ?
НИЈЕ
ТРЕБА-
ЛО ДА
МУ ПИ-
ШЕМ?



ДА?

ТЕ-
ЛЕ-
ГРАМ
ЗА ВАС?



ЗАПАДНА
ЖЕЛЕЗНИЦА

184. НУЈОРК
ЗА: МЕДЛОН

НЕ БРИНИ? НЕ
ОБАЗИРИ СЕ НА
ЋУДЕ?
РИП КИРБИ



У ПРА-
ВУ ЈЕ?



ЕНО ЈЕ
МЕДЛОН?
СЛИКАО ЈЕ,
РЕДЕ?



ДОБРО ДОШЛИ? ЈА
САМ ВИДИ РИД ИЗ ФИЛТ-
СНОГ НЕНТРА? ФУЛВУД
ВАС ЈЕ ПРЕПОРУЧИО?

КАКАВ
ДОЧЕК?



ДОПА-
ДА
ВАМ
СЕ?

ДА? ИЗНЕ-
НАДИ-
ЛИ СТЕ
МЕ?

ВИДИШ
ДА ЈЕ НЕ-
НО? РЕ-
КОХТИ
ДА
САМ
ВИБАО
ЊЕНЕ
СЛИ-
КЕ?

СЕ-
ТИ-
РЕШ
СЕ
ГДЕ?



ЋЕ БРЗО МОД ДИРЕКТОРА...
СТИГЛА
ЈЕ МЕД-
ЛОН, ДИ-
РЕКТО-
РЕ?

СМЕНИ ЈЕ И
ПОБРИНИ СЕ
ЗА ЊЕНУ ОДЕ-
БУ? А САД МЕ
ОСТАВИТЕ
САМОГ?



БИО ЈЕ
ХЛАДАН
ПРЕМА
МЕ-
НИ?

КАКАВ ЈЕ СТА-
РИ ДОН ВАС НЕ
УПОЗНА? А И
БОЛЕСТАН ЈЕ?
ПОКАЗАЋУ ВАМ
ГДЕ БЕТЕ ЖИВЕ-
ТИ?

ДИРЕК-
ТОР



ЕВО,
СТИГЛИ
СМО?

ЖИВЕЋУ У ОВОЈ
ПРЕДИВНОЈ КУ-
БИЦИ?

РИП
КИРБИ:

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ



РИЛ
КИРБИ:

БЕКСТВО ОД ПРОШЛОСТИ

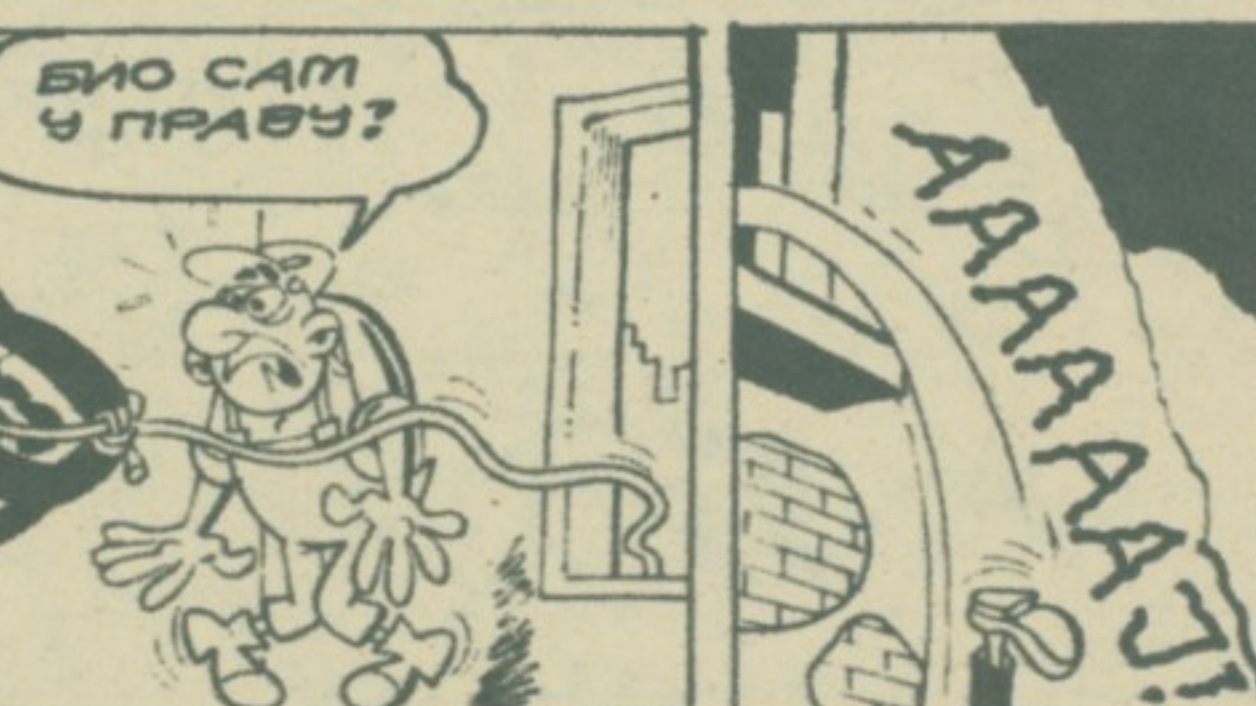
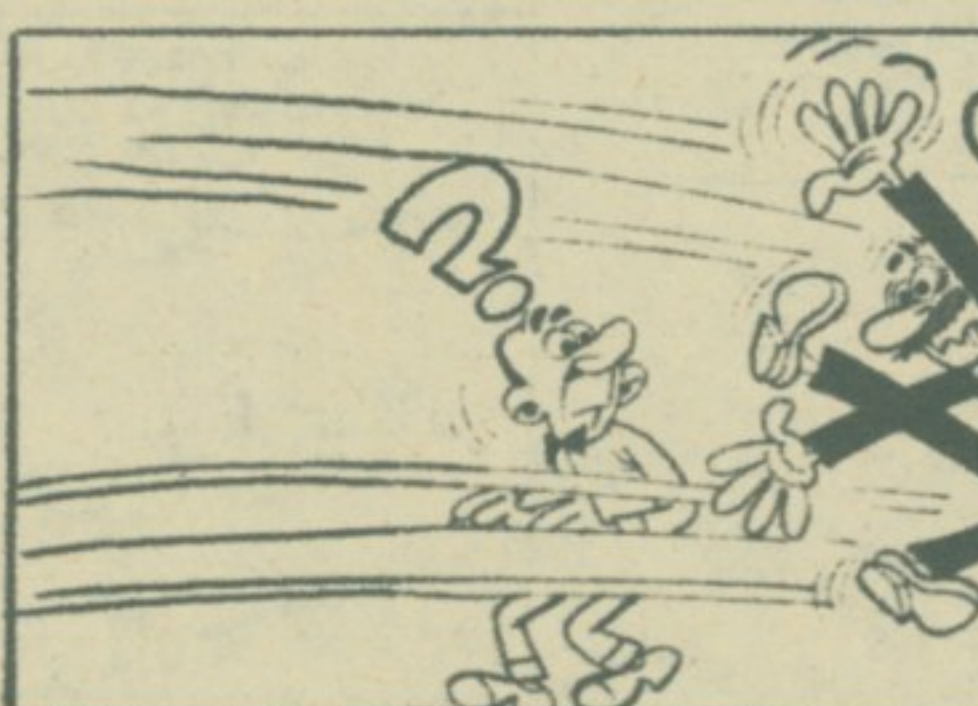
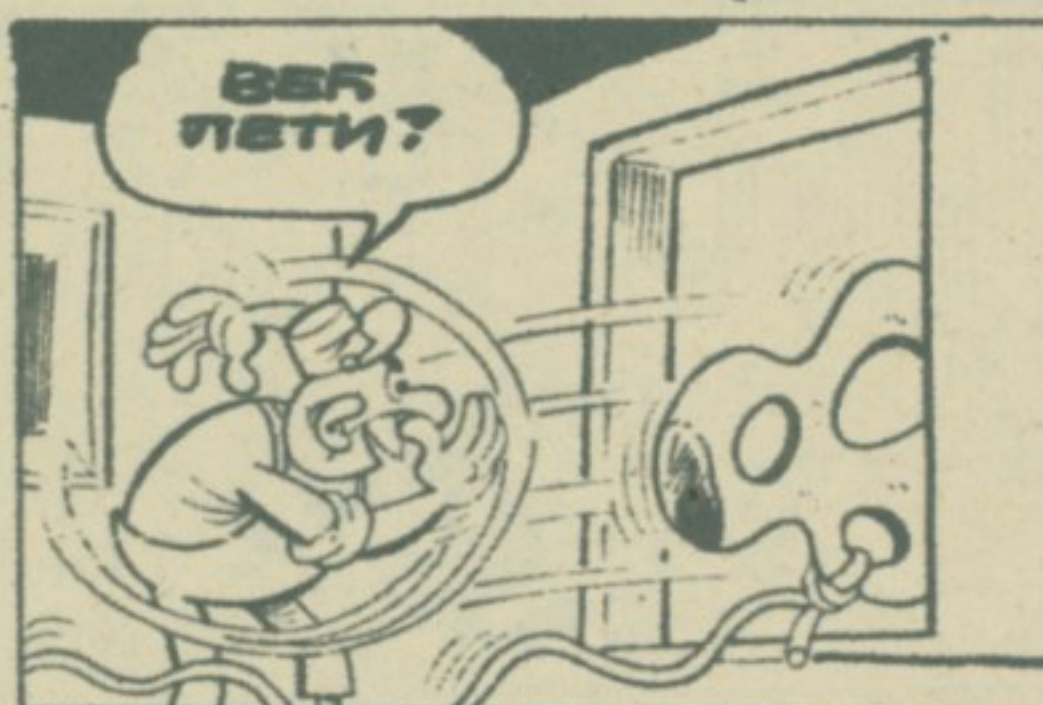
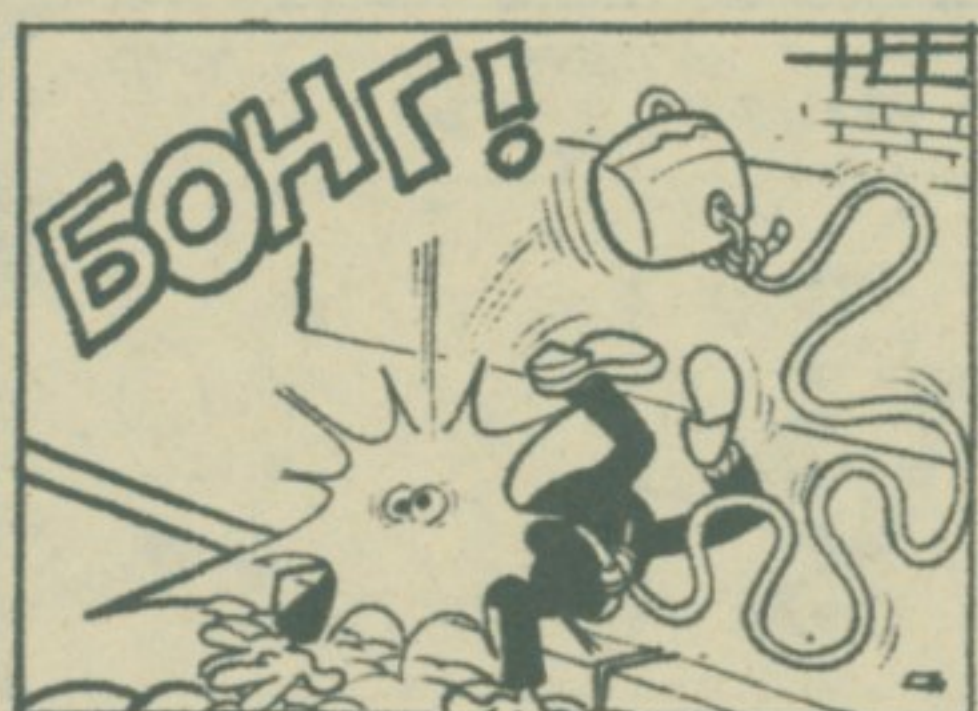


НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ОРТАЦИ: СТАТУА



ОРТАЦИ: СТАТУА







РАСЛИ СМО ЗАЈЕДНО

**Шта мислише о
Забавнику?
О њему некада,
јуче и данас...**

СВЕТОЗАР ГЛИГОРИЋ,
шаховски велемајстор

**ВРЛО
ЛЕП
ЛИСТ**

„Политикин забавник“ је врло леп лист. Мислим да га воле и млади и стари. Пошто често немам времена моја супруга, иначе ваш страсни читалац, обавештава ме о занимљивим написима.

Др ЈОЖЕ БРИЛЕЈ,
председник Уставног суда
СР Словеније

**УЗ
УНУКА**

Радо читам „Политикин забавник“ заједно са својим унуком Томажом. На велико задовољство нас обојице, у њему налазимо доста лепог, забавног и интересантног, не само за децу него и за одрасле.



БОШКО КРУНИЋ,
секретар Председништва
ПК СК Војводине

**ЗАНИМЉИВ
И
КВАЛИТЕТАН**

Веома занимљив лист, по садржини поучан, квалитетан, рубрике су све занимљивије. Све у свему — одличан лист!

САВА ОБРАДОВИЋ,
амбасадор СФРЈ у Финској

**ПАТРИОТИЗМ
И
НАУКА**

И у ову далеку земљу стиже ваш лист који је омиљен међу нашом децом и омладином. „Забавник“ је одличан лист који и ми

старији радо читамо. Сматрам да су најбоље рубрике о НОБ-у, јер негују наш југословенски патриотизам и чувају велике подвиге од заборава. Пронашли сте и добру форму: кроз питања и одговоре у рубрикама помажете опредељење младих за науку.

Проф. др ИСИДОР ПАПО,
академик

**ЈОШ
ДЕСЕТАК
СТРАНА**

Са задовољством читам „Забавник“, јер ми је та навика остала још из предратних дана. Сматрам да је веома користан и интересантан, а посебно истичем рубрике из науке, мада би требало да их има још више. Ваш лист има и ненаметљив образовни карактер и може да послужи за углед. Иако не прати актуелне догађаје, актуелан је у својој популарности. Једино „Забавнику“ замерам што га брзо прочитам — не би било на одмет да добије још десетак страна

МИЈА АЛЕКСИЋ,
глумац

**ПО
ДВА
БРОЈА**

У кући се стално отимамо око „Политикиног забавника“, тако да увек купујемо два броја: један за децу, а један за нас одрасле. Овај лист ми се веома допада, јер у њему могу да прочитам текстове којих нема у другим новинама, а писане на веома популаран и разумљив начин. За сваког се нађе понешто. Некада ми је „Забавник“ искључиво служио као цевна литература, увек сам га носио са собом, па сам морао да се браним од насртљивих пријатеља који су хтели да ми га отму и прочитају пре мене. Желим вам и убудуће много среће, али ћу се замерити младима ако кажем да бих

волео да у „Забавнику“ има мање стрипова, а више текстова, можда неки занимљив роман у наставцима...

ПАВЛЕ САВИЋ,
председник Српске
академије наука
и уметности

**ДА
ТАКАВ
И
ОСТАНЕ**

Мојој унуци купујем „Забавник“, па га после ње и ја прочитам. Раније су текстови углавном били прилагођени децем узрасту, а доцније је лист постао раскошнији, погодан за школску омладину. Желео бих да такав и остане.



Др АЛЕШ БЕБЛЕР,
народни херој, члан
Савета Федерације

**СТРИП
И
РАТ**

„Политикин забавник“? Да, читам га. Читам га редовно мојој унуци Маји, пионирки. Она највише воли стрипове. Ја, опет, догађаје из рата. И тако мало Маји, мало себи, па прочитам цео „Забавник“. Мислим да то није улудо страћено време: у вашем листу има шта да се прочита!

**ДЕСАНКА
МАКСИМОВИЋ,**
песник

**ТО
ВОЛИ
ОМЛАДИНА**

СТИЖЕМ да читам само оно што морам, јер немам још много времена. Допада ми

се што у „Забавнику“ увек пронађем доста занимљивих текстова из науке — данашња омладина то воли, јер налази одговоре на многа питања о настанку нас самих, о васиони... Желим вам да дочекате још пуно оваквих јубилеја. Ја ћу отпирити, а ви славити.

БРАНКО ЂОПИЋ,
књижевник

**ОН
ДРЖИ
БАРЈАК!**

„Политикин забавник“ редовно читам још од првог броја. С поносом истичем да сам међу највернијим читаоцима „Забавника“. Радује ме што су и данас то врло добре новине, прилагођене овом нашем новом времену, и ту, богме, „Забавник“ држи барјак, врло високо. Кад разговарам са мојим Крајишницима борцима о писаним сећањима из народноослободилачке борбе, сви се слажемо да се међу најбољим причама из наше револуције налазе баш оне у „Политикином забавнику“. У поплави ове штампе у боји, шарене као детлић, „Забавник“ се увек примећује, и због свега тог нек' вам је срећан и берихетан јубилеј!

ВЕЉКО МИЛАТОВИЋ,
народни херој, председник
Председништва СР Црне
Горе

**ПОУЧНИ
ПРИЛОЗИ**

Лист је занимљив за младеж и може, посебно својим прилозима из НОБ-а, да буде поучан.



**ДУБРАВКА ТОМШИЧ —
СРЕБОТЊАК,**
пијанист

**ЗАНИМА
И
МЕНЕ**

У ретким слободним тренуцима врло радо, са својим сином Мартином, читам „Политикин забавник“ и у њему налазим пуно занимљивости које не интересују само Мартина већ и мене.

МИЛАН КОВАЧЕВИЋ,
новинар

**ЗА
ЦЕЛУ
ПОРОДИЦУ**

Својевремено сам читао „Забавник“ и мислим да је то по својој опреми и концепцији изузетан лист. Намњен је младима али га радо читају и старији тако да је он породични лист. У њему може да се нађе за сваког понешто: то је један од разлога његове популарности. На жалост, данас изгледа да имам мање времена него пре: зато „Забавник“ прелистам у ретким приликама.

СЛОБОДАН РИБНИКАР
— професор Београдског
универзитета

**ДАН
КОЈИ
ВОЛИМ**

Док сам био у основној школи, једном добијем тему из српскохрватског језика: „Који дан у недељи највише волим и зашто?“ Написао сам: уторак и петак, јер је тих дана излазило „Политикина забавник“. Тако је било пре рата. Спадам у ону групу људи који још пате за старим форматом овог листа, јер, овај, заче, прочитам. Забавник и данас радо читам, али сматрам да треба да има више текстова из науке и технике, макар само вести.

МИРЗА ДЕЛИБАШИЋ,
кошаркаш

**„ЗАБАВНИК“
И
У
МАНИЛИ!**

Кад неко од мојих другова донесе „Политикин забавник“ на припреме репрезентације, отимамо се око њега и тад су честе крађе овог омиљеног листа. Сви смо га, наиме, редовно читали још док смо били непознати клинци, а сада нам нарочито добро дође кад смо у авиону, возу или аутобусу. Носили смо га и у далеку Манилу и пред важне утакмице „Забавник“ је био одлично средство за смирење. Мени је баш тамо било изузетно драг: док сам био повређен и у немогућности да играм, овај лист ми је помогао — мировао сам и читао „Забавник“. Идући од руке до руке свих наших репрезентативаца, и „Политикин забавник“ је учествовао у освајању златне медаље.

Златиборска хајдучија

МАРИНКОВА ОСВЕТА

Живео је некада у Ужицу абаџија Маринко Раковић. Држао је радњу и у радњи десетак момака окретних и вичних занату. Добри момци, добар мајстор и посао је цветао. У то време Ужице је било у успону. Али трговина „ђавоља ствар“ — увек је ризик. Маринко је правио сукнену одећу за продају, а не по наруџбини и на таквој трговини стекао леп капитал. А онда, дошли су зли часови: његови производи нису више ишли и он је почео да пада у дугове. Кад је банкротирао, од срамоте није смео на улицу да изађе. Потом се некуд изгубио из града. У тада маленом Ужицу навелико се причало о Маринковој пропасти и нагађало где би он сада могао бити. Једни су говорили да је отишао у Аустрију, други да је скочио у Бетињу и удавио се.

СУРОВА ОСВЕТА

Изненада, једне вечери почетком јануара 1861. године, неколико месеци после Маринковог нестанка, у ужичку кафану „Орловац“ ушао је човек зарастао у браду и сав у дронџима. Кад је отворио врата,

НАДА СЕ ВРАТИО У МЕХАНУ ГДЕ ЈЕ ОДСЕО, ПОТАЈНИКУ МИРКУ КОКОРИНИ ОДМАХ ЈЕ ПАЛА У ОЧИ ЦЕДУЉА НА КРЕВЕТУ.

учинило се да је за њим ушла сва златиборска хладноћа. Цвокоћући, пришао је столу за којим су седели богати трговци Вуле Пурић и Ако Орловић.

— Ви ме канда не познајете! — обратио им се изнемоглим гласом. — Ја сам Маринко абаџија, онај што му је пропала радња. Молио бих те, газда Ако, да ми позајмиш коју пару да купим преобуку, зима ми је! Вратићу ти поштено!

Трговац Ако с презрењем је погледао одрпанца и осорно одрекао:

— Не дам!

Газда Вуле није сачекао да сиромашак упита и њега за зајам, већ је посегнуо руком у џеп и извадио двадесет цванџика.

— Узми, Маринко, па врати кад узмогнеш, ако не вратиш, просто ти било!

Несрећник се смерно захвалио добром човеку и готово на прстима удаљио. Огрејао се мало поред пећи и изгубио у ноћ.

Од тог догађаја није прошло ни неколико дана, а у Ужицу се чуло

да се Маринко абаџија одметнуо у хајдуке. Била је то истина. Не могавши више да се носи са стидом због материјалне пропасти, немаштином, лутањем и сакривањем, раскрстио је са поштеним животом. Златиборске шуме примиле су га у своје окриље. Убрзо је окупио дружину од двадесетак хајдука и постао страх и трепет читавог округа. Трговац Ако Орловић, који га је онако грубо одбио за позајмицу од неколико цванџика, није му силазио с ума.

И догодило се оно што је по Маринковом осећању правде и схватању морало да се догоди. Једног дана на сувату трговца Ака плануо је пожар. У стаји је изгорело неколико стотина килограма вуне. Поред тога, заклано му је 17 најбољих волова. Била је то Маринкова освета. Трговцу Вулегу Пурићу, Маринко је писмом поручио:

„Газда Вуле, хвала ти за оних двадесет цванџика! Слободно носи златотоварима кроз Муртеницу, неће ти ни грош фалити, то ти ја јамчим“.

НЕ ДИРАЈ НАС, ХАРАМБАШО!

Од Маринка Раковића, веле Златиборци, дрхтали су и небо и земља. Кад је погинуо приликом велике потере у Белој Реци, сељаци су једва поверовали у то.

Раковић није био једини хајдук златиборског краја. За само четрдесет пет година, од 1850. до 1895, у Србији су донесена четири закона о прогону хајдука од којих се први искључиво односио на ужички и чачански крај! Највећи замах на Златибору хајдучија је добила шездесетих година прошлог века. Томе су свакако највише допринели шумовит и беспутан терен и слаба насељеност. По златиборским горама и разбацаним селима хајдуци су се осећали као рибе у води. Ту их је потера тешко сустижала, а сељаци, хтели-не хтели, крили јер власт и није залазила у тај забити крај да им пружи заштиту.

Најпознатији златиборски хајдуци без сумње су били Марко и Никола Татић, Симо Поповић Варница, Малиша Гојковић...

Деведесетих година на „глас“ је дошао још један Маринко — Маринко Познановић. Претпоставља се да је био родом из села Гостинице код Ужица. Важио је за веома лукавог. Неком приликом јатаци су му дошапнули да Златибором крстаре пандури преобучени у сељачко одело, такозвани — потајници. У ствари, потајници су сазнали за место где се Маринко крије и кренули да га ликвидирају. Ноћу на путу савладао их је умор. Прилегли су да се одморе и одмах заспали. Маринко се полако

привукао њиховом одморишту у шуми, покупио им оружје, а затим повикао:

— Диж'те се, кучићи! Послао вас капетан да ћерате врага, но ман'те се трага, ево зла!

Потајници поскакаше и кад угледаше Маринка, стадоше да се тресу од страха.

— Болац, харамбашо, да си нам по богу брат, не дирај нас, а ми ти дајемо реч да ћемо ти се склањати с пута! — завапише они углас.

— Је л' вера? — упита их хајдук жмиркајући очима.

Потајници потврдише и харамбаша их пусти кућама. Обманули су га. Један од њих „нађушио“ га је на зимовању у Кремни и навукао му потеру на врат. Бранећи се очајнички, Маринко је погинуо.

НЕОБИЧАН СУСРЕТ

Изузетно „жесток“ хајдук био је и трећи Маринко — Маринко Максимовић Јосовац из села Гостинице. Хајдуковао је осамдесетих година деветнаестог века, прво на Златибору, па у ваљевском крају и на Космају. У причама Златиборца помиње се као заштитник сиротиње. Народ казује да јој је чак плаћао порез и куповао храну за чељад. Трговце није дирао образлажући то схватањем да они купују од сељака робу и тако им омогућавају да живе. Неком приликом пресрео је једног познатог трговца и затражио мало новца. Престрављени богаташ извадио је хиљаду дуката, али је Јосовац узео свега три!

— Не бих, газда, узео ни ова три. Знаш да мораш исплатити народ за откупљене свиње, но држим да губитак ово мало новца нећеш осетити, а ја сам ти, брате, и без дувана и без опанака! — рекао му је и за трен ока нестao у шуми.

Потајник Мирко Кокорина из Чајетине покушао је лукавством да дође главе Јосовцу. Представљајући се као шљиварски трговац, одсео је у Јеринића механи где је, како му је дошло до ушију, боравио Јосовац са дружином. Међутим, у механи није било никог осим једног путника-намерника, такође шљиварског трговца.

Верујући да ће се Јосовац појавити, потајник је дању по селима наводно откупљивао шљиве, а ноћу спавао у истој соби са колегом. Слатко су њих двојица разговарали, жалили се на рђав род шљива, дотакли се и хајдука. У једном тренутку потајник је поверио трговцу да није ту због шљива, већ због хајдука. Грдио их је, нарочито Јосовца, описивао га готово као људождера и на крају упозорио трговца да причува новац.

Сутрадан је потајник доручковао са својим доброћудним колегом и опет отишао у „откуп шљива“. Кад се вратио затекао је на кревету цедуљу са поруком:

„Господине потајниче, жао ми је што и до вече нећемо заједно коначити. Морам на пут! Поздравља те хајдук — Јосовац“.

М. Тодоровић 21



Vukojev • Р • Ч • Н • Д • И



СПАЛИМО ВЕШТИЦУ!

Зима 1573. године текла је у Сплиту мирно. А онда је градом пукла вест да се ноћу виђају жене-урочнице које обилазе приградска поља. Старице су се сашаптавале и крстиле. Ни мушкарци нису били по страни у описивању „нечастиве појаве“, они су чак водили главну реч.

Приче о женама-урочницама узи мале су све више маха и распаљивале духове. Појединци су тврдили да очи тих жена светле као пламички којима пале све око себе и да се околина после сваке њихове „шетње“ претвара у песак и камење.

— Оне су наше, из града, ал' ко би знао које су, тешко их је препознати! Само кад би нам пале шака! — вајкали су се Сплићани, и још пре мрака затварали у куће.

ОСВЕТА ПОДЛОГ СТАРЦА

Гласови о „злим“ женама стигли су и до грађанина кога су називали Пустиник, али он није обраћао пажњу, јер је тих дана био заокупљен другом бригом. Девојка, у ствари још девојчица, али физички развијена, коју је узео из неке сиромашне сеоске куће у залеђу мора да га служи, никако није прихватала његове љубавне понуде. Штавише, кад јој је то дојадило, плачући се појавила кнезу.

Кнез је очински саслушао и обешао јој да ће припремити Пустинику. Ни он, као уосталом нико у Сплиту, није волео тог човека. Иако је био старац, волео је свакакав порок. Људи су га држали за покварењака и клонили га се. Тек понеко би му се јавио, углавном зато што је био богат. Нади-мак који је носио одговарао је његовом начину живота. Зато му ваљда име нико и није упамтио.

— Ма, ти си луд! — повикао је кнез на њега чим га је дозвоао себи. — Пусти дите на миру!

Пустиник се клео да од свега ништа није истина и да му девојка чини пакост. На крају је успео да убеди кнеза да говори истину и задовољно отишао кући. Успут је размишљао како да се освети девојци. Злоћа је кључала у њему. Вратити служавку кући у село значило је дозволити јој да прође без казне. Не, тако није могло!

Изненада, падоше му на ум приче о женама-урочницама. Тих дана приче су толико узеле маха, да је огорчење у народу достигло врхунац. Застао је крај групе грађана и, као у поверењу, рекао им:

— Јуди моји, тешко ми је рићи, но вам она моја цура сваке ноћи нескуд хода! Признала је на исповиједи да с вјештицама иде!

Окупљени заграјаше. У трен ока глас о томе пукао је Сплитом. На тргу се окупила маса света. Најзад знају једну урочницу. Накупљено огорчење претворило се у бес. Маса се зачас распалила. Свако је у мислима носио казну за вештицу. У то време казна је била — спаљивање на ломачи.

— Извучимо је ванка из дома! На ломачу с њом! — викали су грађани и поделили се у две гру-

пе: једни су кренули Пустиниковој кући по девојку, други на трг да припреме ватру.

ЈЕДИНА ОДБРАНА — ЛЕКАР

Девојка, боље рећи девојчица, плакала је, молила да је пусте, правдала се... Нико је није слушао. Вукли су је за руку. Тешко је хватала корак, често је падала, још теже се дизала. Они који су ишли позади, играли су у ходу, плескали рукама и радовали се што коначно могу да спале бар једну „наказу“.

— Јуди, немојте! — отимала се несрећница. — Немојте, молим вас, нисам крива!

На тргу је ломача већ била спремна. Са групом која је довела девојку, сада је на окупу био тако рећи цео град. Само, као за инат, нигде кнеза...

Срећом по девојку, на тргу се нашао и месни лекар Роландо. По схватањима далеко испред заоста-

ле сујеверне средине, лекар је видео да ће невина девојка страдати. Прогурао се кроз масу до ломаче где је приведена жртва и стао поред ње.

Настао је тајац. Мукла тишина владала је неколико секунди, све док лекар није громко викнуо:

— Дивојка је праведна!

Гледао је народ око себе оштро и забачене главе. Људи су буљили у њега с неверицом. Ценили су га, али нису веровали да је у дослуку са вештицама. Немогуће! Ипак, јесте! Зашто би бранио урочницу? Доказано је да је вештица. Пустиник каже... Чуо је из девојчаних уста.

ОЧИ У ОЧИ С РУЉОМ

Нови тајац је опет потрајао неколико часака. Од изненађења први се прогурао неки бркалија. Подигавши претећи руку, добио је лекару:

— И ти си с урочницама!

Маса се заљуљала. Трг су испунили повици. Таласање народа претворило се у комешање. Уплашена као срна, девојка је искористила насталу гужву и нестала.

Лекар је узмицао, а народ се примицао. Роланду се није писало добро. Ови лудаци ће ме бацити на ломачу, помислио је и ваљда се као никад у животу уплашио. Зној му је облио лице. Руља се претећи примицала. Лекара је од пламена делио још који педаљ. И онда му је пламен захватио капут. Одлучио је да се пробије рачунајући на изненађење.

Нагло је скочио и залетео се у масу. Горео је. Видевши то, људи су се размакли.

Дочепавши се мора, лекар се ба-цио у воду. Више се није појавио на површини.

После тога о девојци се ништа више није чуло. По свој прилици је утекла у своје село. За Пустиника веле да није дуго остао у Сплиту. Укрцао се на неку галију и некуд изгубио. Заувек.

М. Т.



ПАЛЕСТИНСКА БАЈКА

НИСАМ



Неки уђу у бајке да постану неваљалци. Таква је и судбина емира Бехаедина Каракуша, »праведног судије из једне древне приче«...

Било је то у доба када је уједињеним Египтом и Сиријом владао велики султан Саладин, оснивач моћне династије Ејубида. У самом срцу светог града Јерусалима, у непосредној близини џамије Ел Акса, ницала је раскошна кућа. Изградња прелепе грађевине ближила се крају. На њој је сада радио још само столар. Требало је само поставити прозоре и

врата, па да све буде готово.

— Каква дивна кућа — рече један пролазник, неки трговац из Јафе. — Чо век који ће овде живети мора да је имао много среће у пословима.

Странац није успео ни да изговори своје последње речи, када је камен изнад једног прозора с треском пао на земљу, право на несрећног столара.

— Јао, јао — копрцао се несрећник од болова — нога ми је сломљена. Чија је то кривица?

Случајни пролазник није хтео да рескира да то сазна, па је, брже-боље, побегао с тог места, плашећи се да су можда његове речи покренуле камен који је повредио столара.

— Крив је власник нове куће — стењао је столар

— а ја захтевам да правда буде извршена.

Људи који су се око њега окупили одлучише да га одведу пред емира Каракуша, праведног судију, јединог који је могао да му помогне.

Грешница у црвеном

Када му је сиромашни столар испричао све што се догодило, овај проговори:

— Нисам ли ја, Каракуш, праведни судија? Доведите ми власника ове нове куће — нареди емир својим војницима.

И тако доведоше власника. Бацајући се на мраморни под судијине раскошне пријемне собе, човек завапи:

— Милост, о Каракуше,

непристрасни судију, милостиви владару, представнику великог и племенитог Саладина — који нас је све спасао јарма хришћанских неверника. Милост, господару. Нисам ја крив. Крив је зидар. Не може се од мене очекивати да надзирам сваког радника који ради на мојој кући.

— Нисам ли ја, Каракуш, праведни судија? — загрме представник власти. — Доведите ми тог зидара!

И тако кренуше по зидара. Он је у то време радио на северној страни градског зида, па је имао довољно времена да размишља док су га водили пред судију. Када су стигли пред свог господара, мишићави војници грубо гурнуше зидара на под.

— Крив си, шта имаш да кажеш у одбрану? —

ЈА... НИСАМ ЈА!



упита га праведни судија.

— Нисам ја крив. Сећам се дана када сам зидао тај зид, као да је било јуче. Сећам се да је, док сам стављао баш овај камен што је пао, улицом прошла једна млада жена. На себи је имала дречаву црвену хаљину какву још никада нисам видео. Њена боја ме је засенила тако да нисам могао да урадим свој посао како ваља.

— Тако — рече Каракуш — све смо ближе истини. Ја, Каракуш, праведни судија, захтевам да се та млада жена у црвеној хаљини пронађе и сме ста изведе пред мене.

Када је сазнала шта ју је снашло, јадница се ужаснула јер је и она већ чула за праведног судију и његову строгост. Па ипак, морала је да се појави — и какав је то при-

зор био! Хаљина јој беше тако јарке боје да читаву пријемну собу испуни нека до тада невиђена црвенкаста светлост.

— Страшна је то несрећа, о пресветли, о праведни Каракуше — рече девојка смерно оборених очију. — Ја никада нисам желела црвену хаљину, а камоли дречаву као што је ова. Желела сам једну озбиљне црвене боје какве још све ваљане жене, али бојација није имао црну боју, имао је само црвену...

Тако — рече Каракуш који је сада осећао да се налази на сигурном трагу — доведите ми тог зликовца који је крив за све.

И тако доведоше бојацију.

— Нисам ја крив, нисам ја — викао је престрављени бојација. — Ја сам

наручио много различитих боја, али ми је енглески трговац испоручио само ову ужасну црвену. Једино сам њу добио, морао сам да је продам.

— Шта? Шта то кажеш, псето неверничко! Тргујеш с неверницима! Нема ти спаса! Обесите га! — ласи се праведни судија у свом страшном гневу.

А како би бојацијина казна послужила као пример другима, нареди својим војницима да га обесе за горњу греду дућанских врата.

Два часа касније, војници се вратише пред свог господара.

— Да ли је оно неверничко псето мртво? — упита га Каракуш.

— Није, о пресветли. Он је врло висок човек, а врата на његовој радњи страшно су ниска. Обеси-

ли смо га као што си наредио, али његове ноге додирују земљу, па тако не може да издахне.

— Обесите онда неког нижег човека — одговори изнервирани праведни судија.

Војници извршише његову наредбу.

Криве су сплетне

Тако гласи бајка о судији који није ни мудар ни праведан и о дугом и бесмисленом путу који правда каткада превали да би на крају — промашила.

Бајка о судији, правди и вештини бацања кривице на другог можда никада не би била измишљена да Бехаедин Каракуш није стварно постојао и да

којим случајем није заузимао врло важан положај на двору султана Саладина.

Када су га после опсаде града Аке крсташи заробили, овај војсковођа, истински одан свом господару, заробљен је и бачен у тамницу. У току те дуге четири године његови противници покушали су да сплеткама и измишљеним причама као што је ова о „праведном“ судији пољуљају његов углед код султана и тако се дочепају високог положаја.

Иако султан у те измишљотине никада није поверовао и иако је, на крају, чак и заузео тврђаву и ослободио Каракуша, бајке измишљене само зато да би га лишиле султанове наклоности и високог положаја остале су да заувек круже у народу.

М. И.

[illegible]

„На фестивалу ОМЛАДИ НА 75“ — писало је на овој страни, „учествоваће и САША АЛЕКС, из Александровца, кога сматрају великом надом југословенске

забавне музике.“ Сашу нисмо слушали последње две године јер је био на одслужењу војног рока, али нисмо дуго чекали, свега месец дана по изласку из ЈНА, да се појави његов нови сингл, седми по реду.

Да Саша строго води рачуна не само о интерпретацији већ и о квалитету текста, доказао нам је и овог пута. Композитор обе нумере са његове најновије плоче је Габор Ленгел, док је текст за

композицију „Бај, бај, Били Кид“, са А стране, написао Ђорђе Балашевић, а Миш Марић је аутор текста друге нумере „Има л' изгледа, шефе“. Прва је у стилу кантри-музике, док је друга у диско-звучу. Да би што пре повратио стару форму, Саша ових дана креће на велику турнеју по Совјетском Савезу, а онда долазе фестивали, концерти... О успеху ћемо говорити касније.

A black and white portrait of a young woman with dark, wavy hair, smiling at the camera. She is wearing a dark, patterned sweater over a light-colored collared shirt. Her arms are crossed, and she is resting her chin on her hands. The background is dark and out of focus.

О групи ВИЈЕЛО ДУГМЕ, која је својом појавом изменила многа схватања у домаћој рок-музичкој сцени, често смо писали на нашој Хит-страни бележећи њихова обарања рекорда у продаји плоча и броју посетилаца на њиховим концертима. Све то је добро познато онима који прате рок-збивања у нашој земљи. Можда је мање познато да је Забавникова Хит-страна међу првима посветила простор популарним „дугмићима“, још јануара 1974. када су се појавили на поп-сцени. Данас им исто тако, уз признање за све што су дали југословен-



skoј поп-музици, посвећујемо део овог јубиларног броја.

После осамнаестомесечне паузе, толико очекивани дан повратка је дошао. У Хали спорта у Горњем Милановцу 14. фебруара БИЈЕЛО ДУГМЕ је одржало концерт, први у низу од сто планираних за прву polovinu ове године. Тако ће „дугмићи“ и овог пута, као што су то учинили и пре три године, обићи готово сва већа места у нашој земљи и на „терену“ проверити колико је њима да ли је уопште вишемесечна пауза утицала на публику која их је неколико година верно следила.

За крај meseca marta плани-
rano je da se u našem glav-
nom gradu održi pet konce-
rata čime bi svi dosadašnji
rekordi bili potučeni. U Be-
gradu su članovi sastava po-
četkom ove godine u Studiju
5 uspešli da završe materijal
za JIP ploču „Bitanga i prin-
diza“, petu po redu, koja će
na turneji biti i promovisa-
na. O numerama koje su se
našle na ovoj velikoj ploči
članovi najpopularnijeg doma-
ćeg sastava kažu: „Kompozic-
cije su kraće i sa naglaše-
nim ritmom, veoma pogodine za
igru. Svesni da se starim pu-
tem ne može dalje, odlučili
smo da potražimo novi, što
nam i nije bilo toliko teško.
Već smo navikli da bude-
mo prvi, da utvremo put.
Prvi smo dokazali da muzika
nije samo sviraње, već je i
način života, da čovek za
dolaznu na scenu ne mora da

има стандардно одело, а и при-
ли смо направили велике кон-
церте којима је присуствовало
и више десетина хиљада посе-
тилаца. Наше су амбиције да
са публиком поново успостави-
мо везу. То је можда
основни разлог због кога смо
одлучили да пођемо на тур-
неју."

Zanimljivo je bilo čuti i mišljenje "duše" sastava, Gorana Bregovića, o proteklom periodu kada je BIJELO DUGME bilo, na izvestan način van događaja u domaćoj pop-muzici. "U tom periodu pojavili su se članovi sastava LEB I SOL koji su zaista izvrsni muzičari, ali ne i dovoljno komercijalni. Veoma je bitan način mišljenja, način odevaња, način života. Šta znači jedan Meklaflin u odnosu na ROLING STUOUSE? Šlagerka muzika je već otišla dalje. Čolih ih je sve povukao, a tu je u prvom redu i Oliver Drogojević. Njega dobro znam. Znam ga onakvog kakav je iza pozornice. Oliver se na svakom koncertu zabavlja sa svoју dušu i зато његови концерти не замарају. Eто, то је и наш циљ — уживати на својим концертима."

Гитариста и композитор Горан Бреговић заједно са својим друговима, певачем Жељком Бебеком, басистом Зораном Ређићем, клавијатуристом Бладом Правдићем и новим чланом бубњарем Драганом Јанкелићем, очекује да ће њихова популарност бити ускоро поново потврђена.



ТИХОМИР ПОП АСАНОВИЋ И СЕПТЕМБЕР

Међу првим домаћим поп-личностима о којима смо писали на нашој Хит-страни, био је ТИХОМИР ПОП АСАНОВИЋ коме су већ тада признавали велики таленат. Данас је Поп Асановић доказао свој таленат и с правом је већ годинама међу водећим југословенским поп-музичарима. Његова музичка обдареност и смисао да савремену музику ствара на фолклорним елементима, свима је добро позната. Искуство стечено дугогодишњим радом (свирао је у СР Немачкој као професионални музичар, затим у, на жалост, непризнатој али по квалитетима изврсној, групи ГЕНЕРАЛСИ, па у саставу ТИМЕ који је годинама био најбољи у овој врсти музике, као и у ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ПОП-СЕЛЕКЦИЈИ), створило је од њега клавијатуристу великог реномеа. Данас Асановић своје умеће презентира као члан тренутно најквалитетнијег домаћег састава СЕПТЕМБЕР који је управо ових дана започео своју велику турнеју по Југославији под називом „Домовино моја“. У плану је да на пролеће гостује у НР Кини.

Група СЕПТЕМБЕР основана је септембра 1976. године и отуда и њено име. Идеју за стварање такве групе дао је вокални солиста Јанез Бончина који је у то време сарађивао са ЈУГОСЛОВЕНСКОМ ПОП-СЕЛЕКЦИЈОМ. Из те селекције, коју је саставио Тихомир Поп Асановић, регрутовани су чланови СЕПТЕМБРА. Музички потенцијал пробитне поставе СЕПТЕМБРА био је, с обзиром на музичко знање и искуство његових чланова, изванредан. На жалост, искоришћен је само делимично мада је и то било довољно да

се дође до врха домаћег рок-музичарања. Међутим, тај успон у квалитету није био праћен и успехом у продаји плоча, што је био један од узрока посустајања појединих чланова а убрзо и распада састава који се никада није могао похвалити својом хомогеношћу. Ипак, Поп Асановић и Јанез Бончина, вође групе, нису мислили тако. Одлучили су да наставе рад са групом СЕПТЕМБЕР у нешто измењеном саставу и са новом концепцијом. Поред Браце Доблекара, који већ низ година наступа заједно са Бончином, новом саставу СЕПТЕМБРА приступају још и: Марјан Маликовић, Јадран Огрин и Нелфи Дапангер, некада чланови прве генерације рок-групе КАМЕЛЕОНИ. У тој новој постави СЕПТЕМБЕР представља фузију музичких стилова некадашње групе СРЦЕ и бившег састава СЕПТЕМБЕР, коју је публика већ на самом почетку одушељено прихватила. Прошле године група је забележила неколико ванредних успеха. На својој првој турнеји по САД снимила је други албум под називом „Домовино моја“, а после повратка из Америке била гост међународног фестивала у Аугсбургу (СР Немачка). Састав је учествовао и на XI светском фестивалу омладине и студената на Куби јула месеца. Поменути албум „Домовино моја“, који се ових дана појавио у продаји, снимљен у студију Sea Bird, на Флориди, и по многим оценама је један од најбоље реализованих плоча у домаћем рок-стваралаштву. Аутори композиција су Бончина и Асановић, док су аранжмани урађени тимски.



ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ДОМОВИНО МОЈА

Музика: Т. Поп Асановић
Текст: Ј. Бончина
Изводи: СЕПТЕМБЕР

Знам, земљо моја, знам
знам, земљо моја, знам

Знам да си једина
Земаљски рај
Знам да си прекрасна
Срца мог сјај, домовино
моја

Нек сунце ти вјечно сја
Млада си ти
Горда и поносна
Једина си, домовино моја

На крају жеља свих
Увијек си ти
На крају пјесма свих
Најљепша си, домовино
моја

ФОРМУЛА

4

Још једна група о којој је „Забавник“ међу првима писао опет је на окупу. Љубиша Рацић се вратио са одслужења војног рока и сарајевска група ФОРМУЛА 4 поново ради пуном паром. Од јуна, група је наступала на радним акцијама, а појављивала се и на концертима са познатим саставима.

Чланови састава: ЉУБИША РАЦИЋ (гитара, вокал, композитор, аранжер и вођа групе), ГОРАН ПЕЧАНАЦ (бас-гитара) и АРМИН БУЈАК (бубњеви)



очекују излазак другог сингла, а у плану имају и велику турнеју по Југославији.

ИБН ТУП

Изашла је још једна плоча новосадске групе ИБН ТУП. У време када још није била позната ни својим суграђанима, „Забавник“ је писао о овој групи која, инспирисана источњачким фолклором, ствара композиције у фанки-стилу. И најновији, двоструки, сингл носи обележја ове музике (композиције са обе А стране: „Да ли би ми дала“ и



„Циганско срце“). На плочи су се нашле и једна инструментална композиција „Кока“, и „Шева“ која је обрада народне песме.

„Мислим да смо овим двоструким синглом отишли корак даље“, рекао нам је вођа састава Златко Каравла. „Звучимо сигурније и боље него на претходним плочама.“

ЦРВЕНЕ УСНЕ

Настављајући традицију да представљамо још неафирмисане групе, упознаћемо вас са саставом ЦРВЕНЕ УСНЕ чији су чланови: Зоран Анђелић (шеф групе, бас-гитара и глас); Алекс Мемедовић (бубњеви), Раденко Милић (гитара и глас) и Зоран Јанић (вокални солиста).

Први сингл снимили су у Matrix студију, у Лондону, крајем новембра 1978. године. На синглу се налазе композиције „Додирни ме“ и „Црвене усне“. Аутор музике за обе композиције је Зоран Анђелић, а аутор текста Мирко Глишић (раније сарађивао у СМАКУ:

„Сателит“, „Шумадијски блуз“, „Црна дама“ итд.)

Група постоји годину дана и до сада није наступала али после снимања материјала (у марту) за први ЛП кренуће на турнеју по Србији, Македонији и Црној Гори. Сингл „Додирни ме“ појавиће се у фебруару у продукцији РТВ Љубљане.

Занимљиво је да композиција „Црвене усне“ почиње пољупцем који је снимала Маријан Фејтфул, прва жена Мика Џегера. Она је у исто време када су снимане „Црвене усне“ била у Матриксу, у суседном студију, и одазвала се молби младих Београђана да сниме свој пољубац за њихову прву плочу.



Читаоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ СТОЈАКОВА



Године 1975. у Стојакову је формиран састав ЈУЖНАЦИ. Група је веома брзо освојила симпатије не само у Стојакову већ и у околини. ЈУЖНАЦИ свирају композиције домаћих и страних рок-група, али на репертоару имају и неколико својих песама.

Групу сачињавају: Гордан Панов (вокал), Томче Капсаров (вокал и соло-гитара), Алекса Трајков (бас-гитара) и Димитар Зајков (бубњеви).

Зоран Пеев
с. Стојаково
Ђевђелија
(хонорар 100 дин.)



УКОРЖИТЕ СТАРЕ ЗАБАВНИКЕ

Ако сакупљате и чувате „Забавнике“, можете их укоричити на начин који ћемо вам описати у данашњем броју. Од материјала и алата потребно је: картон дебљине 2 или 2,5 mm, два тврда папира нешто већа од формата Забавника, књиго-везачко платно или самолепиви тапет, две шире платнене траке, газу, дебео конач, лепак „дрвофикс“, или неки сличан, велика игла, нож за тапете и дебља четка.

1. Дебљи папир скројите тако да буде 3 cm шири од формата Забавника, па ћете први и последњи број Забавника који коричите обавити као на слици тако да свежањ Забавника почиње и завршава се дебелим папиром.

2. Из свих Забавника извадите металне спајалице.

3. Кроз сваки Забавник прошићете конач као на овој слици. При прошивању хватајте и по две платнене траке које служе да везивање буде чвршће. Конач пролази унутра — споља. Први и последњи Забавник прошићете заједно с дебелим папиром.

4. Крајеве конача повезујете један за други. Траке засецате косо (да остане дужина око 5 до 6 cm), па то парче траке залепите за дебео папир с предње и задње стране.

5. Повезани спој свих Забавника (то се зове „рикну“) премажете добро лепком и залепите газу. Газу сте претходно пресавили по ивицама које треба да буду до ивице корица. Затим опет премажемо лепком.

6. Ставите Забавнике на ивицу стола тако да прелази преко ње, оптеретите их и оставите да се лепак осуши.

7. Једним обичним парчетом папира узмете меру споја (рикне). То је потребно да се не бисте преварили па рикну направити мању него што треба, јер би се тада корице Забавника стално саме отварале.

8. Скројите рикну и корице од картона. Кроји се помоћу лењира и ножа за тапете, јер се тако дебео картон не може сећи маказама. Корице пустите да око 3 mm прелазе ивице Забавника.

9. Картон залепите на књиговезачко платно или самолепиви тапет, и то тако да између корица и рикне буде око 5 mm размака (да би се корице могле пресавити). Углове платна или тапета засеците као на слици, па ивице пресавијте на унутрашњу страну корица и залепите.

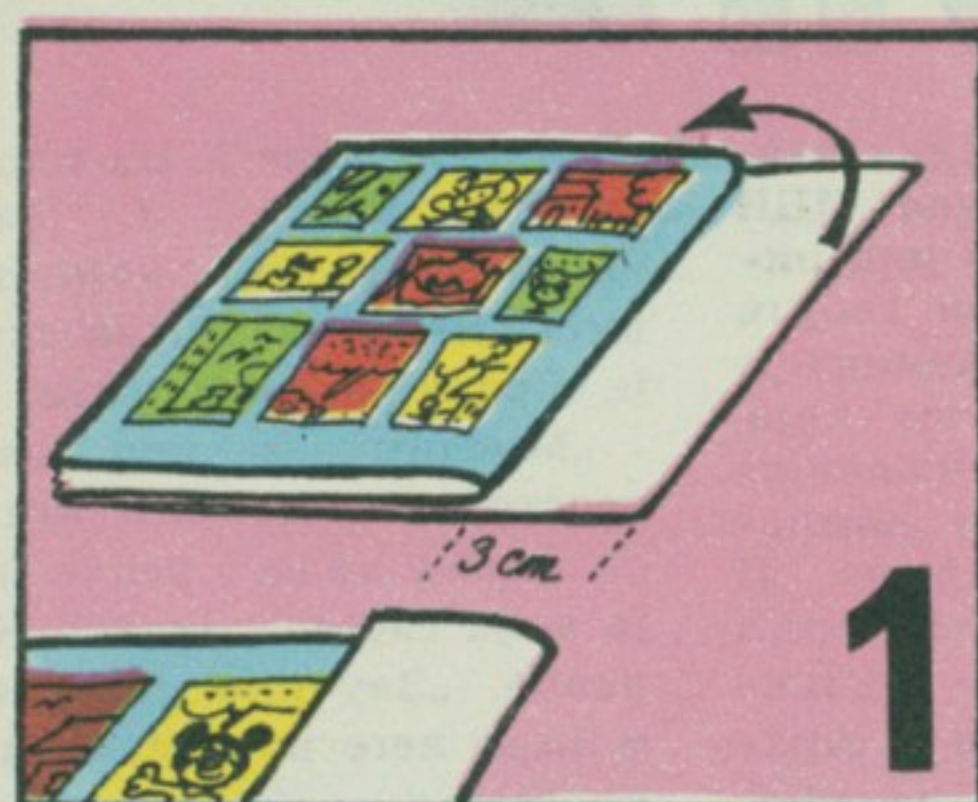
10. Корице (само корице, не рикну) премажите добро лепком.

11. Ставите Забавнике у корице и спустите корице премазане лепком на дебео папир.

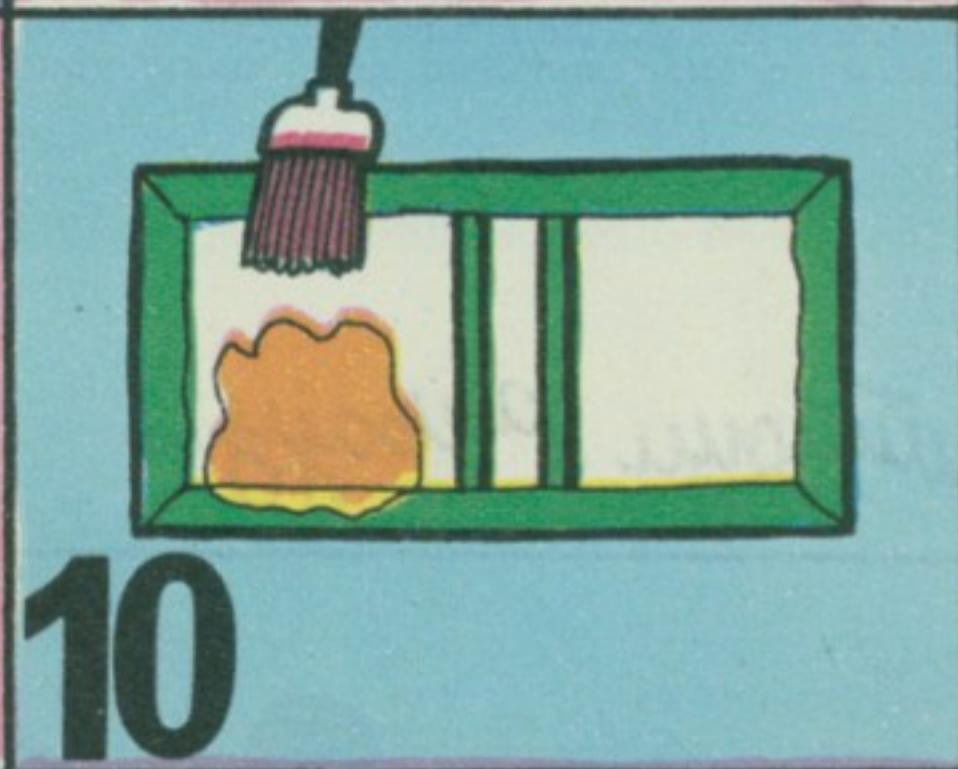
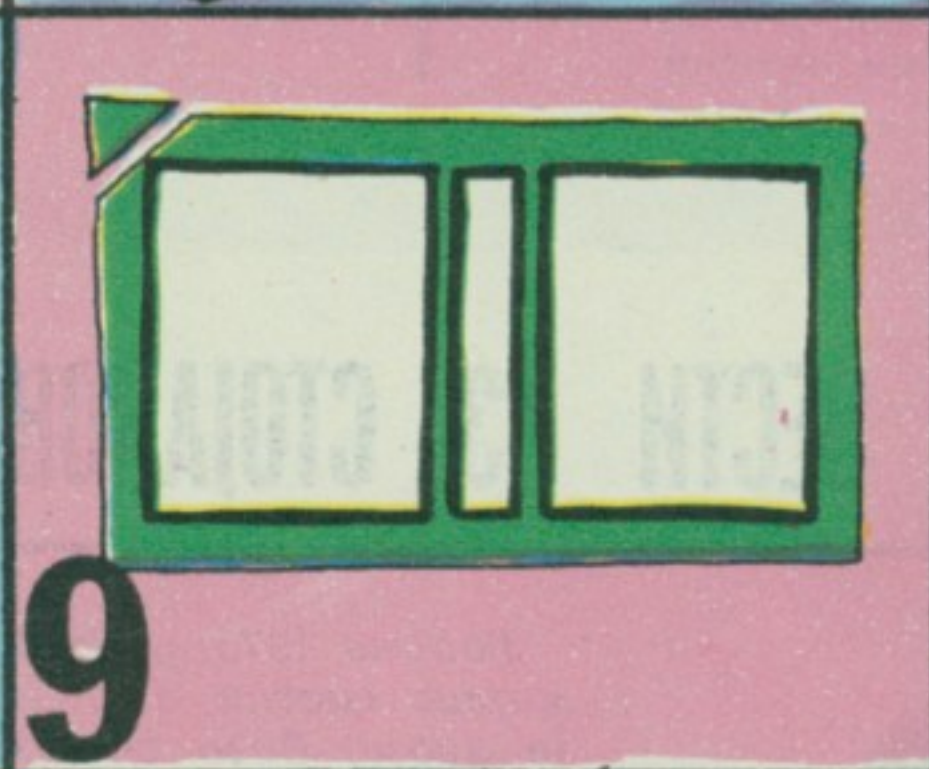
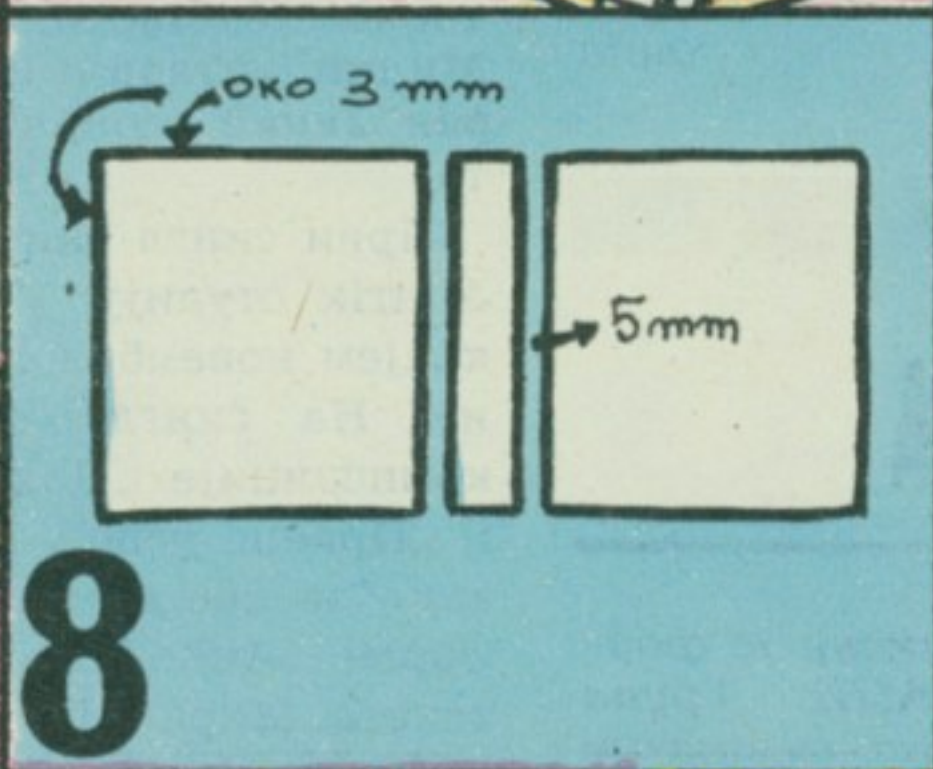
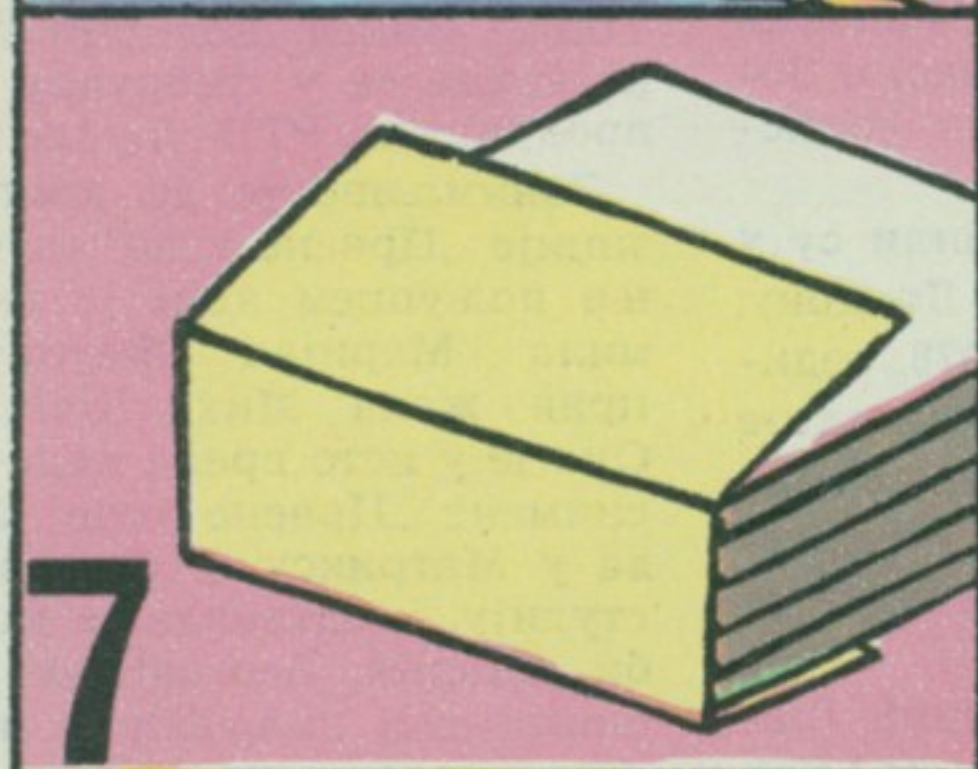
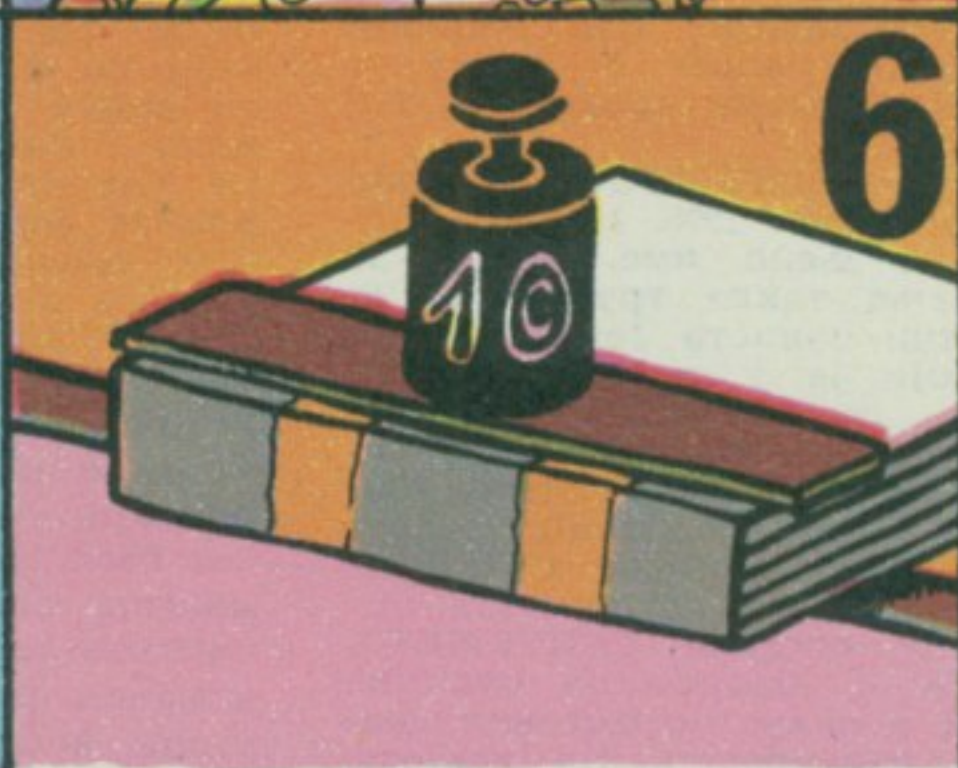
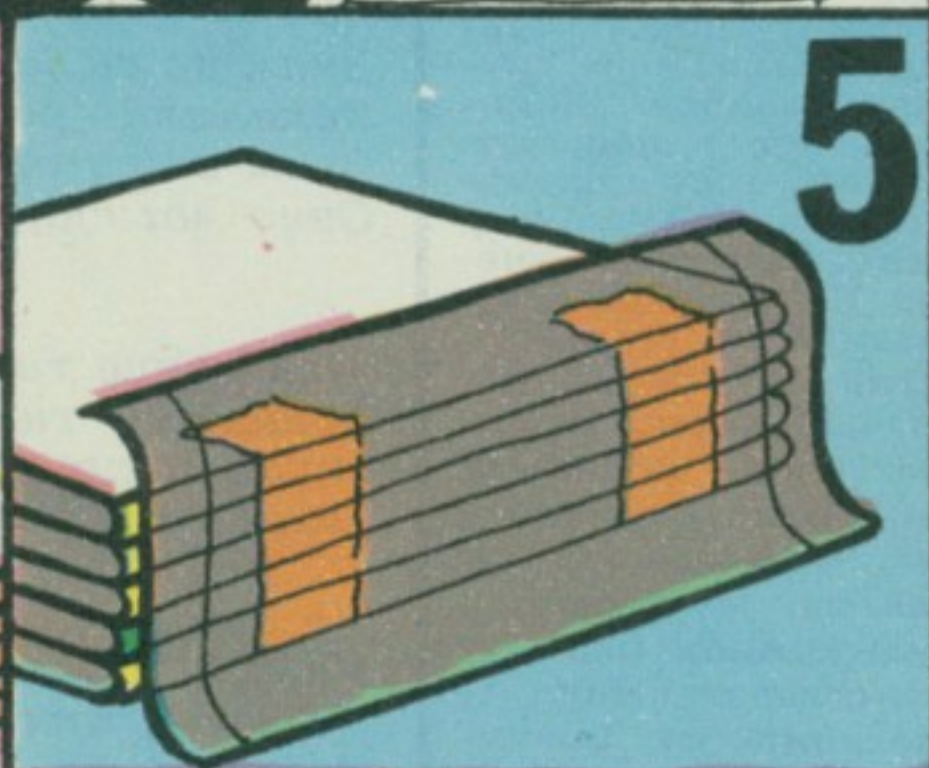
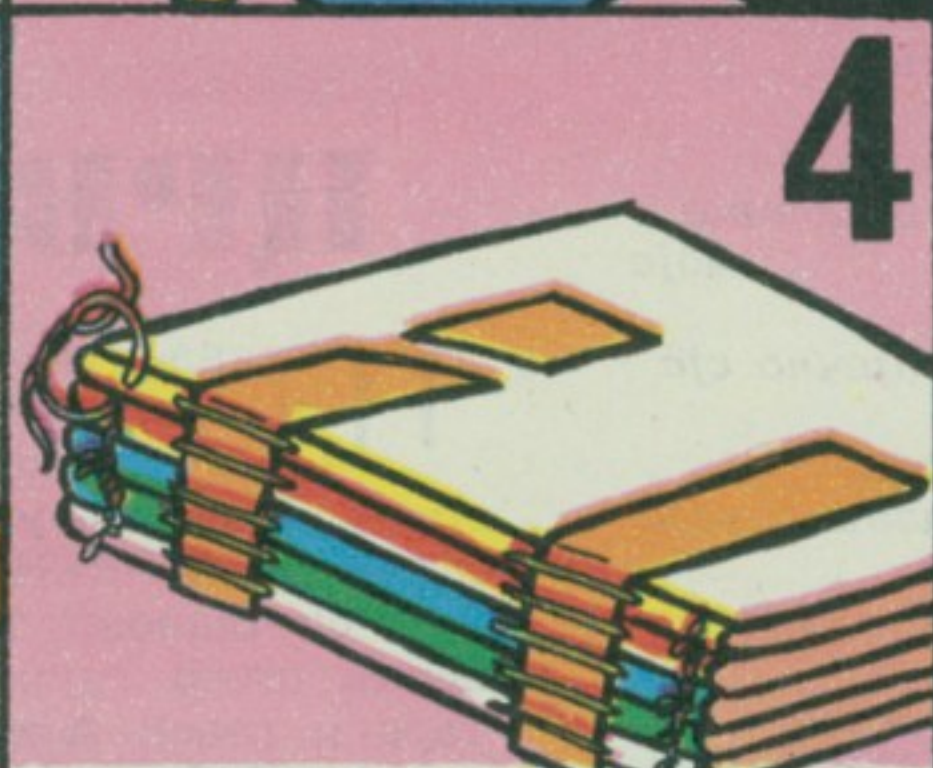
12. Залепљени дебео папир добро протрљајте крпом да боље прилегне. При лепљењу корица најпре залепимо једну, па тек онда мажемо лепком другу и поновимо поступак.

13. Књигу добро оптеретите и оставите целе ноћи да се суши.

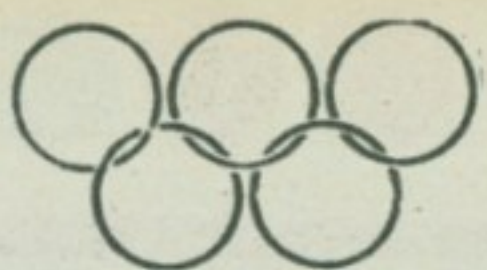
14. На корице залепите наслов ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК.



ЧИТАЈЕ
ГА И МОЖИ
УНУЦИ!



ШТАФЕТА ОЛИМП-МОСКВА



ПРИПРЕМЕ ЗА XXII ОЛИМПИЈАДУ

Осамдесети састанак Међународног олимпијског комитета у Атини утврдио је маршруту по којој ће олимпијска ватра стићи, у јулу 1980. године у Москву.

По традицији, она ће бити запаљена у Грчкој, на Олимпу, помоћу светлосних зрака и огледала. Као и

обично, у овој свечаној церемонији учествоваће девојке обучене у античке хитоне. Ватру ће запалити једна позната грчка глумица. После тога креће штафета.

Организатори прошлих олимпијада користили су се различитим начинима преноса ватре до града у којем

су се одржавале Игре. Бакља је путовала мотоциклима, авионима, бродовима.

Организатори Олимпијских игара 1976. користили су чак и вештачки Земљин сателит. Бакља ће 1980. у Москву стићи по древној олимпијској традицији, на име донеће је тркачи. Они треба да претрче око 4000 км по путевима Грчке, Бугарске, Румуније и СССР-а.

За сат времена тркачи треба да пређу 12 километара. Дужина сваке етапе је један километар. Њега спортист треба да пређе за 5 минута.

Бакља ће бити тешка око један килограм. Ако се случајно угаси, биће поново запаљена олимпијском ватром из резервних лампи у специјалном аутомобилу који ће пратити штафету.

Дан пре почетка XXII олимпијских игара, 18. јула 1980. године, штафета ће стићи у Москву. Свечани дочек биће на Лењинским горама. Ту ће бакља и „преноћити“. Ватра ће запалити 19. јула на Централном стадиону „В. И. Лењин“.

Да би се олимпијска ватра добро видела у граду, Организациони комитет предлаже да се направи бакља — „дублер“ на највишој тачки у Москви, на Лењинским горама.



СВИ ЈЕЗИЦИ СВЕТА

Да вам, претпоставимо, једног дана дође жеља да научите све језике овог света, то вам не би пошло за руком па да сте и прави геније. Јер, да би могли да се споразумете са свим људима ове наше планете за то би вам било потребно недостижно познавање неких — 2796 различитих језика.

Ову приближну процену о броју постојећих језика дала је група истраживача Француске академије наука. Много је људи на овом свету, па ова велика бројка можда и није за неко нарочито чуђење. Оно почиње када

се извештај француских стручњака мало пажљивије погледа. Неке језике не говори више од неколико десетина људи. А од укупног броја наведених, 700 језика отпада само на једну земљу и то искључиво на њен источни део — Нову Гвинеју.

Вашингтонски универзитет, одсек за лингвистику, све језике на свету разврстава у 130 основних група. Два најважнија језика су, узимајући при том као критеријум број људи који се њима служе, кинески (850 милиона) и енглески (360 милиона).



МИНИ ФОРМУЛЕ МАКСИ УСПЕХ!



30 ДИН.

Комплет 50



30 ДИН.

ДИН.

Драги читаоци

На нашој слици видите популарне књижице МИНИ ФОРМУЛЕ у природној величини.

- МИНИ ФОРМУЛЕ садрже све формуле из математике, физике и хемије.
- МИНИ ФОРМУЛЕ су универзални приручници за основце, средњошколце и студенте.
- МИНИ ФОРМУЛЕ можете наручити дописницом или писмом. Послаћемо одмах. Платићете када примите.

♦ Наша адреса је:

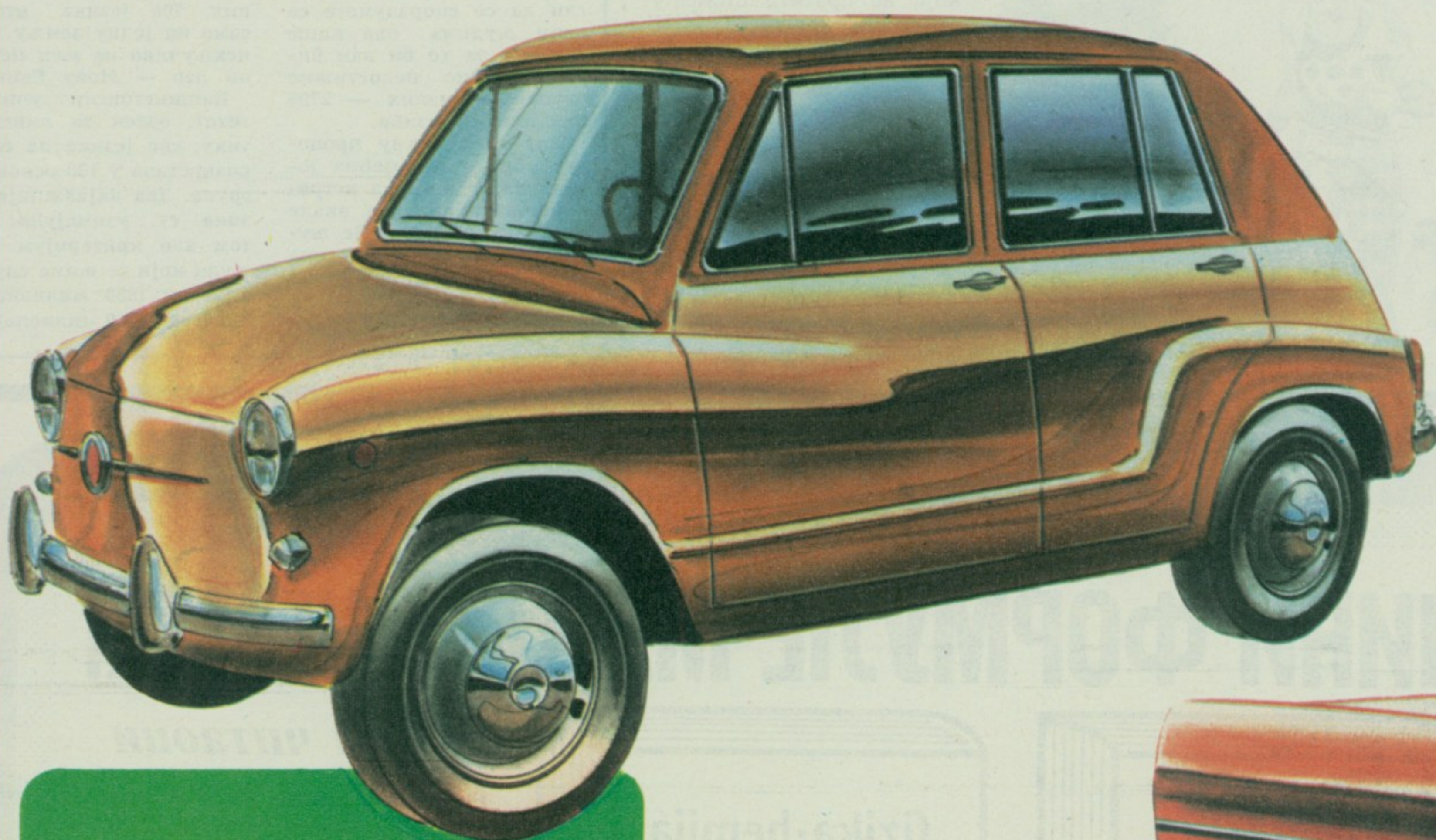
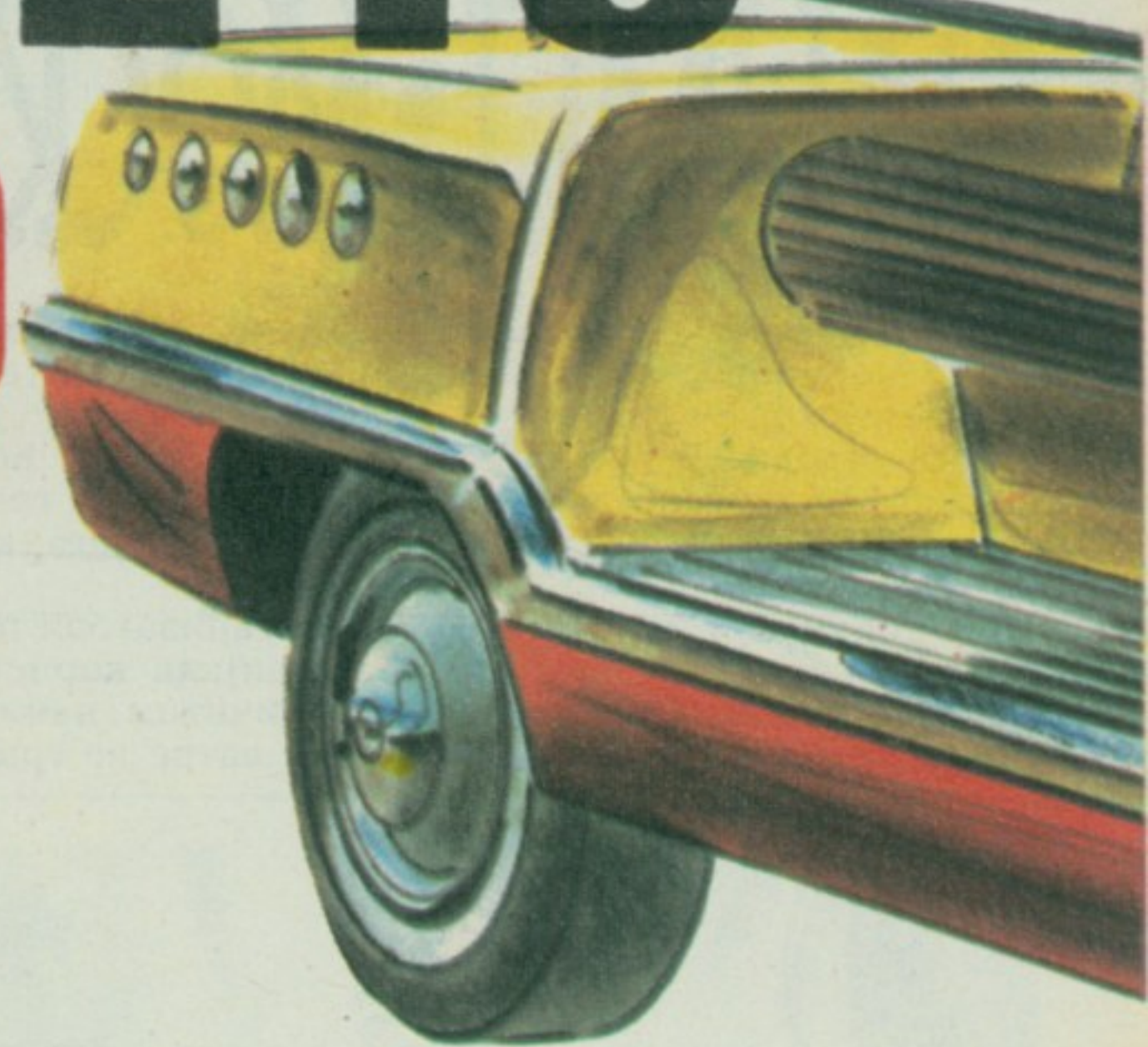
БИРО ЗА ПУБЛИЦИСТИКУ
ЦЕНТАР СКЕНДЕРИЈА
71001 САРАЈЕВО — поштански фах 64
(за мини формуле)



ЗАБАВНИКОВ
САЛОН
АУТОМОБИЛА

ЗАР ЈЕ ТО ФИЋА?

»ФИЋА« НЕ МОРА ДА ИЗГЛЕДА САМО ОНАКО
КАКО СМО НАВИКЛИ... ЗАВИСНО ОД НАМЕНЕ ПО-
ЈЕДИНИХ МОДЕЛА И МАШТЕ ДИЗАЈНЕРА, »ФИЋА« ЈЕ
У ИТАЛИЈИ ДОБИЈАО РАЗЛИЧИТА ОБЛИЧЈА. МОЖДА
И ВИ ИМАТЕ ИДЕЈУ ЗА НОВИ ЛИК »ФИЋЕ«? АЛИ, О
ТОМЕ, О ВАШИМ ИДЕЈАМА — КАСНИЈЕ, ПОШТО ВИ-
ДИМО СЕРИЈУ КОЈУ ЗАПОЧИЊЕМО У ОВОМ БРОЈУ.



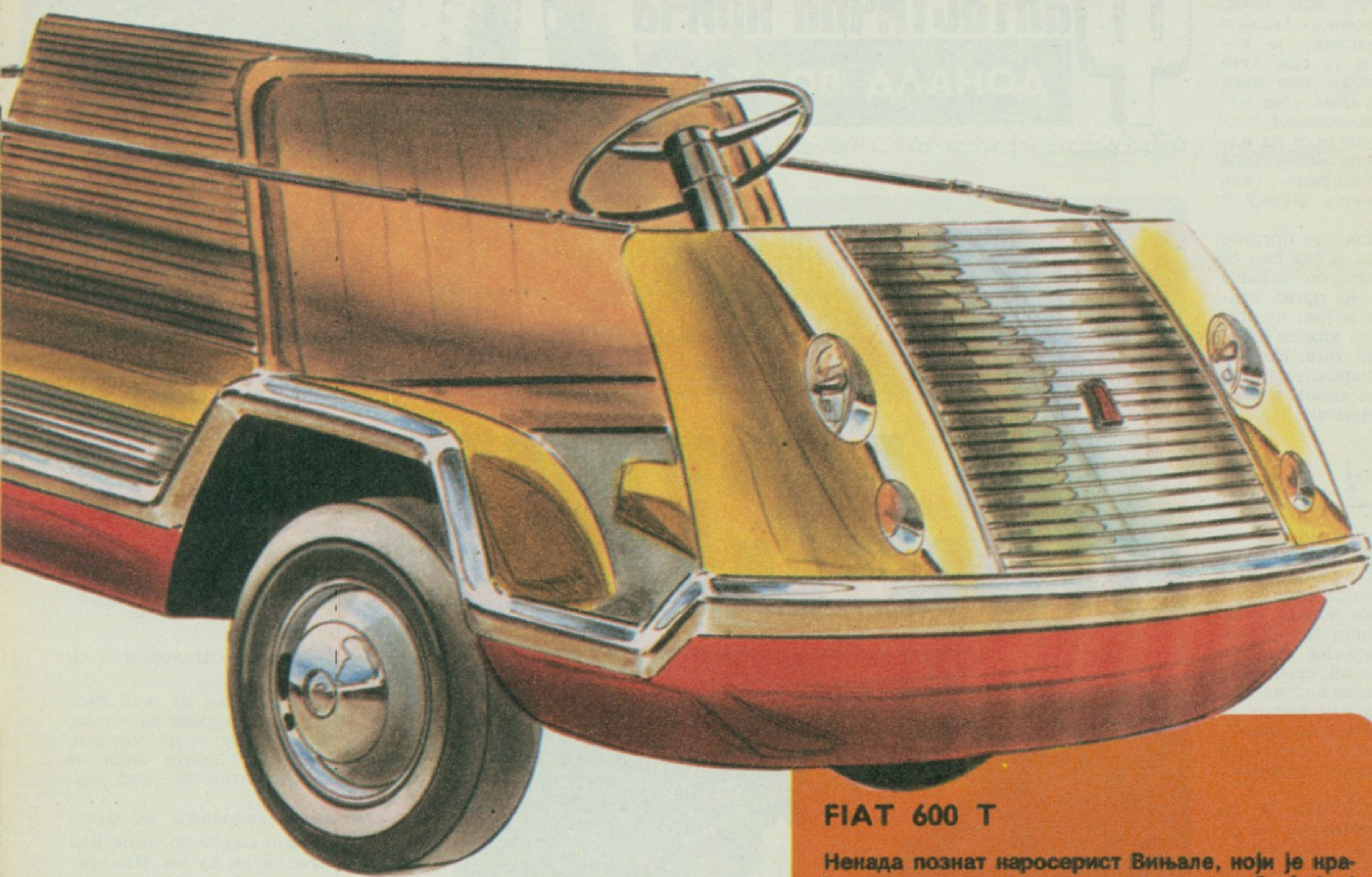
FIAT 600 D QUATTRO PORTE

На бази »фиата 600 D« радионица за из-
раду наросерија »Франсис Ломбарди« на-
чинила је варијанту са четвора врата, с
тим што је међуосовински размак био
продужен, а задњи део крова промењен.
Сличну верзију у серији је израђивала
и шпанска фабрика аутомобила »Сеат«.

FIAT 600 D COUPE

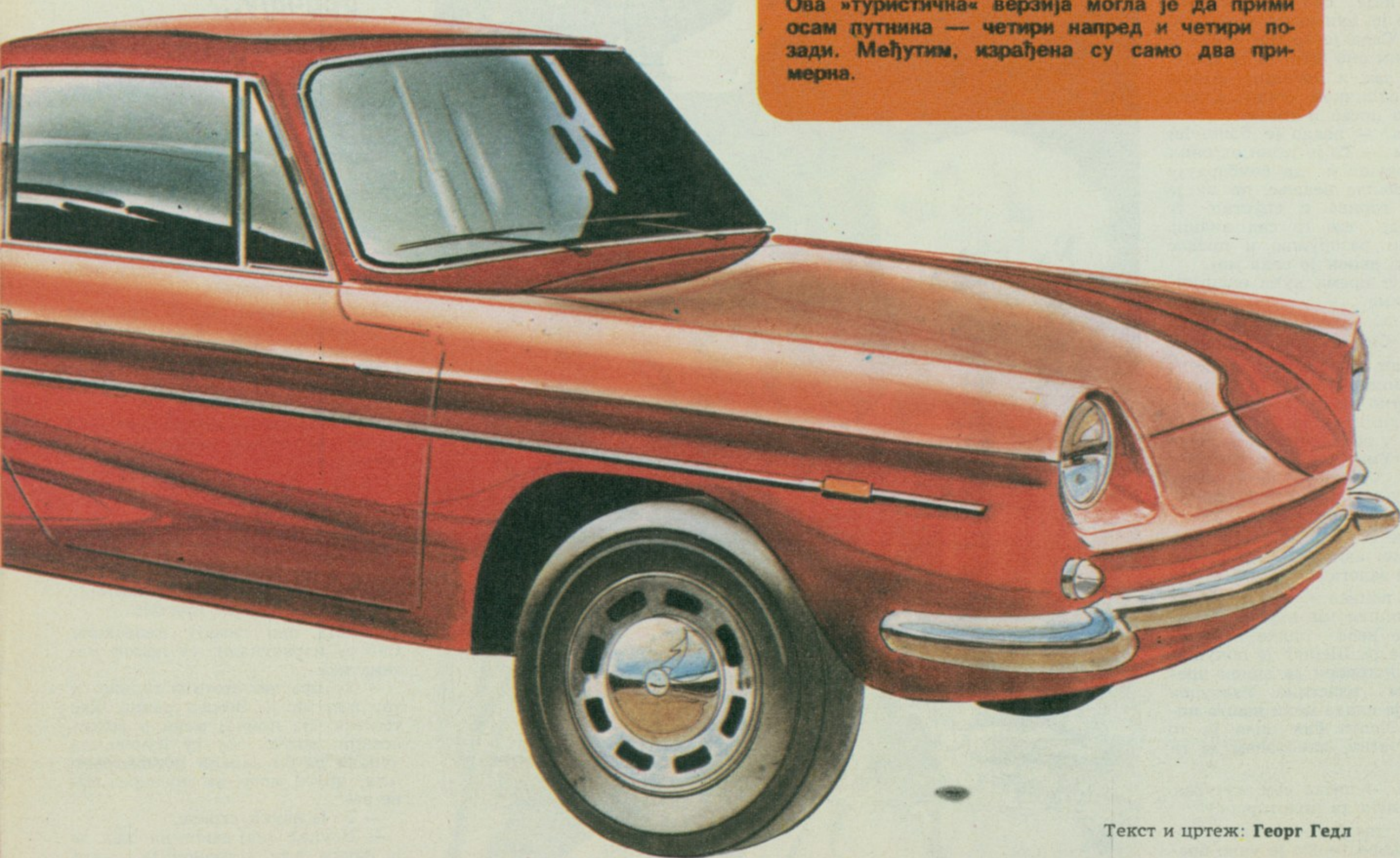
Мали погон за израду наросе-
рија »Савио«, оснивачи су још
1919. године били Антонио и
Ћузепе Савио, направила је, на
бази »фиата 600 D«, једну врло
успешну купе варијанту. Са
овано елегантном наросеријом
чија је укупна дужина била
знатно већа од дужине основ-
ног модела, добијао се утисак
спортског модела веће класе,
са снажнијим мотором. Ипак
до производње у већим сери-
јама нинад није дошло.





FIAT 600 T

Некада познат каросерист Вињале, који је крајем шездесетих година погинуо у саобраћајној несрећи, израдио је једну варијанту каросерије која је била намењена разгледању изложби, сајмова и градова. Предње седиште било је од платна док су задње чиниле дрвене клупе. Ова «туристична» верзија могла је да прими осам путника — четири напред и четири позади. Међутим, израђена су само два примерка.



Текст и цртеж: Георг Гедл

Стрица Ефрема сам упознао боље тек кад сам, за време рата, дошао на његову фарму*. Мој брод, који је у конвоју пловио за Енглеску, торпедовала је немачка подморница и ја сам дуго пливао у леденој води пре него што су спасиоци стигли. Две недеље сам провео у бостонској болници, а онда су ме упутили на одмор, с тим да се после месец дана јавим команди морнарице. Тако сам пошао на стричеву фарму у Њу Хемпширу.

Сећао сам се стрица као пргавог и тврдоглавог човека, и сад сам се уверио да су моја дечачка сећања била тачна. Био је то пргав старац, чудног држања и још чуднијих идеја. Не, нећу да кажем да је био луд... далеко од тога. Не бих смео то да тврдим, нарочито после онога што сам видео синоћ гледајући у правцу Северњаче

Сад је мој

Док сам се приближавао фарми, видео сам лепо обрађена поља и солидне зграде, али нисам приметио живе душе. Чуло се само ударање чекића и ја сам пошао у том правцу. Наравно, стриц Еф је био тамо, на врху мердевина присложених уз један блисав, сребрнаст авион. Нешто је поправљао на пилотској кабини. Кад сам видео да је то велики бомбардер са немачким ознакама, испустио сам свој морнарски цак и остао отворених уста.

— Затвори губицу или ће ти улетети мува! — довикнуо ми је стриц. — Зар никад ниси видео авион?

— Али, то је нацистички авион — промуцао сам. — Шта радиш на њему?

Стриц је за тренутак престао да удара чекићем и испљунуо је дуван који је жвакао.

— Не, није ово нацистички авион. Био је, али више није, а то није исто. Сада је то мој авион и радим с њим оно што ми је драго.

Пришао сам и погледао. Авион је био у одличном стању. Стриц је завршио посао и сишао.

— Леп, а? — рекао је, бришући руке крпом. — То је један од оних што су покушали да бомбардују Њујорк прошле недеље, па му је понестало горива и спустио се управо овде где га сад видиш. Посаду сам разоружао и предао властима, а авион је сада мој.

Кренуо је према кући енергичним корацима.

— Хајде — добадио ми је преко рамена. — Сигурно си гладан.

Пошао сам за њим. Његова кућа — помоћница, једна глува старица, вероватно ексцентрична колико и он, климнула ми је главом и одвела ме у собу која ми је била намењена. Умио сам се и сишао у трпезарију. Стриц ме није чекао; већ је јео у сласт. Био је у одличној форми за своје године.

— Зар се нико није бунио што си присвојио авион? — питао сам између два залогаша.

— Јесте понеко — одговорио је — али ништа им није вредело. Оно што с неба падне на моју земљу, моје је. Шериф је покушавао да ме наговори да авион предам војним властима. Узалудан труд. Кад је влада мени нешто поклонила? Зашто бих онда ја то чинио? А затим, намеравам да га употребим.

— Како? — питао сам, зачуђен. — Ти не умеш да пилотираш.

— Е, мој синовче — рекао је готово сажаливо. — Ко је учио браћу Рајт да лете? Одговори ми на то ако можеш.

Фантастична прича ДОНАЛД ВОЛХАЈМ

СМАТРАО ЈЕ ДА АСТРОНОМИЈА НИЈЕ НАУКА
И ДА АСТРОНОМИ САМО ЗБУЊУЈУ НАРОД.

МОЈ СТРИЦ ЕФ



Нисам могао да одговорим и он је наставио:

— Зар сам глупљи од њих двојице? Имам књиге, умем да читам, а умем, хвала богу, и да мислим, боље од многих. Зашто онда не бих могао да летим на овој направи?

— А куда намераваш да одеш?

— Ти си баш радознао. Али, кад си већ питао, рећи ћу ти. Намеравам да одем у небо, да видим шта се тамо догађа.

Нека они ћричају...

Залогаш ми умало није улетео у душник, толико сам био изненађен.

— Ш... ш... шта? У небо? То не можеш... то није могуће.

Стриц је одмахивао главом, а очи су му блистале.

— Ти си, мој синовче, смушен колико и остали. Да ли си икад употребљавао главу за нешто друго осим да на њој држиш капу? Дакле, мислиш да не могу ићи горе докле ја хоћу?

— Не можеш. После тридесет километара неће бити довољно ваздуха да одржава авион. На 1 500 километара нема уопште ваздуха.

Њега то није збунило.

— Глупости! Будалаштине! Јеси ли се икад попео до тридесет километара?

— Не.

— Онда ми не соли памет. Пусти ме да ја видим како је.

— Али, астрономи тачно знају како је.

— Астрономи? Да ли је можда неко од њих био на тој висини? Није. Нека онда не причају.

— Али, они имају телескопе. Све су израчунали, уз помоћ математике.

— До пре пет стотина година су тврдили да је Земља равна, као тепсија. Не причај мени о астрономији, момче. Њу су измислили лукави да би варали поштен свет. Али, друге могу да преваре, мене не!

— То је наука, стрице.

— Наука? Онај авион напољу, то је наука. Али, астрономија... лук и вода. Сваких сто година досете се да оно што се мислило до тада

није тачно. А сто година касније, ово њихово неће бити тачно.

— Наука напредује, стриче, и напушта стара схватања.

— Напредује? Благо теби кад си тако лаковеран. Астрономи само збуњују народ. Зар верујеш у њихове приче о милионима сунца на којима се без престанка догађају атомске експлозије? Ја не.

— Али, постоје фотографије зве

зда и планета...

— Свака фотографија се може дотерати како се жели.

— Научници то не раде.

— Не, него ја то радим. Како се може објаснити чињеница да метеорити из вечери у вече падају на исто место ако не тиме што је небо нека врста таванице...

Прекинуо сам га:

— Стриче, метеорити не падају на исто место. То је празноверица.

— Падају — остао је он при своме.

— А да су твоји астрономи у праву, то се не би догађало. Управо ми у овом крају били смо сведоци таквог падања метеорита. Мој комшија Чарлс Форт прикупио је гомилу доказа, али ти твоји астрономи нику хтели да га саслушају.

Устао је.

— Доста смо причали. Идем на поље. Имам још посла на авиону.

Чекајући звезде

Пошао сам за њим. У глави ми се окретало. Зар је могуће да је цео свет у заблуди? Не, није могуће. То је незамисливо.

Гледао сам како се стриц Еф ужурбао око авиона. Уносио је намирнице и дуге ствари, као да се спрема на дуг пут. На крају, нисам могао да се уздржим.

— Цео свет верује у оно што кажу астрономи — рекао сам. — Они не греше.

Стриц Еф је управо уносио једну шунку. Окренуо се.

— Цео свет? Верују ли у то и сељаци? Не. А они представљају већину човечанства. Према томе, баратај опрезно тим својим „целим светом“.

Већина верује у исто оно у шта и ја.

Обилазио сам, замишљен, око авиона, док је мој стриц уносио товар. На крају је донео канте с бензином, што је значило да ће ускоро кренути.

— Кад мислиш да полетиш? — упитао сам.

— Ноћас, чим се појаве звезде. Тако ћу моћи да се оријентишем.

Чекао сам да ти дођеш, да одржаваш фарму док се ја не вратим.

Видео сам да је унео и неколико књига. Заинтересовао сам се шта ће то да чита уз пут. Чекало ме је још једно изненађење: то су били речници и граматика кинеског језика.

— Зашто баш кинески? — упитао сам. — Не очекујеш ваљда да ћеш тамо горе наћи Кинезе?

— Зашто не? — одвратио је са-

моуверено. — Зар они нису вековима своју државу називали небеским царством? Тако велики народ не може се варати о свом пореклу. Чак и да није тако, шта ту има лоше да научим кинески?

Без ђагобрана

То ме је сасвим дотукло. Цело поподне био сам ћутљив и замишљен. Стриц Еф је завршио припреме и повео ме да ми покаже фарму, објашњавајући ми шта треба да радим.

Пао је мрак. Вечерали смо. Кад сам изишао из куће, звезде су сјајале с неба.

Стриц Еф је изишао десетак минута касније. Био је зимски обучен, а на глави је имао шубару. Отпратио сам га до авиона.

Дигао је главу и уперео прст у Северњачу.

— Увек сам мислио да она тако важна звезда није баш најбоље смештена — рекао је. — Гледају да то поправим. Држи је на оку, синовче... Па, време је да идем.

Не заборави да редовно подижеш пошту.

— Хеј! — довикнуо сам му у последњем тренутку. — Имаш ли падобран?

— Шта ће ми? — одговорио је, протуривши главу из кабине. — Ништа ми се не може десити. Падобрани су добри за неспособне...

А сад се одмакни да те не закачим.

Елиса се покренула и стала да се окреће, све брже и брже. Стриц Еф је затворио кабину и махнуо ми руком.

Авион је поскочио и кренуо. Клатио се лево-десно док је узимао брзину, а онда се винуо у ваздух, некако сувише окомито, док сам ја очекивао да се сруши или да се преврне.

Али, није се ни срушио ни преврнуо. Исправио се и узео курс према северу, тачно ка Северњачи. Пратио сам га погледом док је нестајао у мраку, међу милијардама звезда.

Megbegov реј

Претпостављао сам да ће се стриц вратити пре зоре, кад буде констатовао да се не може пењати докле хоће. Чекао сам, стрепећи да не зазвони телефон и саопште ми да се срушио негде.

Али, те ноћи се није догодило ништа. Стриц Еф се није вратио и није се срушио.

Целог сутрашњег дана сам мислио на њега. Прекоревао сам себе што нисам позвао лекара и убедио га да старог пошале у болницу.

Тог дана нисам имао никаквих вести о стричевом авиону. Ни те ноћи, ни два следећа дана.

Сада не знам шта да мислим. Стриц Еф се још није вратио, ни ти сам сазнао ма шта о њему. Уколико није... али на ту могућност нећу ни да мислим.

Од његовог поласка прошле су већ две недеље, и једино што не успевам да објасним то је што су сада четири звезде у репу Великог медведа и што се оне пружају у правој линији, тачно према Северњачи. Синоћ су примећене први пут. Како пишу јутрашњи листови, морнари су веома задовољни, јер ће им то олакшати оријентацију.

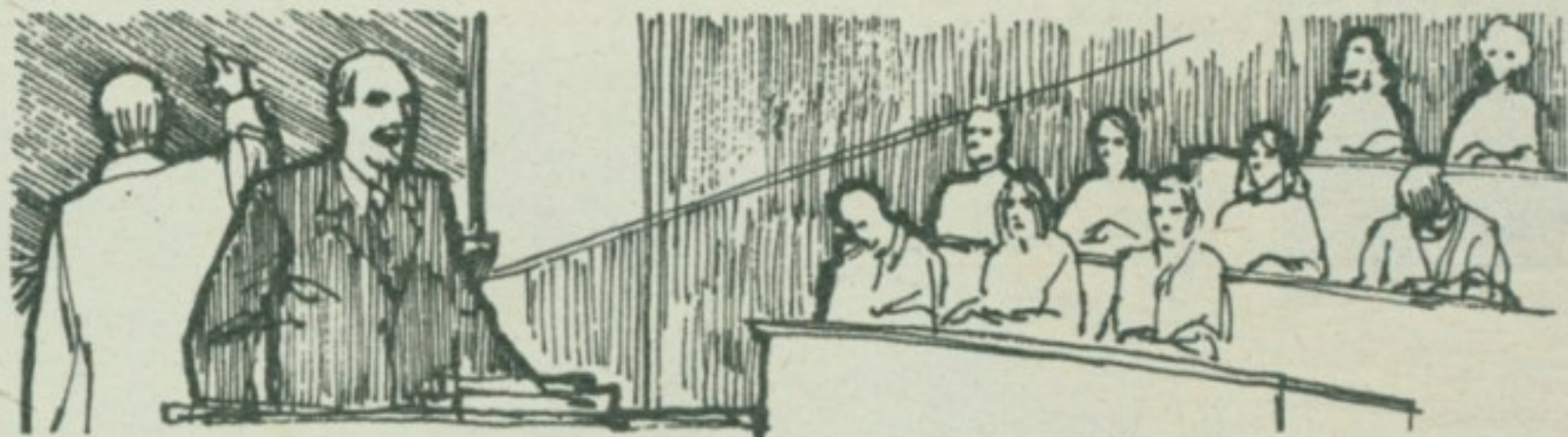
А астрономи? Они одбијају да ма шта кажу о томе.

*) Прича је први пут објављена 1942. године.



укрштене речи

* АКАДЕМСКА ЗВАЊА *



АУТОР: ВЕ-МАК	1	СРЕКА, ВЕСЕЉЕ	2	МЕРА ЗА ЕЛЕКТРИЧ- НУ СНАГУ (мн.)	ПАСТИР- СКА ПЕСМА	АВИАЦИОНСКА СКРАЋЕНИ- ЦА ЧОР- ВЕШКЕ	ГРАД У ФРАНЦУ- СКОЈ	ЛИЧНОСТ ИЗ ТВ СЕ- РИЈЕ „КОРЕНИ“ (КУНТА)
ПРАВИЛА О ВОЂЕЊУ ПОСЛОВА								
РАСАДИ- ШТА								
СПРОВО- ДИТИ								
						ХОЛАНД- СКИ ШАХИСТ ТИМАН		
ОКАМЕНЕ- НИ ОСТА- ТАК						КОНЦИ	ГРИКО СЛОВО	
ГЛАС				ФР. ПИСАЦ ЖИД				
				КОЖНИ ОПАСАК				
БРЗО ПЕЧЕН КОМЛА МЕСА (СТР.)					МОНАХ			
					3			
ЗНАК КИСЕО- НИКА		СЛИКАРКА РОЈЦ						ЗНАК УРАНА
		ФР. ПИСАЦ ЛУЈ						ГРАЈАТИ, ГАЛАМИТИ
							ВЛАДИМИР НАБОР	
							БОКСЕРСКИ САВЕЗ	
ДАТИ НА- ТРАГ ОНО ШТО СЕ УЗЕЛО	САВРЕ- МЕНИ НАЧИН ОДЕВА- ЊА		ЕГИПТ. БОЖАН- СТВО			СРЖ, СУШТИНА		
			БАЧВЕ			ПИСАЦ КОВАЧИК		
ИНДУСТ- РИЈСКА БИЛОКА				ЛЕТВА				
				СНИЖЕНА МУЗИЧКА НОТА „Д“				
ОБЛАСТ У ЕТИОПИ- ЈИ							ЗНАК ЗА АМПЕР	ВРСТА ПЕРШ- НА
4							ЗНАК ТАНТА- ЛА	
							ТОНА	
СРЕДСТВО ЗА АНЕСТЕ- ЗИЈУ								

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Лесковача, опел, етар, виногради, Осип, А(угуст) Ш(еноа), з, стока, „ЕМО“, торакас, Ен, Ал, реума, Јадранко, иу, орах, травка, ура, Угљен, Пиј, А, авион, К, нечистоћа.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурџихана Ђозић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88.00 динара
6 месеци	176.00 динара
1 година	352.00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176.00 динара
6 месеци	352.00 динара
1 година	704.00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „Политикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

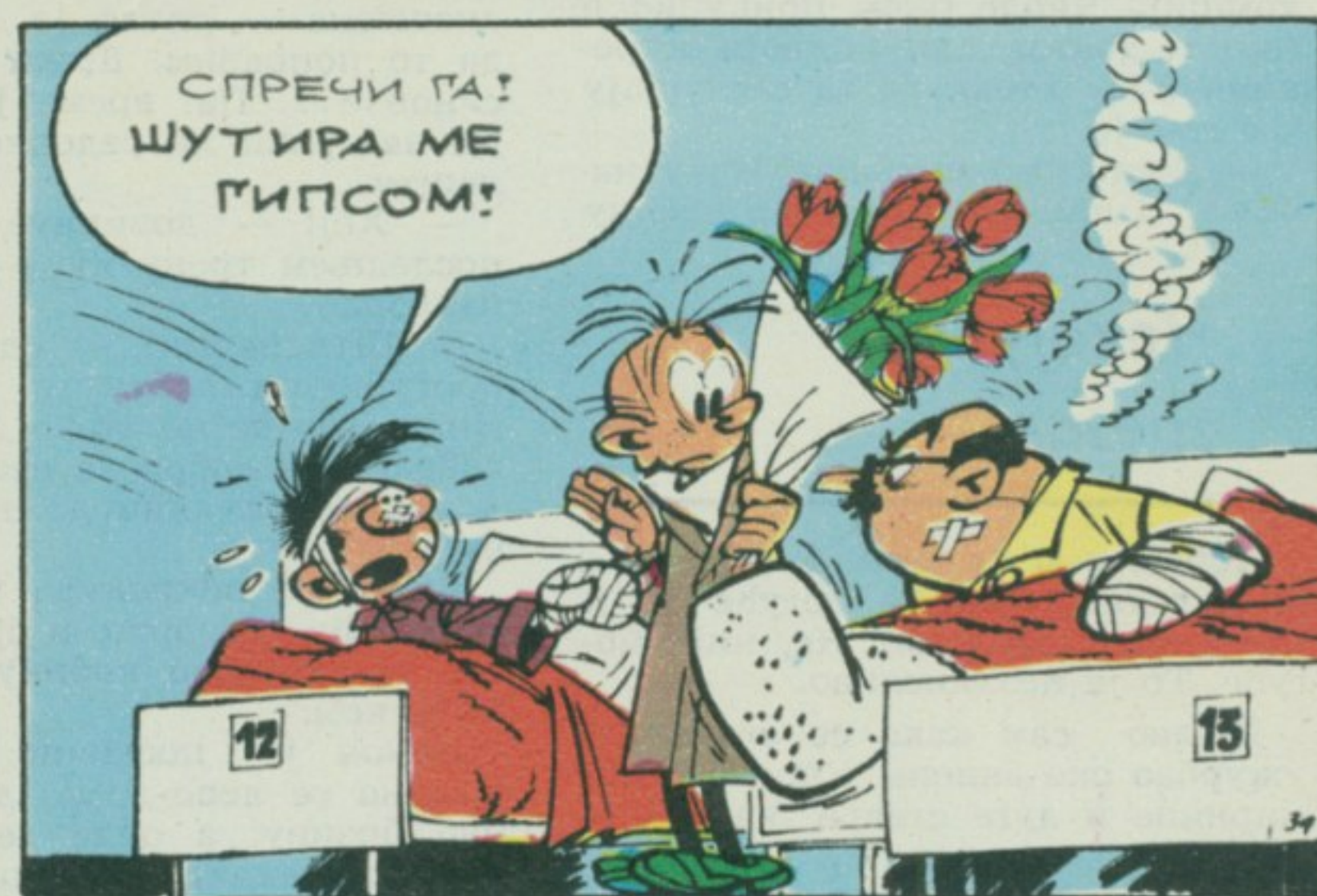
Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП“ „Политика“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник“

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Поучавати значи два
пута учити.

(Жубор)

ПРИПРАВНИК ПЕЛА



PEZ® POLIČKIN ZABAVNIK



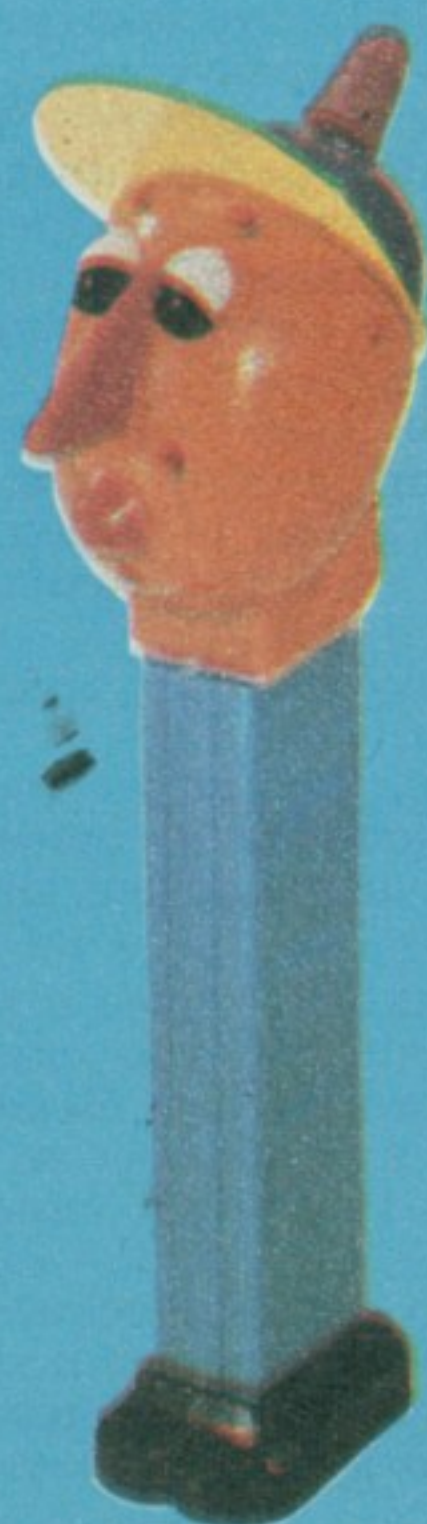
Драга децо!

PEZ и ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК нао што знате сваки месец награђују 1.000 верних PEZ КЛУБУ и Забавнику.

Овога пута награда је супер PEZ фигурица, која се саставља на 158 начина (препуштено вашој машти).

Бројеве чланских карти награђених објавићемо 2. III у Забавнику.

Пријатељски поздрав!



HP Kolinska





ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

КАКО СЕ ИЗДАЈЕ КЊИГА

Често на телевизији гледам емисије о култури. У њима се често говори о писцима и њиховим дјелима... па ме сад интересује како један писац може да да своју књигу на штампање, односно како се издаје једна књига?

Ненад Бенаум,
Булевар братства и јединства 4,
Зеница

Твоје питање, Ненаде, показује да телевизија, коју оптужују да потискује књигу, може и да ствара интересовање — за књигу... Писац обично донесе или пошаље издавачу своје дело које, затим, прочита уредник и да на читање још двојици рецензента да о њему писмено изнесу своје мишљење. Уколико се сви сложе — књига улази у план, који пролази кроз раднички и издавачки савет, па



се онда приређује за штампу. Некада се, изузетно, књиге могу и наручити од (обично врло угледних) стручњака или књижевника, а могу ући у издавачки план и само на основу сажетог прегледа садржаја, основне идеје о будућем делу... Иначе, књиге не издају само организације којима је то основна делатност (у нашој земљи их је око 170) већ и многе друге, па и појединци, и свако од њих, у оквиру договора, споразума и прописа, припрема и издаје књигу на свој начин.

КАМПУЧИЈСКИ ИЗГОВОР

Интересује ме да ли је правилно рећи Кампучија или Кампуџија,
Валентина Вулетовић,
Маршала Тита 40/3,
Бачка Паланка

Одиста, човек се нађе у недоумици, пошто се у нашој штампи пише двојако. Зато смо замолили

уредника београдске телевизије Николу Виторовића, који је био дугогодишњи извештач из Кампуџије, да нам одговори на ово питање. Он тврди да име ове земље треба изговарати и писати са такозваним „тврдим“ ч. Иначе, Кампуџија је стари, народни назив за ову земљу која је дуго времена називана Камбоџа, према француској



и енглеској верзији. Када су „црвени Кмери“ преузели власт, заменили су тај колонијални назив земље својим.

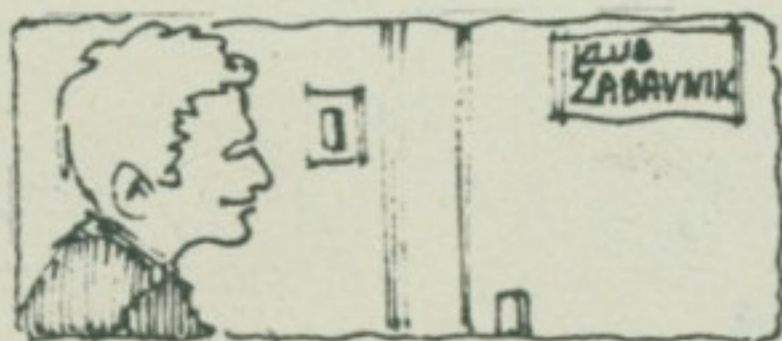
НОВИ КЛУБОВИ

У Брчком је основан Клуб пријатеља „Политикиног забавника“ (ПРЕДРАГ ТОДОРОВИЋ, ВУКОСАВАЧКА 95, 75300 БРЧКО).

Адреса клуба „Са Забавником из петка у петак“ је — САША ПОПОВИЋ, ФИЛИПА ВИШЊИЋА 1/7, 18000 НИШ.

У Сарајеву такође (МАРИО ОДАК, ПАЛМИРА ТОЉАТИЈА 128/III, 71000 САРАЈЕВО).

Сви ови клубови имају библиотеке издања „Политикиног забавника“, али махом новијих, па моле читаоце и нашу редакцију да им по-



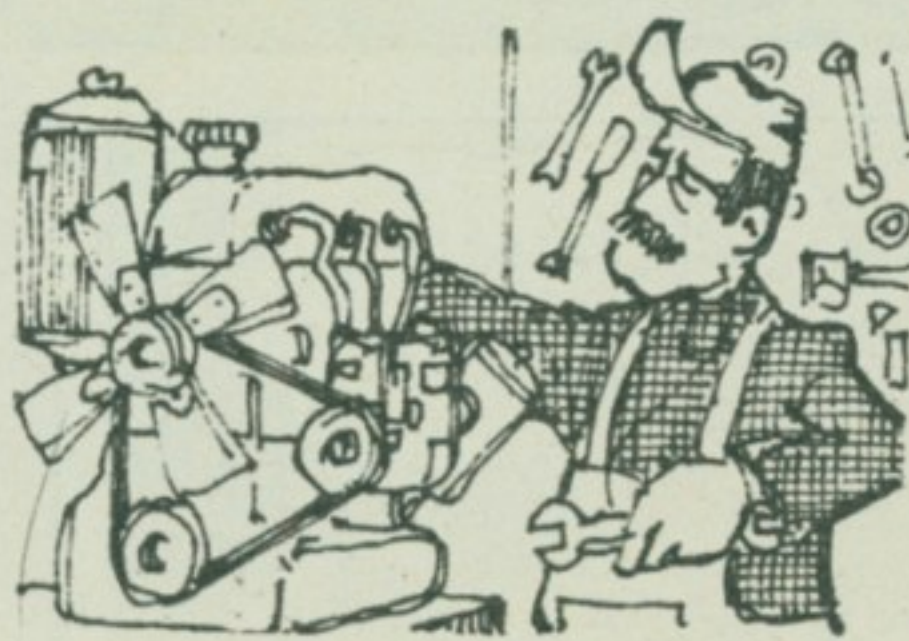
шаљу старије бројеве и комплете. Што се редакције тиче — помоћи ће им колико буде могуће, а знамо да поједини читаоци нуде старије бројеве на поклон или у замену.

ДИЗЕЛ — — МОТОР

Желео бих да питам да ли дизел-мотор ради без свећица и у чему се још разликује од осталих (ОТО) мотора? Какав је принцип рада и које гориво троши?

Ненад Стојановић,
Косте Абрашевића 26/А,
Нови Сад

Дизел-мотор је врста мотора с унутрашњим сагоревањем код кога се смеша за сагоревање справља у самом цилиндру убацивањем фино распршеног горива. Он ради без



свећица, јер се смеша пали сама од себе у врло сабијеном и загрејаном ваздуху. За разлику од бензинских (ОТО) мотора, уместо уређаја за паљење и уређаја за стварање смеше, дизел-мотори испред цилиндра имају пумпу за сабијање горива и брызгаче за њихово распршивање. Сви остали делови су им једнаки. Савремени дизел-мотори су без компресора, јер се убацивањем горива у цилиндар врши на крају хода (такта) сабијања помоћу пумпе за гориво, а фино распршивање се врши на отвору брызгача.

Дизел-мотори користе јевтинија горива, као што су тешка уља (која се, као и бензин, такође добијају фракционом дестилацијом сирове нафте) и дестилати тера мрког и каменог угља.

СПОР ОКО ТВРЂАВЕ И ПОЉА

Мој тата тврди да се каже КАЛИМЕГДАН, а ја мислим да је правилно КАЛЕМЕГДАН. Молим те да објасниш ко је у праву.

Душан Латас,
Мике Аласа 8/10
Београд

Спајањем две речи, турске КАЛЕ, што значи тврђава, и арапске МЕГДАН, која означава градски



трг или поље, настала је сложеница КАЛЕМЕГДАН. Ову реч многи, па чак и Београђани, изговарају погрешно Калимегдан, мислећи на познати парк и тврђаву над ушћем Саве у Дунав. Дакле, правилно је КАЛЕМЕГДАН. Иначе, мегдан или мејдан означава још и сточну пијаци или вашариште, односно бој, двобој, дуел. (На пример: „Позови га на мегдан јуначки...“)

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Дејан Поповић, 11000 Београд, Карађорђева 71 а — 13 година, свира клавир, титару и флауту.

Миливој Туцков, 24435 Мол, Народне револуције 95 — 15 година, воли спорт и музику, навијач „Војводине“.

Радослав Живковић, 34306 Венчани, ОШ „Веља Герасимовић“ — 13 година.

Дејана Газибара, 43000 Бјеловар, ОШ „Стево Шабић“ — сакупљам значке, салвете и постере, волим панк музику.

Zlatita Milin, str Mures no 5, sl B, o p. 8, et 1 Timisoara, cod 1900 jud Timis, Romania — 14 година, поред забавне воли и тзв. озбиљну музику, посебно Бетовена и Моцарта, сакупља разгледнице и салвете.

Leonid Jurko, Voroshilov str 22—60, 286001 Vinnitsa — 1, СССР — жели пријатељство са младима из Југославије, одговара на свако писмо.

Сања Видовић, 71324 Подлужје, Љешеве — 13 година, сакупља значке и салвете, воли забавну музику, навијач Партизана.

Јадранка Стојчева, 91000 Скопље, Александра Маршулкова 2 а — воли музику, а посебно Оливера Драгојевића.



Бранко Станковски, 91000 Скопље, Струмичка 10, 3/1 — 16 година, воли забавну музику и навија за Партизан.

Патрик Шеловић, 11000 Београд, Загребачка 2 — 13 година, воли музику, плес, спорт и све што воле млади.

Жаклина Крижан, 21241 Каћ, Маршала Тита 9 — 14 година, воли Џона Траволту.

Зденка Павловић, 47000 Карловац, Врзова 43 — 15 година, воли спорт и музику, сакупља значке, маркице и разгледнице.

Лино Мливарић, 41172 Подсусед, Винобрешка 12 — година, воли забавну музику и навија за Динамо, сакупља привеске и значке.

